

Kitsy nii pkëe San Lucas

¹⁻² Tyux Teófilo. Lëen xal kitsy re lool nii nakoo tu xaa non parñee ksocueentaa kchë nii kal kwtedy. Ndaly xaa nojkëe kchë nii beeñtsyey Jesucrist. Lëe meñ nii kono ni xluuyo chutiits xa nako. ³ Lëe na win byub xa nak kchë cos ko destye worñee bislow, aan kwxaakaa nii precisy kso xnëez noo parñee kxalno lool ⁴ parñee kaknan nyëel xa nak kchë nii no kluuy meñ lool.

Lëe angly xñee nii lëe Juan kaly

⁵ Lëe Herodes nak rey xtañ meñ Judea tiemp nii kwyo tu pxosy nii pcholë Zacarías. Lady tub tiyy pxosy nii pcholë Abías kwyo Zacarías. Sabely pcholë tsiil xaa, lo xtiyy Aarón sëed me. ⁶ Psoob Zacarías xtiits Dios chop tsiil. Por ngo ni tu cho pchilody nlis kiy pe cos lo xaa. ⁷ Per lëe xaa kol le chop xaa aan pchilody nyap tsiil xaa mëed.

⁸ Lëe tu tse lëe xtiyy Zacarías pchal sëeb leñ lidzy Dios, ⁹ aan nak xcostumbre pxosy nii klo xko xaa rif parñee kan xaa dyon cho sëeb lo pkoog, aan lëetyee Zacarías pchal sëeb lo pkoog tsiko kox yaal lo Dios. ¹⁰ Kchë meñ kwche ley chool lay mentre lëe yaal noyek. ¹¹ Aan lëe tu xangly Dios byaklo lo Zacarías lo pkoog. Nëzli laañee noyek yaal byaklo angly. ¹² Tsiñee lëe Zacarías kon angly, byeñdy xaa pe nyuñ xaa aan tir ptsyeb xaa. ¹³ Per lëe angly chëb:

—Zacarías, ktsyeebtyoo, por lëe Dios biñ nii xñaboo, aan lëe tsiiloo Sabely kap tu mëed nii

kholö Juan. ¹⁴ Aan lëel kle ni ndaly gaa meñ kle tsi lëe mëed ko kaly. ¹⁵ Por tu xaa non kak xiñoo lo Dios. Kidy xaa viñ ni kidy xaa cos nii chuuñ ksudzy, ni lëe Kyalbini Ntson sëeb leñ styoo xaa antes nii kaly xaa. ¹⁶ Lëe xaa ktikche styoo meñ Israel lo Dios. ¹⁷ Lëe xiñoo Juan tenech lo Dios, ni siñee kwyo kyalbini leñ styoo Elías, tsow leñ styoo xaa, ni sinak nii kwnabey Elías kñabey xaa, parñee kisyaaal xaa xtily meñ nii xtilyni xiñ, ni parñee ksoob meñ ntseeb tiits. Singo mod lëe xaa kluuy xa kyëmbës meñ Dios.

¹⁸ Tsigo lëe Zacarías kwnabtiits lo angly chëb:

—¿Xa mod kniladzyaa nii sak nrii cumplir? Por kwyoxaa ni kwyox tsiilaa.

¹⁹ Tsigo lëe angly kwëb chëb:

—Naa nak Gabriel. Lo Dios tugak son, aan lëe xaa pxaal naa syelynin tiits re lool. ²⁰ Per lëe na como bnilastyoo tiits nii byelynin, lëel kyaan ngop, aan chilody kñeel axte tse lëe kchë nrii kak cumplir.

²¹ Mentre lëe kchë ngo kayak leñ lidzy Dios, lëe kchë meñ nii nche ley xñee penak nii no klyëe Zacarías lo pkoog. ²² Tsiñee lëe xaa pchoo, pchilody nyee xaa, aan axte tsigolye lëe meñ byeñ nii no pe cos kon xaa lo pkoog, xaktyee señ xko xaa aan singo byaan xaa.

²³ Tsi lëe nii no kuuñtsyey Zacarías leñ lidzy Dios byal, lëe xaa sey lidzy xaa. ²⁴ Loxsye ngo lëe tsiil xaa kok xiñ, aan kaay mëe pchoody me lidzy me porñee nladzy me: ²⁵ “Lëe Dios bnee kyalnsaak re lon parñee ktelastraa tsiñee kan meñaa.”

Lëe angly xñee nii lëe Jesús kaly

²⁶ Tsiñee kok xoop mëe nii nak xiñ Sabely, lëe Dios pxaal angly Gabriel tu kyedzy nii lë Nazaret. Galilea ngab kyedzy ko. ²⁷ Leñ kyedzy ko kwyo tu kwnaa yeeñ nii pcholë Mariy, aan lëe me pchootiñle par ktsiilña me tu xaa nii lë José. Lo xtiy David sëed José. ²⁸ Lëe angly kwsëeb leñ lidzy me aan lëe angly pkëëptyux me chëb:

—¡Xle Dios lool ni lëe Dios nakni lii!

²⁹ Tsiñee lëe me kon angly, ptsyeb me biñ me xtiits angly, aan nladzy me penak nii pkëëptyux angly me singo. ³⁰ Per lëe angly chëb:

—Mariy, ktsyeebtyoo, por xle Dios lool. ³¹ Lëel kak xiñ aan lëel kap tu mëed nii kcholë Jesús. ³² Tu meñ xñabey kak mëed ko aan Xiñ Dios nii sob kpaakolë meñ me, ni lëe Dios kaa kso me kak me rey sinak pxusykoltoo me David, ³³ parñee kñabey me lo meñ Israel aan iip kyaldy xkyalwnabey me.

³⁴ Tsigo lëe Mariy chëb lo angly:

—¿Xa kaapaa mëed con bii tusyaa?

³⁵ Lëe angly chëb:

—Lëe Kyalbini Ntson kiid lool, ni lëe xkyalntson Dios nii sob kpaak kyab ladyoo sinak nii nyako tu xkey. Por ngo Xiñ Dios kak mëed nii kaly. ³⁶ Ni wi gaa meñ liidzyoo Sabely kap tu mëed, nixxe nii meñ kol me ni xñee meñ nii chilody kap mëed. Per lëew kok xoop mëe nii noy xiñ me, ³⁷ por par Dios nody tu cos nii kchilody kak.

³⁸ Tsigo lëe Mariy chëb:

—Ña Dios non. Na kuuñtsyeyaa nii kaklastyee Dios. Loxsyee ngo lëe angly bi.

Lëe Mariy chikan Sabely

³⁹ Leñ tse go lëenlëdy lëe Mariy si tu kyedzy nii nche nëz kiy Judea. ⁴⁰ Aan tsiñee lëe me ptsiñ lidzy Zacarías, lëe me pkëëptyux Sabely. ⁴¹ Tsi lëe Sabely biñ nii lëe Mariy xkëëptyux, lëe mëed nii so noy me bni leñ styoo me, aan wor go kazh lëe Kyalbini Ntson kwsëëb leñ styoo me. ⁴² Tsigo nguiedzy kwnee me chëb me:

—Ni tu kwnaa karty kuuñlay Dios sinak beeñlay Dioosoo, ni sinak beeñlay Dios xiño. ⁴³ ¿Cho nakaa parñee kiid kan xña Xiñ Dios naa? ⁴⁴ Por siikñee biñaa nii lëel xkëëptyux, lëe xiñaa ble aan lëe me bni leñ styoon. ⁴⁵ Dichoosoo nii bniladzyoo nii sak cumplir kchë nii në Dios lool.

⁴⁶ Tsigo lëe Mariy chëb:
Tyub styoon xlen lo Dios.

⁴⁷ Ni xle xkyalmbañaa lo Dios nii pteelaa naa.

⁴⁸ Por lëe Dios psooblo naa nii nakaa tu kwnaa ndoladzy,

aan destye natse lëe meñ kñë lon dichoosoo.

⁴⁹ Por ndaly kyalnsaak nii no kneetsy Tat Tios lon. Ntson Tat Tios.

⁵⁰ Ni tugak kaa xkëstyoo Dios meñ nii xsoob xtiits me.

⁵¹ Con xkyalwnabey Dios bnitylo me kchë nii nyuuñtsyey meñ nyaa.

⁵² Lëe me kwlii kchë meñ xñabey, ni lëe me blisklaa kchë meñ ndoladzy.

⁵³ Lëe me ptee nii pkiñ lo meñ nii no lyaadzy, aan psonëz me meñ rikw singosy.

⁵⁴ Beeñ me meñ Israel nii ngab lo me yudar, ni psaanlasty me meñ Israel.

⁵⁵ Por singo byaan me tiits chop me pxusykoltoo no Abraham ni xtiy Abraham nii nare kiid.

⁵⁶ Tson meë kwlës Mariy lo Sabely. Loxsye ngo lëe me sey lidzy me.

Lëe Juan Bautist chaly

⁵⁷ Tsi lëe tse kutsiñ nii lëe xiñ Sabely kaly, lëe me kop tu meëdpkiy. ⁵⁸ Aan kchësy meñ nii no kex chilidzy me ni meñ lidzy me kutedy lo me porñee xle meñ nii lëe Dios psaladzy me. ⁵⁹ Lëe kwloxo xon kpidz, lëe me kuni meëd tsobey meëd, aan kokladzy meñ nii ncholë meëd Zacarías sinak lë pxosy meëd. ⁶⁰ Per lëe xña meëd chëb:

—Juan no nii kcholë meëd.

⁶¹ Tsigo lëe meñ chëb:

—Per ni tu meñ liidzyoo lëdy singo.

⁶² Lëe meñ kwnabtiits lo pxosy meëd con señ, parñee këb xaa dyon xa kcholë meëd. ⁶³ Lëe pxosy meëd kwnab tublë table aan lëe xaa pkëe lo table ko: “Juan kcholë meëd.” Aan kchësy meñ psee.

⁶⁴ Ni wor go kaazhkaa lëe Zacarías pchilo kwnee stub, aan lëe xaa bislo pteedy xaa skizh lo Dios.

⁶⁵ Kchësy meñ nii no kex chilidzy xaa ptsyeb, ni kchë kyedzy nii nche nëz kiy Judea pso cuent meñ nii kok. ⁶⁶ Aan kchësy meñ nii biñ ngo xñee:

—¿Cho lë nii kak meëd re tsi lëe me kroob?

Por nyoo nii lëe Dios nakni me.

Ti nii biily Zacarías

⁶⁷ Lëe Kyalbini Ntson kwsëeb leñ styoo Zacarías aan lëe xaa kwnee nii psyaab Dios styoo xaa, chëb xaa:

⁶⁸ Skizh xDios meñ Israel, por lëe xaa sëed kteelaa xkyedzy xaa.

⁶⁹ Lo xtiyy David pchoo tu xaa ndaan nii pxaal xaa kteelaa lëe no.

- 70 Penaadle pxaal xaa tiits lo xiprofet xaa chëb xaa
 71 nii lëe xaa kla lëe no lo xaa nii xtilyni lëe no ni
 lo kchë xaa nii chaklasty kan lëe no.
 72 Ni nyoo nii pkëstyoo xaa pxusykoltoo no.
 Por ngo beeñ xaa cumplir kchë tiits ntson nii
 kwnee xaa.
 73 Lo pxusykoltoo no Abraham chëb xaa
 74 nii lëe xaa kla lëe no lo xaa nii xtilyni lëe no,
 parñee ktsyebty no ksoob no xtiits xaa,
 75 ni ksaan no xtol no ni kpañ no sinak xñabey xaa
 parñee kchilo kpig no lo xaa tyub nii kpañ
 no.
 76 Lëe lii, xiñ xiprofet Dios nii sob kpaakakoo,
 por lii nech lo Dios parñee kwiil nëz nii tedy xaa,
 77 ni parñee këëboo lo meñ Israel nii lëe Dios ktsily
 xtol meñ go,
 ni lëe xaa kteelaa meñ go lo tol.
 78 Porñee tir buen xDios no,
 por ngo lëe xaa kxaal tu xaa nii klyañ kpaak sinak
 xlyañ ngbidz,
 79 parñee ksaani xaa lo meñ nii ncheno lo nguey,
 ni kluuy xaa xa kpig no lo Dios.
 80 Lëe xaa wiñ go kwroob aan nonsyke xtiits
 Dios kuni kik xaa, ni tañ gaa kwyo xaa axte tse nii
 lëe xaa kwnee lo meñ Israel.

2

Lëe Jesús chaly *(Mt. 1:18-25)*

- ¹ Leñ tse go lëe xtisy Roma nii pcholë César Augusto kwnabey ktyop lë meñ nii no kchë kyedzy nii ngab lo xaa. ² Lëe Cirenio xñabey xtañ meñ Siria worñee kwyaacens re. ³ Aan no nii kchësy

meñ kyey xkyedzy parñee mer xkyedzy meñ jkab meñ. ⁴ Por ngo lëe José pchoo kyedzy Nazaret nii ngab Galilea par tsi xaa tu kyedzy nii lë Belén nii ngab Judea. Kyedzy ko koly rey David ni lo xtiiy gaa rey David sëed José. ⁵ Lëe xaa kwey kyedzy ko parñee siko jkab xaa chop xaa Mariy, por lëe xaa merle ktsiilña me ni lëe gaa me nak xiñle. ⁶ Aan lëetyee Belén nche xaa tsiñee lëe tse kutsiñ nii lëe xiñ Mariy kaly. ⁷ Siko koly xiñ klo Mariy, aan loxsye pchal me mëed ladx, lëe me kwtiix mëed laañee xkyëtuu ma, porñee ptsyoldy me posad.

Lëe angly xñee lo xaa nii xkyënap mëkwxiiily

⁸ Kexka chu kyedzy Belén ptseñ bla xaa nii nche nap xpëkwxiiily. ⁹ Aan kolpsye lëe tu xangly Dios ptsiñ lo xaa ni lëe xbini Dios bibëly lo xaa aan tir ptsyeb xaa. ¹⁰ Per lëe angly chëb:

—Ktsyebty to, por tiits nii kuuñ kle styoo do ni styoo kchësy meñ syelynin. ¹¹ Lëe xaa nii këmbës to kiid kteelaa lëe do koly leñ xkyedzy David natse. Lëe xaa nak Crist nii xñabey. ¹² Tsiñee kan do tu mëed yeeñ nii nchal ladx nix laañee xkyëtuu ma, lëe do kyeñ nii nli tiits nii niyaa lo do.

¹³ Aan misme wor go lëe tub yox angly byety kpaap par ktee angly skizh lo Dios xñee angly:

¹⁴ ¡skizh Dios nii sob kpaap!

¡Xtee xaa xkyalnsaak xaa lo kchë meñ nii xleni xaa lo kislyu!

¹⁵ Loxsye byëp angly kpaap, lëe xaa nii xkyënap mëkwxiiily chëb lo xcombañer:

—Kol tsoo leñ kyedzy Belén tsiin tyon noo nii biidnë Dios lo no.

16 Lëenlëdy lëe xaa si aan tsiñee ptsiñ xaa, lëe xaa kon Mariy ni José ni lëe xaa kon mëed yeeñ nii nix laañee xkyëtuu ma. 17 Lëe xaa bitiits nii lëe angly kukëb lo xaa cho nak mëed nii koly. 18 Aan kchësy meñ psee biñ nii bitiits xaa nii xkyënap mëkwxiiily. 19 Per lëe Mariy iip bnitylasty Mariy kchë ngo, tugak kwyow styoo me. 20 Lëe xaa nii xkyënap mëkwxiiily bi aan lëe xaa ptee skizh lo Dios porñee kon xaa ni biñ xaa kchë nii chëb angly lo xaa.

Lëe Jesús chobey

21 Tse nii ptsiil mëed xmal, lëe mëed kwyobey, aan lëe mëed pcholë Jesús, por destye worñee karty kak xiñ Mariy, lëe angly chëb xa kcholë mëed.

22 Tsiñee lëe Mariy kwte lo kyalsyañ sinak xñabey xley Moisés, lëe me kwey Jerusalén par tsini me Jesús leñ lidzy Dios. 23 Por leñ kitsy nii kë xley Dios xñee nii kchësy mëedpkuy klo jkab lo Dios. 24 Lëe me kuksakon nii xñabey xley Dios. Lëe ley xñee nii schilo kokon meñ chop ngog o chop kaa palom lo Dios.

25 Tiemp ko kwyo tu xaa nii pcholë Simeón leñ kyedzy Jerusalén. Buen xaa ni psoob xaa xtiits Dios ni kwëmbës kaa xaa nii lëe Dios kteelaa meñ Israel. Kokni Kyalbini Ntson xaa. 26 Lëe Kyalbini Ntson chëb nii kejty xaa deelñee kandy xaa kiid Crist. 27 Lëe Kyalbini Ntson pxaal Simeón lidzy Dios, aan tsiñee lëe José ni Mariy ptsiñni Jesús par kuuñtsyey xaa nii xñabey ley, 28 lëe Simeón kwteetsy Jesús aan lëe xaa ptee skizh lo Dios chëb xaa:

29 Blaa na, Tat Tios, ketyaa,

por lëen kon nii lëel beeñ cumplir xtiitsoo,

³⁰ ni lëen kon gaa xaa nii kteelaa meñ,

³¹ ni kchësy kaa meñ nii nche lo kislyu kan nii lëe
xaa pxaaloo.

³² Lëe xaa ksaani lo meñ sit,

ni lëe xaa ksoli meñ Israel.

³³ Lëe pxosy Jesús ni lëe xñaá Jesús psee biñ kchë
nii kwnee Simeón. ³⁴ Aan loxsye beeñlay Simeón
xaa, lëe Simeón chëb lo Mariy, xñaá Jesús:

—Tsiñee lëe mëed re kñee lo meñ Israel no meñ
kpig lo Dios, no gaa meñ ksaan Dios, ni ndaly meñ
klëe lo xaa. ³⁵ Singo mod lëe kchë nii xsya styoo
meñ kak nyoo. Kchë ngo ktsiñ leñ styool sinak nii
nyak tu cuchiy nii kchug xkyalmbañoo.

³⁶⁻³⁷ Kwyo tu kwnaa nii kwnee xtiits Dios. Ñan
pcholë me. Xiñ Fanuel nii sëed lo xtiyy Aser kok
me. Tap kaly ptsiiptap iz chap me. Ptsiilña me,
per xaktyee kadzy iz pañ tsiil me, aan destye nii
kuty tsiil me, ksatyee tse chi me lidzy Dios par
kutiitsni me Dios ni no tse chawdy me par kuuñ
ksak me Dios. ³⁸ Lëe Ñan ptsiñ mer worñee lëe
Simeón nonee aan lëe me pteedy skizh lo Dios ni
lëe me chëb lo meñ nii lëe mëed ko kteelaa meñ
Israel.

Lëe pxosy Jesús sey Nazaret

³⁹ Loxsye beeñsyey pxosy Jesús nii xñabey xley
Dios, lëe xaa sey par xkyedzy xaa. Nazaret nii
ngab Galilea nak xkyedzy xaa. ⁴⁰ Aan siko kwroob
Jesús ni siko ptee Dios kyalchak lo xaa ni lëe Dios
kokni xaa.

Lëe Jesús chutiitsni maestre

⁴¹ Ksatyee iz chi pxosy Jesús paskw Jerusalén.
⁴² Por ngo, worñee lëe Jesús kop tsiipchop iz, lëe xaa kwey ksa xaa, por singo nak xcostumbre meñ Israel. ⁴³ Tsiñee lëe lni kwtedy, lëe Mariy ni lëe José bi aan byeñdy xaa nii lëe Jesús byaan Jerusalén.
⁴⁴ Nladzy xaa tse sey Jesús lady meñ. Tu kpidz nder kwsë xaa, per tsiñee konsye xaa nii seydy Jesús lady meñ nii xyuumbey xaa, ⁴⁵ lëe xaa bikche sey xaa Jerusalén sikyub xaa Jesús.

⁴⁶ Axte kwloxo tson kpidz, lëe xaa ptsil Jesús leñ lidzy Dios. Lëe Jesús noyutiitsni maestre. ⁴⁷ Aan kchësy meñ psee biñ kchë nii kwnee xaa. ⁴⁸ Tsiñee lëe Jesús ptsil, psee pxosy xaa, aan lëe xña xaa chëb:

—Xiñ, ¿penak nii psaksil lëe noo? Mban pkyëkyuub noo lii.

⁴⁹ Tsiigo lëe Jesús chëb:

—¿Penak kwëkyub to naa? ¿Pe nandy to nii mastre precisy kyën tsiñ leñ lidzy Dios?

⁵⁰ Per byeñdy pxosy Jesús penak kwnee xaa singo.

⁵¹ Lëe xaa sey Nazaret ksa xaa, ni lëe Jesús kaa psoob xtiits pxosy, aan bnitylasty xña xaa kchë ngo. Tugak kwyow styoo me. ⁵² Siko kwroob Jesús ni siko kwyo xkyalcheñ xaa aan ble Dios ni ble meñ lo xaa.

3

Lëe Juan xluuy xtiits Dios

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹⁻² Tsiñle iz kok nii nak Tiberio xtisy Roma worñee lëe xiñ Zacarías nii pcholë Juan bislo xluuy xtiits Dios. Lëe Poncio Pilato xñabey xtañ meñ

Judea tiemp ko. Lëe Herodes xñabey Galilea, lëe betsy Herodes nii lë Felip xñabey Iturea ni Tracónite, lëe Lisánias xñabey xtañ meñ Abilinia, ni lëe Anás ni Caifás nak pxosy nii mastre non. Tiemp ko lëe Dios kwnee lo Juan tañ. ³ Aan lëe Juan kukëb lo kchë meñ nii no kexka chu kiigwpee Jordán nii no nii ktikche meñ styoo lo Dios ni chobnis meñ, parñee ktsily Dios xtol meñ. ⁴ Lëe Juan nak xaa nii xseety profet Isaías worñee pkëe xaa leñ xlibre xaa:

Son meñ tsiy xaa tsiñee lëe xaa kñee lo meñ tañ,
këb xaa:

“Kol kxixkwaa nëz nii tedy xaa nii xñabey.

Kol kwii tu nëz tubli.

⁵ Kchësy laañee kë yoo kyaktsë,
ni kchësy laañee sob kiy kyak tubli,
kchësy nëz nii xtee vüelt kchooli,
ni kchë kyeech nii no lo nëz kyaktsë.

⁶ Ni kchësy meñ kan kiid xaa nii kteelaa meñ.”

⁷ Tsiñee lëe meñ xtsiñ par kchoobnis Juan meñ,
lëe xaa xñee lo meñ:

—¡Nak to sinak mëel! ¿Cho në nii lëe do telaa lo kyalntseeb nii kxaal Dios? ⁸ Kol kpañ sinak xñabey Dios parñee kak nyoo nii nli lëe do ptikche styoo do lo Dios. Kak nyaady to nii Abraham nak pxosy to. Por nli xñen schilo kuñ Dios kyo re xiñ Abraham.

⁹ Ni lëe kiib yag kaa tse so mbës parñee chug silu yag nii xkyëdy nex, aan lëew tso lo ki. Singo ktsyool meñ nii xtikchedy styoo lo Dios.

¹⁰ Tsigo lëe meñ chëb:

—Kwnë pe cos kuuñtsyeey noo.

¹¹ Lëe Juan chëb:

—Deelñee chap to chop nēz ladx, kol ktee tub nēzo lo meñ nii kindy xab. Ni deelñee chap to nii ktyaaw, kol ktee nii kaw meñ nii kindy pe kaw.

¹² Wi bla xaa nii xtop tumi nii xyey Roma big chobnis, aan lëe xaa chëb lo Juan:

—Maestre, lëe nook, ¿pe cos kuuñtsyeey noo?

¹³ Lëe Juan chëb:

—Kol nab tumi nii nongual kñab to. Ksaksidy to meñ.

¹⁴ Wi bla soldad kwnabtiits lo Juan chëb:

—Aan lëe nook, ¿pe cos kuuñtsyeey noo?

Lëe Juan chëb:

—Klady to xcheñ meñ, ni ktsebty to meñ, ni jkëekiidy to meñ deelñee karty pe kuñ meñ. Kol tso conforme nii chazh to.

¹⁵ Kchësy meñ psee biñ nii kwnee Juan, aan nladzy meñ neñdy lëe Juan nak Crist nii no kxaal Dios. ¹⁶ Per lëe Juan chëb lo meñ:

—Nli naa xchoobnis lëe do con nis, per lëe xaa nii kiid tsiñee lëen kpi kchoobnis meñ nii kniladzy xtiits Dios con Kyalbini Ntson, ni lëe xaa ksaksi meñ nii knilasty con ki. Por mastre non xaa lon, ni parñee sinchuñaa kxakaa tuukidy lab xaa xkiiñdyaa. ¹⁷ No xpal xaa ña xaa par kuñ nyë xaa xobxtily ni kwii xaa tixob tublad. Lëe xaa kotsey xobxtily leñ goch, per lëe xaa ksaay tixob lo tu ki nii kyuuydy.

¹⁸ Ndaly mod kwnee Juan lo meñ worñee bluuy xaa xtiits Dios. ¹⁹ Axte lo rey Herodes kwëntseeb Juan, chëb xaa: “Nody nii tsonil Herodías, por tsiil betsyoo Felip nak me.”

Ni lëdy kaa por ngosy kwëntseeb xaa lo Herodes, sink wi por kchë cos mal nii beeñtsyey Herodeso.

²⁰ Per psaandy Herodes xtol, sink lëew beëñ ktyalyre xaa worñee lëe xaa kwloo Juan skiib.

Lëe Jesús xchobnis

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Wi Jesús kwchobnis worñee no kchoobnis Juan kchësy meñ. Aan mentre noyutiitsni Jesús Dios, lëe kpaas byaly ²² aan lëe xKyalbini Ntson Dios sëed sëeb sinak tu palom byab lady xaa. Ni lëe xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:

—Lii nak xiñaa. Xkëstyoon lii. Naa kwlel.

Pxusykoltoo Jesús

(Mt. 1:1-17)

²³ Kalyptsii iz Jesús worñee lëe xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios. Nladzy meñ nii xiñ José kok Jesús. Lëe José nak xiñ Elí, ²⁴ lëe Elí nak xiñ Matat, lëe Matat nak xiñ Leví, lëe Leví nak xiñ Melqui, lëe Melqui nak xiñ Jana, lëe Jana nak xiñ José, ²⁵ lëe José nak xiñ Matatías, lëe Matatías nak xiñ Amós, lëe Amós nak xiñ Nahúm, lëe Nahúm nak xiñ Esli, lëe Esli nak xiñ Nagai, ²⁶ lëe Nagai nak xiñ Maat, lëe Maat nak xiñ Matatías, lëe Matatías nak xiñ Semei, lëe Semei nak xiñ Josec, lëe Josec nak xiñ Judá, ²⁷ lëe Judá nak xiñ Joanán, lëe Joanán nak xiñ Resa, lëe Resa nak xiñ Zorobabel, lëe Zorobabel nak xiñ Salatiel, lëe Salatiel nak xiñ Neri, ²⁸ lëe Neri nak xiñ Melqui, lëe Melqui nak xiñ Adi, lëe Adi nak xiñ Cosam, lëe Cosam nak xiñ Elmadam, lëe Elmadam nak xiñ Er, ²⁹ lëe Er nak xiñ Jesús, lëe Jesús nak xiñ Eliezer, lëe Eliezer nak xiñ Jorim, lëe Jorim nak xiñ Matat, ³⁰ lëe Matat nak xiñ Leví, lëe Leví nak xiñ Simeón, lëe Simeón nak xiñ Judá, lëe Judá nak xiñ José, lëe José nak xiñ Jonam, lëe

Jonam nak xiñ Eliaquim, ³¹ lëe Eliaquim nak xiñ Melea, lëe Melea nak xiñ Mena, lëe Mena nak xiñ Matata, lëe Matata nak xiñ Natán, ³² lëe Natán nak xiñ David, lëe David nak xiñ Isaí, lëe Isaí nak xiñ Obed, lëe Obed nak xiñ Booz, lëe Booz nak xiñ Sala, lëe Sala nak xiñ Naasón, ³³ lëe Naasón nak xiñ Aminadab, lëe Aminadab nak xiñ Admin, lëe Admin nak xiñ Arni, lëe Arni nak xiñ Esrom, lëe Esrom nak xiñ Fares, lëe Fares nak xiñ Judá, ³⁴ lëe Judá nak xiñ Jacob, lëe Jacob nak xiñ Isaac, lëe Isaac nak xiñ Abraham, lëe Abraham nak xiñ Taré, lëe Taré nak xiñ Nacor, ³⁵ lëe Nacor nak xiñ Serug, lëe Serug nak xiñ Ragau, lëe Ragau nak xiñ Peleg, lëe Peleg nak xiñ Heber, lëe Heber nak xiñ Sala, ³⁶ lëe Sala nak xiñ Cainán, lëe Cainán nak xiñ Arfaxad, lëe Arfaxad nak xiñ Sem, lëe Sem nak xiñ Noé, lëe Noé nak xiñ Lamec, ³⁷ lëe Lamec nak xiñ Matusalén, lëe Matusalén nak xiñ Enoc, lëe Enoc nak xiñ Jared, lëe Jared nak xiñ Mahalaleel, lëe Mahalaleel nak xiñ Cainán, ³⁸ lëe Cainán nak xiñ Enós, lëe Enós nak xiñ Set, lëe Set nak xiñ Adán, aan lëe Adán nak xiñ Dios.

4

Lëe Jesús chak preb

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Loxsye kwsëeb Kyalbini Ntson leñ styoo Jesús, lëe xaa bi chu kiigwpee Jordán, aan lëe Kyalbini kuni xaa tañ. ² Aan ksa choow kpidz nii kwyoo xaa tañ go pkaal xaatox xaa. Ni tu pe tawdy xaa. Por ngo, tsiñee lëe xaa kwlaañ, ³ lëe xaatox chëb lo xaa:
 –Deelñee nli Xiñ Dios nakoo, kwnabey nii kyak kyo nii nche ske kyaxtily.

⁴ Per lëe Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Lëdy nonsy kyaxtily kaw meñ parñee kpañ meñ.”

⁵Loxsye ngo lëe xaatox kuni Jesús tu kik kiy aan ketyle bluuy xaa kchë kyedzy nii nche lo kislyu lo Jesús, ⁶aan lëe xaa chëb:

—Snetsyaa kchë kyedzy ni cos non nii no lo kislyu lool, por lëe Dios bneetsyo lon aan lëew ktedyaa lo xaa nii klyañ styoon. ⁷Deelñee soxiboo lon, lëew knetsyaa lool.

⁸Tsigo lëe Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Psoxib lo Dios nii xñabey lii ni xtiits sye xaa psoob.”

⁹Lëe xaatox kuni xaa leñ kyedzy Jerusalén, aan lëe xaatox blëp xaa kik lidzy Dios laañee mastre klaa, ni lëe xaatox chëb lo xaa:

—Deelñee Xiñ Dios nakoo, kwyas nu, ¹⁰por leñ xkitsy Dios xñee: “Lëe Dios kxaal xangly kakni lii. ¹¹Lëe angly kñaasy lii con ña, parñee lasty kyo niyoo.”

¹²Tsigo lëe Jesús chëb:

—Leñ xkitsyak Dios xñee: “Kuñdyoo Dios nii xñabey lii preb.”

¹³Tsiñee konsye xaatox nii chilodre kuñ xaa Jesús preb, lëe xaa psaan Jesús tu tiemp.

Lëe Jesús xtsiñ xtañ meñ Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴No Kyalbini Ntson leñ styoo Jesús, lëe xaa ptsiñ Galilea, aan tyub tañ go xseety meñ xaa.

¹⁵Kchë ktoo nii kwtedy xaa bluuy xaa xtiits Dios, ni kchë gaa meñ kwyo xfavor xaa.

Psaldy meñ Nazaret Jesús

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Lëe Jesús kwey Nazaret. Kyedzy ko kwroob xaa. Aan lëe xaa kwey ktoo tse nii xiladzy meñ Israel, por wal nii singo nak xcostumbre xaa, ni lëe xaa kwsoli par klab xaa kitsy nii kè xtiits Dios.

17 Lëe xaa kwnaasy kitsy nii pkëe profet Isaías aan lëe xaa byub laañee xñee:

18 Lëe xKyalbini Ntson Dios nakni naa, por lëe xaa kwle naa par kanin xtiits xaa lo meñ mban.

Lëe xaa pxaal naa kaklaan xaa nii no skiib, ni kxalyaa lo meñ nii chandy, ni kchoobladyaa styoo meñ nii no kyalnë.

19 Ni lëen syely këp lo meñ nii lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kteelaa meñ.

20 Loxsye ptse Jesús libre, lëew pko xaa ña xaa nii kxyë tsiin leñ ktoo aan lëe xaa kwsob. Kchë meñ nii nche siko buy lo xaa. 21 Tsigo lëe xaa chëb lo meñ:

—Misme natse lëe kchë nii blabaa lo do kok cumplir.

22 Kchë meñ kwyo xfavor Jesús ni kchë meñ psee biñ kchë tiits ngui nii kwnee Jesús. Aan xñee meñ:

—¿Pe lëdy lëe xiñ José ngue nayak?

23 Tsigo lëe Jesús chëb:

—Neñdy snë do tiits re lon: “Doctor, beeñ lii rmedy.” Ni snë do lon: “Kchësy nii ptyon noo beeñtsyeyoo leñ kyedzy Capernaum, beeñtsyeyo xkyedzyoo.”

24 Ni lëe gak xaa chëb:

—Laañee xkaatyee xsal meñ tu profet, per deelñee meñ xkyedzy meñ nak profet, xsaldy meñ xaa. 25 Nli xñen nii ndaly kwnaa viud kwyo Israel xtiemp profet Elías worñee byabty kyo tson iz

grol, aan tyub tañ go kwyo kpiñ. ²⁶ Per ni tu lo kwnaa viud nii no Israel pxaaldy Dios Elías, sink lëe xaa pxaal Dios lo tu kwnaa Sarepta nii ngab Sidón. ²⁷ Singo gak xtiemp profet Eliseo ndaly xaa nii byodz lady kwyo Israel, per ni tu xaa byakty. Xaktyee tu xaa Siria nii pcholë Naamán byak.

²⁸ Tsiñee lëe kchësy meñ nii no leñ ktoo biñ ngo, per nli busy blëe meñ lo xaa. ²⁹ Aan lëe meñ kwlii xaa kyedzy. Kuni meñ xaa tu kik kiy klaa parñee kchon meñ xaa siko. Chex kiy go nche kyedzy. ³⁰ Per lëe Jesús kwtedy lady meñ aan lëe xaa si.

Xaa nii kwyo kyalbini mal styoo

(Mr. 1:21-28)

³¹ Lëe Jesús kwey Capernaum nii ngab Galilea, aan tsi lëe tse nii xiladzy meñ lo tsiñ kol, lëe xaa bluuy xtiits Dios lo meñ. ³² Psee meñ biñ kchë nii bluuy xaa, porñee si xñee xaa xñabey xñee xaa.

³³ Aan lëe tu mguiy nii no tu kyalbini mal leñ styoo no leñ ktoo. Lëe xaa kwchuptsyë chëb xaa:

³⁴ —Psaan noo. ¿Penak xkaaloo lëe noo, Jesús Nazaret? ¿Pe sëed knitylool lëe noo yak? Xyuum-beyaa lii ni nanaa nii lii nak Xiñ Ntson Dios.

³⁵ Tsigo lëe Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go, chëb xaa:

—¡Psuugw chuwoo aan psaan mguiy gue!

Lëe kyalbini mal go pchon mguiy go lyu, aan lëew pchoo. Ni tu pe beeñdyo mguiy go. ³⁶ Kchësy meñ ptsyeb aan xñee meñ:

—¿Xa nak kchë cos re? ¡Axe lo kyalbini mal xñabey xaa re aan lëew xchoo!

³⁷ Aan tyub tañ go masyke lë Jesús xseety meñ.

*Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Simoñ
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)*

³⁸ Tsi lëë Jesús pchoo ktoo, lëë xaa kwey lidzy Simoñ, aan lëë xñaatsaap Simoñ xsyakñë, no me xlyëë. Aan lëë xaa chëbo lo Jesús. ³⁹ Lëë Jesús kwxinchuñ buy lo me aan loxsye kwëntseeb xaa lo xlyëë, lëëw pchoo ni lëë gaa me kuxche beeñlo me nii taw xaa.

*Ndaly meñ xsyakñë byak
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)*

⁴⁰ Tsiñee lëë ngbidz kwyaasy, lëë meñ kuni kchëlo xaa xsyakñë lo Jesús, aan lëë xaa pxob ña xaa kik kchë meñ go, ni kchë gaa meñ go byak. ⁴¹ Ni ndaly leñ styoo meñ nii nche siko pchoo kyalbini mal nii chuptyë, xñee:

—Lii nak Xiñ Dios.

Per lëë Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go. Blaady xaa nyeew, porñee nan kchë kyalbini mal go nii lëë Jesús nak Crist nii no kiid.

*Lëë Jesús xluuy xtiits Dios leñ ktoo
(Mr. 1:35-39)*

⁴² Tsiñee lëë lyu byaani, lëë Jesús kwey tublad chu kyedzy laañee ni tu cho kindy. Per lëë meñ kukyub xaa, aan lëë xaa ptsil lo meñ. Kokladzy meñ ngwëes meñ xaa parñee mbidy xaa, ⁴³ per lëë xaa chëb:

—No nii kateedyaa stubla kyedzy par kluyaa xa nak xkyalwnabey Dios, por par ngo syelyaa.

⁴⁴ Singo kwtedy Jesús xtañ meñ Judea xluuy xaa xtiits Dios kchë leñ ktoo.

5

Xaa nii kwnaasy ndaly mël
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Tu vüelt lëë Jesús so chu nistoo nii lë Genesaret, aan singootyee xtaagw kchësy meñ nii chakladzy kon xtiits Dios. ² Lëë Jesús kon nii lëë chop barkw nche nlety chu nis, porñee lëë xpixwano no kiib kyex nii xkaa mël. ³ Lëë Jesús kwyëp leñ tu barkw nii nak xcheñ Simoñ, aan lëë xaa kwnabey kw-sosit barkw chu nis. Loxsye ngo lëë xaa kwsob leñ barkw aan lëë xaa bluuy xtiits Dios lo meñ. ⁴ Tsiñee lëë xaa lox kwnee lo meñ, lëë xaa chëb lo Simoñ:

—Kuni barkw laañee nxity, aan kol kchon xkyex to par kñaasy to mël.

⁵ Tsigo lëë Simoñ chëb:

—Maestre, tyub kyool pkyëë noo tsiin, aan bñaasty noo mël. Per ya ke nii lii dyon xñeew, lëen kchon kyex lo nis.

⁶ Tsiñee lëë xaa pchon kyex, per nii ndaly mël busy pkaa, axte pchos xkyex xaa. ⁷ Por ngo lëë xaa kwloo señ lo xcombañer xaa nii no stu leñ barkw parñee kuñ xaa go xaa yudar. Lëë xaa go kwey aan chop xbarkw xaa byaktsë axte xkiitsyo lo nis. ⁸ Tsiñee lëë Simoñ Pedre kon kchë ngo, lëë xaa psoxib lo Jesús aan lëë xaa chëb:

—Psaan naa, xey, por tu ngoptol nakaa.

⁹ Singo chëb Simoñ porñee ptsyeb xaa ksa xaa meñ nii kon kchë mël nii kwnaasy xaa. ¹⁰ Ni wi gaa Santiagw ni Juan ptsyeb. Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa. Ksa xaa Simoñ xkyë tsiin. Per lëë Jesús chëb lo Simoñ:

–Ktsyebtyoo. Por destye natse kñaastroo mël, sink lëel kluuy xtitsaa lo meñ.

¹¹ Loxsye psotsey xaa barkw chu nis, nche gak kchë xtsiiñ xaa, lëe xaa sinal Jesús.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa xsyakñë

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Tu tse lëe Jesús so tu leñ kyedzy, tsiñee lëe tu xaa xsyakñë nii xyodz lady ptsiñ. Lëe xaa psoxib ni lëe xaa pkiitsy kë lyu kon xaa Jesús, aan lëe xaa chëb:

–Xey, pe nëedyoo beeñ kyak naa.

¹³ Lëe Jesús pxob ña kik xaa chëb:

–Chakladzyaa nii kyakoo. Byak.

Wor go kazh lëe xaa nii xyodz lady ko byak.

¹⁴ Aan lëe Jesús chëb kazh lo xaa:

–Ni tu cho lo këebtylo, sink byey aan kwey lo pxosy. Kuksakon nii xñabey xley Moisés parñee kaknan kchësy meñ nii lëel byak.

¹⁵ Sisi gaa tse lëe meñ nii chon nii chuuñtsyey Jesús xtyaly, ni lëe meñ chijkëetyag xtiits xaa, ni lëe meñ chi par kuuñ kyak xaa meñ. ¹⁶ Per ndaly vuelt xchooxso Jesús par kutiitsni xaa Dios laañee kindy meñ.

Lëe tu xaa xsyakñë xyak

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Lëe stu tse lëe bla xaa fariseo ni bla maestre ley nii sëed nëz xtañ meñ Galilea, ni Judea ni Jerusalén kusob laañee no kluuy Jesús xtiits Dios. Lëe Dios nakni Jesús. Por ngo chuuñ kyak xaa xaa xsyakñë. ¹⁸ Siko kuni meñ tu xaa xsyakñë nii kë yag lo xaa. Tyub lady xaa xsyakñë go kutoo. Kokladzy meñ nsyëebni meñ xaa leñ yu par kix

meñ xaa lo Jesús. ¹⁹ Per pchilody ndyedyni meñ xaa, porñee singootyee ndaly meñ nche. Por ngo lëe xaa kwyëp kik yu, aan lëe xaa kwtoob bla tej, aan nêz laa nyaly go blity xaa xaa xsyaknë go par ktsiñ xaa lo Jesús. ²⁰ Tsiñee lëe Jesús kon nii xniladzy meñ nii ptsiñni xaa xsyaknë go nii lëesy Jesús chuun kyak meñ xsyaknë, lëe Jesús chëb lo xaa xsyaknë:

—Xiñ, lëe kchë xtoloob bily.

²¹ Tsigo nladzy maestre ley ni xaa fariseo: “¿Chonak xaa gue nii xko xaa falt lo Dios? Dios sye xtsily xtol meñ.”

²² Per lëe Jesús byeñ kchë nii no ksya styoo xaa go aan lëe xaa chëb:

—¿Penak nii xsya tol do? ²³ Schilo këpaa lo meñ xsyaknë: “Lëe kchë xtoloob bily”, ni schilo këpaa: “Kuxche aan kwsë”, per ¿chow dyon mastre ngan?

²⁴ Per lëen kluy lo do gaanoo nii lëe mguiy nii pxaal Dios lo kislyu kwaa tiitspey parñee ktsily xaa xtol meñ.

Loxsye ngo lëe xaa chëb lo xaa nii kutoo go:

—Lool xñen, kuxche, blis xtal aan byey liidzyoo.

²⁵ Wor go kazh xña lo meñ lëe xaa nii kutoo go kuxche, lëe xaa blis xta xaa, aan lëe xaa sey lidzy xaa, xtee xaa skizh lo Dios. ²⁶ Kchësy meñ nii nche siko psee kon nii beeñtsyey Jesús, aan lëe meñ ptee skizh lo Dios xñee meñ:

—Tu kyalntson nrui ptyon no natse.

Lëe Jesús xkwetsy Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Loxsye ngo lëe Jesús bi siko, aan lëe xaa kon tu xaa nii xtop tumi nii xyey Roma. Leví pcholë xaa

go. Lëë xaa sob laañee chikni meñ tumi. Lëë Jesús chëb lo xaa:

—Tënal naa.

²⁸ Lëë Leví kuso, aan nche gak kchë xtsiiñ xaa, lëë xaa sinal Jesús.

²⁹ Lëë Leví beeñlo tu niskwaan par Jesús. Aan ndaly xaa nii xtop tumi nii xyey Roma ni stubla meñ kwsob kwi Jesús. ³⁰ Por ngo lëë xaa fariseo ni lëë maestre ley bislo kwneenë xpëedscuel Jesús, chëb xaa:

—¿Penak nii chawni do ni chini do ksa do xaa nii xtop tumi nii xyey Roma ni meñ ngoptol?

³¹ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Xkiiñdy meñ nii ndaan xaa nii chuñ rmedy, sink meñ xsyakné xkiiñ xaa nii chuñ rmedy.

³² Syely kyubtyaa meñ buen, sink lëën syely kyub meñ nii no xtol parñee kpikche styoo meñ go lo Dios.

Ndaly nii bitiits Jesús lo meñ

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Tsigo lëë meñ chëb lo Jesús:

—Kchësy xaa nii no xlad Juan gon ni xaa nii no xlad xaa fariseo chawdy xaa par kuuñ ksak xaa Dios, per lëë xpëedscueeloo masyke wagw no xaa.

³⁴ Lëë Jesús chëb:

—¿Pe mod lika nayak ksaan xaa nii chi tu kyalwt-siilña xkyon par kteenë xaa deelñee bii nche xaa nii ptsiilña? ³⁵ Per sitsiñ tse nii lëë xaa ptsiilña kpi. Tsigolye nagon schilo ksaan meñ wagw par tso kyalné meñ.

³⁶ Lëë gak Jesús bitiits nrii lo meñ, chëb xaa:

—Ni tu cho xchugty tublë xab kub par kyëtë tu ladx yoox, por deelñee kchug meñ xab kub,

lëew xiñ, ni xtsiildy kaa ladx yoox nii kyëtëw ladx kub. ³⁷ Ni xtyëedy kaa nip kub leñ tu kyeg kidy nii kwyoxle, por lëe nip kub xchos kyeg yoox, aan lëew xiñ chopo. ³⁸ Por ngo no nii ktyëe nip kub leñ kyeg kub. ³⁹ Ni ni tu cho chidy nip kub loxsye xtyoow nip nii pyexle, por kchë meñ xñee nii mastre nizh nip nii pyexle.

6

Lëe xpëëdscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiñ

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Lëe Jesús sitedy tu lo kwaakon tse nii xiladzy meñ lo tsiñ. Aan lëe xpëëdscuel xaa pchoow xobxtily parñee kwii xaa xobxtily kaw xaa. ² Per lëe bla xaa fariseo chëb lo xaa:

—¿Penak nii chuuñtsyey do tu cos nii nongualdy kak tse nii xiladzy meñ lo tsiñ?

³ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—¿Pe karty klab to kitsy nii xñee xa beeñtsyey rey David ksa xcombañer xaa worñee kwlaañ xaa?

⁴ Lëe xaa gon kwsëeb leñ lidzy Dios, aan lëe xaa taw kyaxtily nii nak lay ksa xcombañer xaa, nikxe nii nonsy pxosy nongual kaw kyaxtily go.

⁵ Ni lëe gak Jesús chëb:

—Lëe mguiy nii pxaal Dios xñabey lo tse nii xiladzy meñ lo tsiñ.

Mguiy nii mbañdy ña

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Lëe stu tse nii xiladzy meñ lo tsiñ, lëe Jesús kukluuy xtiits Dios lo meñ leñ ktoo, aan lëetyee lëe tu xaa xsyakne nii mbañdy ñali no leñ ktoo. ⁷ Ni

lëe maestre ley gaa ni lëe xaa fariseo nche kleetsy dyon pe syuun kyak Jesús xaa tse nii xiladzy meñ lo tsiin, parnee tso pe cos jkëekiy xaa Jesús. ⁸ Per como nan Jesús pe cos no kik xaa go, lëe xaa chëb lo xaa nii mbañdy ña:

—Kuso aan kwso groltyee nu.

Lëe xaa xsyakne go kwsoli. ⁹ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo meñ:

—Kol në dyon pe nonguijal kak buen tse nii xiladzy meñ lo tsiin, ote nonguijal yak kak mal. ¿Pe nonguijal dyon klaa no kety tu meñ, ote nonguijal yak kteelaa no meñ?

¹⁰ Lëe xaa buy lo kchë meñ nii nche siko, aan lëe xaa chëb lo xaa xsyakne go:

—Ptiily ñal.

Lëe xaa xsyakne go psoob xtiits xaa, aan lëe ña xaa byaktsey. ¹¹ Per no xaa nii tir blëe, aan lëe xaa bislo bitiits xaa dyon xa ksaksi xaa Jesús.

*Lëe Jesús xkwe xaa nii kak apostle
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)*

¹² Misme gak leñ tse go lëe Jesús kwey tu kiy, aan tyub kyool bitiitsni xaa Dios. ¹³ Tsiñee lëe lyu byaani, lëe xaa kwtsyetsy kchë xpëedscuel xaa, aan lëe xaa kwle tsiipchop xaa nii kak apostle. ¹⁴ Lëe lë ksa xaa nii kwle xaa nrii: Simoñ, xaa nii kwloolë xaa Pedre, ni Ndresy betsy Simoñ, ni Santiagw, ni Juan, ni Felip, ni Bartolomé, ¹⁵ ni Mateo, ni Max, ni Santiagw xiñ Alfeo, ni Simoñ nii kwyo lady tub tiy xaa nii pcholë Cananista, ¹⁶ ni Judas betsy Santiagw, ni Judas Iscariote, xaa nii pko Jesús ña xaa xñabey.

*Ndaly meñ xsyakñe xyak
(Mt. 4:23-25)*

¹⁷ Lëe Jesús byety kiy ksa apostle, aan lëe xaa kwlës tu lo letsy. Ndaly meñ nii no xlad xaa ptsiñ siko ni ndaly meñ Judea, ni meñ Jerusalén ni ndaly meñ nii no tyub chu nistoo nii lë Tiro ni Sidón ptsiñ. Kchësy meñ go kwey par jkëëtyag meñ go nii xluuy Jesús ni parñee kuñ xaa meñ go rmedy. ¹⁸ Beeñ kyak xaa kchë meñ nii no ksaksi kyalbini mal. ¹⁹ Kchë meñ kokladzy nsyeñ Jesús, porñee byeñ meñ nii lëe Dios ptee kyalwnabey lo xaa par kuuñ kyak xaa kchë meñ xsyakñe.

*Kyalwle ni kyalnë
(Mt. 5:1-12)*

²⁰ Lëe Jesús buy lo xpëëdscuel aan lëe xaa chëb:
—Dichos to nii prob to, por lëe do sëëb laañee xñabey Dios.

²¹ 'Dichos to nii kindy pe kaw do nina, porque sitsiñ tse nii lëe do kyëly.

'Dichos to nii choon do nina, porque sitsiñ tse nii lëe do kxidzy.

²² 'Dichos to tsiñee kaklasty meñ kan meñ do, ni tsiñee kwii meñ do kyedzy, ni tsiñee kotsyetsy meñ do, ni tsiñee kpixladzy meñ kan do sinak nii nyak to tu xaa mal porñee xsoob to xtiits mguiy nii pxaal Dios. ²³ Kol kle ni kol ko nguiool styoo do tse nii ktsyool do kchë ngo, por lëe Dios kizh lëe do tsiñee ktsiñ do kpaal. Ni siñee xsaksi gak meñ lëe do psaksi pxosy meñ kchë profet nii biid penaadle.

²⁴ 'Chooksye lëe doy nii nak to rikw, por lëe do kwaal nii no jkaa do.

²⁵ 'Chooksye lëe do y nii xlyaañdy to nina, por so tse nii lëe do tedy kpiñ.

'Chooksye lëe do y nii xidzy to nina, por so tse nii lëe do koon por kyalnë.

²⁶ 'Chooksye lëe do y tsiñee xliisklaa meñ do, por singo gak blisklaa pxusykoltoo meñ kchë profet wnee xuuy nii biid penaadle.

Kyalwkëstyoo

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Per lëen xñe lo do, kchësy to siñee xkëetyag to xtitsaa, nii jkëstyoo do meñ nii xlëe lo do, ni kuñ do kyalbuen lo meñ nii chaklasty kan lëe do. ²⁸ Kol ktikche tiits buen lo meñ nii xkyë lo do, ni kol nab nii kakni Dios meñ nii xkotsyetsy lëe do. ²⁹ Deelñee kiswee meñ tublad kwesyoo, wi stublado ptee kiswee meñ. Ni deelñee no cho chakladzy kla xchakeetoo, blaa koy xaa wi xmaankwoo. ³⁰ Ni deelñee kñab meñ tu cos lool, ptedyo. Ni deelñee kla meñ tu cos lool, kuuñkiydylo. ³¹ Kol kan meñ sinak chakladzy to kan meñ do.

³² 'Deelñee xaktyee meñ nii xkëstyoo gak lëe do xkëstyoo do, pa nondyo. Por singo gak chuuñtsyey kchë meñ ngoptol. ³³ Ni deelñee xaktyee gak lo meñ nii buen lo do chuñ do kyalbuen, pa nondyo. Por singo gak chuuñtsyey meñ ngoptol. ³⁴ Deelñee xaktyee lo meñ nii xyeñ do schilo kizh xkutiñ do, pa nondyo. Por singo chuuñtsyey meñ ngoptol. Tsiñee xkutiñ xaa tu cos, xkyëmbës xaa ktikche meñ favor go. ³⁵ No nii jkëstyoo do meñ nii xlëe lo do, ni no nii kuñ do buen. Ni no nii kutiñ do cos, per kyëmbësty to nii ktikche meñ favor go lo do, tsiin nroobre nii jkaa do lo Dios nii sob kpaan ni

lëe gaa to kak xiñ xaa. Buen xaa, lëe xaa chakni meñ nii xsakty styoo ni meñ mal. ³⁶ Kol jkëstyoo meñ sinak nii xkëstyoo Tat Tios lëe do.

Jkëëkiydy to meñ
(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Kseejty to meñ tsiin kseejty Dios lëe do, ni jkëëkiydy to parñee jkëëkiydy Dios to. Kol knityladzy falt nii xko meñ lo do tsiin ktsily Dios xtol do. ³⁸ Kol kteedy nii jkiiñ meñ tsiin knee Dios nii jkiiñ do. Lëe xaa ktiix nii kneetsy xaa lo do aan axte kpixo chu medid. Sinak nii xtiixak to nii xtee do lo xcombañer do ktiix Dios nii kneetsy xaa lo do.

³⁹ Aan lëe gak Jesús bitiits nrii chëb:

—¿Pe schilo nawen kluuy xaa ni xñady lo nëz lo stu xaa nii chandy? ¿Pe lëdy nayak sikyab xaa leñ tu kyeech chop xaa? ⁴⁰ Mastre chak maestre lo mëedscuel, per tsi lëe mëedscuel lox xseedy, lëe xaa chak sinak chak xmaestre xaa.

⁴¹ '¿Penak xseel chanoo tublë kizh wiñ nii no lo betsyoo, aan xyeñdyoo nii mastre ngol tublë yag nii no lool? ⁴² ¿Xa kchilo këëboo lo betsyoo: “Kwlës dyon, beetsy, kwín kizh wiñ nii no lool”, deelñee xyeñdyoo nii mastre ngol yag nii no lool? Kseedyoo meñ, sink klo kwlii yag ngol nii no lool, tsiin kchilo kanoo par kwiil kizh wiñ nii no lo betsyoo.

Por xnex yag kyuumbey meño
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Xkyëdy nex byodz lo yag buen, ni kyëdy nex buen lo yag nii buendy. ⁴⁴ Por xnex yag xyuumbey meñ yag. Xkyëdy yegw lo yakitsy, ni xkyëdy uv lo

sars. ⁴⁵ Tiits buen xñee xaa nii buen no styoo xaa, per lëe xaa mal, tiits mal xñee xaa, porñee mal no styoo xaa. Ni kchë gaa nii no leñ styoo meñ xchoo chuw meñ.

Xaa nii xsoob tiits ni xaa nii xsoobtyo
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Penak xñee do nii naa nak xaa nii xñabey lo do, aan chuuñtsyeydy to nii xñen? ⁴⁷ Lëen kniy cho nak sinak meñ nii xkëëtyag xtitsaa ni chuuñtsyey nii xñen. ⁴⁸ Nak meñ go sinak tu xaa nii kwteeñ nxity lo kyo par tsaalidzy. Aan tsiñee lëe nis kok naal kiigwpee, lëe nis kutsib axte chilidzy xaa, per beñ kxisty niso, porñee tsiitsy sobo. ⁴⁹ Per lëe meñ nii xkëëtyag xtitsaa aan chuuñtsyeydyo nak meñ go sinak tu xaa nii psaa lidzy nëb lo lyu aan kwteeñdy xaa. Aan tsiñee lëe nis kok naal kiigwpee, lëe nis kutsib axte chilidzy xaa, lëe nis pchon lidzy xaa aan kashka kwnitylow.

7

Lëe Jesús chuuñ kyak xmos soldad
(Mt. 8:5-13)

¹ Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëe xaa sey Capernaum. ² Siko kwyo tu xaa nii xñabey lo tubtsoon soldad Roma, aan lëe tu xmos xaa kwxaakñë. Tir xkëstyoo xaa mos ko, per lëe mos no nëz kyalkuty. ³ Tsiñee lëe xaa biñ nii lëe meñ xsocuent nii chuuñtsyey Jesús, lëe xaa pxaal bla xaa kol nii xñabey lo meñ Israel sinab nii tsikuuñ kyak Jesús xmos xaa. ⁴ Lëe xaa kol go kwey aan lëe xaa kwnab nii tsi Jesús, chëb xaa:

—Chigal nii kuñoo soldad xñabey re yudar, ⁵ por xkëstyoo xaa meñ xkyedzy noo. Lëë xaa psaa xiktoo noo.

⁶ Lëë Jesús sinal, per tsiñee lëë xaa ptsiñ kex chilidzy soldad nii xñabey, lëë soldad pxaal bla xamigw kukëb lo xaa:

—Ko tsiĩndyaa lool, por cho naktyaa parñee sëëboo leñ lidzyaa. ⁷ Por ngo nii byaxtyaa nyelyaa yuubaa lool. Pxaal tiits parñee kyak xmosaa. ⁸ Por deel naa no xaa nii mastre xñabey lon, lëë naa lo soldad xñabeyaa. Tsiñee xalaa tu xaa mandad chi xaa. Tsiñee xkwetsy kaan tu xaa chiid xaa. Singo gak xmosaa tsiñee xñabeyaa nii kuuñtsyey xaa tu cos, chuuñtsyey xaaw.

⁹ Psee Jesús biñ ngo, aan lëë xaa chëb lo meñ nii nal xitsy xaa:

—Nli xñen nii karty kanaa tu meñ Israel nii kniladzy Dios tyub styoo sinak xniladzy xaa re.

¹⁰ Tsiñee lëë xaa nii kunee lo Jesús ptsiñ chu yu, lëë mos nii xsyaknë tselye byak.

Lëë Jesús chuuñ kpañ xiñ tu kwnaa viud

¹¹ Loxsye ngo lëë Jesús si tu kyedzy nii lë Naín ksa xpëëdscuel aan ndaly meñ kunal xaa. ¹² Tsiñee lëë xaa ptsiñ kex chu kyedzy, lëë xaa kon nii lëë meñ sijkeetsy tu xiñgan tu kwnaa viud. Mëed tusy kok xaa wiñ go lo xña, aan singootyee ndaly meñ sinal me wkeetsy. ¹³ Lëë Jesús pkëstyoo kwnaa go aan lëë xaa chëb lo me:

—Koondyoo.

¹⁴ Lëë xaa big kwseñ xaa chu yaglan, aan lëë xaa nii nxob yaño kwche tse. Loxsye ngo lëë xaa chëb lo mëed kuty ko:

—Xaa wiñ, lool xñen, ¡kuxchel!

¹⁵ Lëë xaa wiñ nii kuty ko kwsobli ni lëë xaa kwnee, aan lëë Jesús psaan xaa lo xña xaa.

¹⁶ Kchësy meñ nii kon ngo psee ni ptee skizh lo Dios, xñee:

—Lëë tu profet kwlañche lo no, ni lëë Dios sëed kuñ meñ yudar.

¹⁷ Aan tyub Judea ni kchë kyedzy nii nche nëz tañ go bitiits meñ nii beeñtsyey Jesús.

*Meñ nii chini xtiits Juan Bautist
(Mt. 11:2-19)*

¹⁸ Lëë xpëëdsuel Juan bitiits kchë ngo lo Juan. Por ngo lëë Juan kwtsyetsy chop xpëëdsuel, ¹⁹ aan lëë Juan pxaal xaa lo Jesús par kñabtiits xaa dyon pe lëë Jesús nak xaa nii kxaal Dios, ote no nii yak bii kyëmbës xaa. ²⁰ Lëë xaa nii pxaal Juan chëb lo Jesús:

—Lëë Juan Bautist pxaal lëë noo par kñabtiits noo dyon pe lii nak xaa nii kxaal Dios, ote no nii yak bii kyëmbëes noo.

²¹ Wor go kazh lëë Jesús beeñ kyak ndaly meñ xsyaknë ni lëë xaa beeñ kyak meñ nii no kyalbini mal leñ styoo ni meñ nii xñady lo.

²² Tsigo lëë xaa chëb lo xpëëdsuel Juan:

—Kol kyey, aan kol kutiits kchë nii kon do ni biñ do lo Juan. Kol këb nii lëë meñ nii xñady lo chan, ni lëë meñ nii në niy xsyë, ni lëë meñ nii xyodz lady xyak, ni lëë meñ nii xkwaat chon, ni lëë meñ kuty xpañ, ni lëë kchë meñ nii ni tu pe chapy xkëëtyag xtiits Dios. ²³ Ni kol këb: Dichos meñ nii jkandy kik kan naa.

24 Tsiñee lëe xpëedscuel Juan bi, lëe Jesús bitiits lo meñ cho nak Juan, chëb xaa:

—¿Pe cos kukuy do dyon worñee kwey do tañ? ¿Pe kukuy do tublë kizh nii nëz re nëz rek xni me?

25 Aan deelñee kukuydy to ngo, ¿pe cos kukuy do? ¿Pe kukuy do tu xaa nii nakw ladx non yak? Por nan do gon nii lidzy sye rey no xaa nii nakw ladx non ni xaa nii mbëe mbañ. 26 Kol në dyon pe cos kukuy do. ¿Pe kukuy do tu profet yak? Deelñee tu profet gon kukuy do, nli nii profet nak xaa nii kukuy do, per mastre non xaa. 27 Lëe Juan xseety kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñeew:

Lëen kxal tu xaa nii tenech lool,
parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.

28 Lo kchë meñ nii noyaly lo kislyu re xsobaa nii ni tu meñ karty tsitsib sinak Juan. Per lëe laa xñabey Dios kchë xaa nii xisy non chuñ gan lo Juan.

29 Kchësy meñ pkëetyag nii kwnee Juan aan axte wi xaa nii xtop tumi nii xyey Roma byeñ xa nak xkyalwnabey Dios. Por ngo lëe xaa kwchobnis lo Juan. 30 Per lëe xaa fariseo ni maestre ley kwchobnisty xaa lo Juan. Kwxaakty xaa kyalnsaak nii pxaal Dios.

Chëb kaa Jesús:

31 —¿Cho nak sinak meñ nii no natiemp dyon?

32 Nak meñ nii no natiemp gon sinak chol xaa wiñ nii xkwe kity laañee chak kiy aan xñee xaa lo xcombañer xaa: “Biily noo flaut aan byëedy to, ni biily noo ti nii së mban aan biiñdyak to.” 33 Por na nii biid Juan xñee do nii kyalbini mal no leñ styoo xaa, porñee tawdy xaa kyaxtily ni kowdy xaa viñ.

34 Lëe na nii lëe mguiy nii pxaal Dios chaw ni chi

viñ, xñee do nii lyaadzy wagwsye no xaa gue ni ngonip xaa, ni xñee do nii lëe xaa xtsiil lsa meñ ngoptol ni meñ nii xtop tumi nii xyey Roma. ³⁵ Per por kchë nii chuuñtsyeyaa xluuy nii Dios nakni naa.

Lëe Jesús kwey lidzy Simoñ

³⁶ Lëe tu xaa fariseo kuni Jesús lidzy xaa par kaw Jesús, aan lëe Jesús sob lo mezh. ³⁷ Tsiñee lëe tu kwnaa ngoptol nii no leñ kyedzy ko biñ nii lëe Jesús ptsiñ lidzy xaa fariseo go, lëe me kwey noy me tu bot aceit nii xlyaa nex. ³⁸ Lëe me big nëz xitsy Jesús choon me aan lëe me pkadz niy xaa con nis lo me. Loxsye ngo lëew pkwiitsy me con kits kik me, ni lëe me ptsiil chuwo, ni lëe me kwtëebo aceit xlyaa nex. ³⁹ Tsigo nladzy xaa fariseo nii kwtsyetsy Jesús kaw Jesús: “Deelñee nyak xaa gue profet, nyeñ xaa nii no xtol kwnaa nii so lo xaa.”

⁴⁰ Per lëe Jesús chëb lo xaa fariseo:

—Simoñ, chakladzyaa kniyaa tu cos lool.

Aan lëe xaa chëb:

—Kwnëw maestre.

⁴¹ Lëe Jesús chëb:

—Chop xaa name nsëeb lo tu xaa nii xkutiñ tumi.

Tu xaa nsëeb kaay kyoow denario. Lëe stu xaa nsëeb choowptsiiw. ⁴² Aan como pchilody nguizh xaaw, lëe xaa nii xkutiñ tumi ptsily chop lë xaa parñee kak nsëebtre xaa. Kwnë dyon lo chop xaa go cho xaa mastre ksak styoo.

⁴³ Lëe Simoñ chëb:

—Buty xaa nii mastre nroob tumi nsëebo.

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nli xtiitsoo.

⁴⁴ Lëe Jesús byoogw buy lo kwnaa go, aan lëe xaa chëb lo Simoñ:

—¿Pe chanoo kwnaa re? Kwsëbaa liidzyoo, aan bneestyoo nis nyadx niyaa. Per lëe kwnaa re kwtiib niyaa con nis lo me, ni lëew pkwiitsy me con kits kik me. ⁴⁵ Ptsiilchuwdyoo naa, per lëe me, destye kwlaañaa, tugak no ktsiil chuw me niyaa. ⁴⁶ Ni kwtëëbtyoo aceit lo kikaa, per lëe me kwtëëb me aceit xlyaa nex niyaa. ⁴⁷ Por ngo xñen nii lëe kchë xtol me bily, porñee tir pkëstyoo me. Per lëe meñ nii ndalydy xtol xpily, xisy xkëstyoo meñ go.

⁴⁸ Loxsye ngo lëe xaa chëb lo kwnaa go:

—Lëe kchë xtoloo bily.

⁴⁹ Tsigo nladzy stubla xaa nii ksa xaa nche sob lo mezh:

—¿Cho nak xaa gue nii axte tol xtsily xaa?

⁵⁰ Per lëe Jesús chëb lo kwnaa go:

—Porñee bniladzyoo, ngo nii lëel kwtelaa. Byey, pe tsinidre kikoo.

8

Kwnaa nii beeñ yudar Jesús

¹ Loxsye ngo lëe Jesús kwey ndaly kyedzy nii nche tañ go, kukluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ. ² Wi bla kwnaa nii kwlii xaa kyalbini mal leñ styoo ni beeñ kyak xaa kunal. Lady kwnaa go si María Magdalena. Leñ styoo me pchoo kadzy kyalbini mal. ³ Ni lady kwnaa go si Xwan, tsiil Cuza. Lo Herodes kwë Cuza tsiin. Ni lady kwnaa go si Susan, ni wi kchë kwnaa nii ptee kchë nii pkiin xaa kunal.

*Xcuent ngon**(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)*

⁴ Ndaly meñ pchoo xkyedzy par kan meñ Jesús. Por ngo singootyee ndaly meñ ptyop, aan lëe Jesús pso cuent re lo meñ, chëb xaa:

⁵ —Tu ngon name pchoo si kon. Aan tsi lëe xaa bislo xnee xaa pni, no xipni xaa byab lo nëz, aan lëew ksubniy meñ ni lëew ptop mguïñ. ⁶ No gaa laañee byabo lady kyo, aan tsi lëe pni go kwlañ, lëew pidzy, porñee ngopty lyu. ⁷ Ni no laañee byabo lady yakitsy, aan tsi lëew kwlañ, lëe yakitsy kwtiño. ⁸ Per lëe stub lugar lëe xipni xaa byab laañee neely lyu, aan lëew kwroob ni ngui koko. No lady pni go kwsob axte tu kyoow xob.

Loxsye bitiits Jesús ngo, nguiedzy chëb xaa:

—Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

*Lëe Jesús xñee xa nak xcuent ngon**(Mt. 13:10-23; Mr. 4:10-20)*

⁹ Tsigo lëe xpëëdscuel Jesús kwnabtiits xa nak cuent ko, ¹⁰ aan lëe xaa chëb:

—Lëe Dios gon xluuy xa nak xkyalwnabey xaa lo do, per lëe lo meñ nii nche tublad nonsyke con cuent xluyno, parñee nikxe kuy meñ, per kandy meñ, ni nikxe kon meñ, per kyeñdy meñ.

¹¹ Lëe pni nak sinak xtiits Dios. ¹² Lëe pni nii byab lo nëz nak sinak meñ nii xkëëtyag xtiits Dios, per xlyëëdy lëe xaatox chikwii tiits ko styoo meñ, parñee knilasty meñ ni telaady meñ. ¹³ Lëe pni nii byab lady kyo nak sinak meñ nii xle xkëëtyag xtiits Dios, per como kindy luw, xtsedy xniladzy meñ go, por tsi lëe kyalné sëed lëe meñ go xchooxso.

¹⁴ Lëe pni nii byab lady yakitsy nak sinak meñ

nii xkëëtyag xtiits Dios, per tseyga tseyga lëë kchë cos nii chak lo kislyu re, ni kchë cos non ni cos ngui xluuylo lo meñ go aan xsoobty meñ go xtiits Dios. ¹⁵ Lëë pni nii byaab kaa laañee neely lyu nak sinak meñ nii xkëëtyag xtiits Dios ni xniladzyo ni chuuñtsyey nii xñabey Dios.

Xcuent bini
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Ni tu cho xkëëdy tu bini par kaaw leñ lon o tsolan gaaw, sink lëëw xkyë par sobo tu laañee ksaaniw lo meñ nii xsyëeb yu. ¹⁷ Singo gak nody tu cos ngueetsy nii kchukëdy, ni nody kaa tu cos nii chak tsilaan nii kak ndoondy.

¹⁸ Kol kap cuent, por lëë meñ nii chaple cos jkaarew. Per lëë meñ nii ni tu pe chapty, axte nii wiñ nii chap meñ go kpichee.

Xñaa Jesús ni betsy xaa
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Lëë xñaa Jesús ni betsy xaa kwey laañee so xaa, per pchilody mbig me lo xaa, porñee singootyee ndaly meñ nche. ²⁰ Lëë meñ kunitiits lo xaa chëb:

—Lëë xñaal ni lëë betsyoo nche ley, chakladzy kan lii.

²¹ Lëë Jesús kwëb chëb:

—Kchësy meñ nii xkëëtyag xtiits Dios ni chuuñtsyeyo nak tnan ni nak betsyaa.

Lëë Jesús xkwëës me
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Tu tse lëë Jesús kwyo tu leñ barkw ksa xpëëdsuel, aan lëë xaa chëb:

—Kol tsoo stublad chu nistoo.

Lëe xaa si, ²³ aan lëe Jesús kuutkesy leñ barkw. Lëe me gaa bislo xpi ni lëe nis noyaksë leñ barkw. Tsiñee kon xpëedscuel Jesús nii lëe barkw nonity lo nis, ²⁴ lëe xaa kukuuñ kna Jesús, chëb xaa:

—¡Maestre! ¡Maestre! ¡Lëe barkw nonity lo nis!

Lëe Jesús kuxche, aan lëe xaa kwëntseeb lo me ni lo nis, ni lëe gaaw byaktse. ²⁵ Tsigo lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—¿Penak nii kopty to Dios confians?

Aan lo xtseeb ko xñee xpëedscuel xaa lo xcombañer:

—¿Cho nak xaa re nii xsoob me ni xsoob nis xtiits xaa?

Mguiy nii kwyo kyalbini mal leñ styoo

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Lëe xaa ptsiñ xtañ meñ Gerasa nii nche stublad chu nistoo Galilea. ²⁷ Aan tsiñee lëe xaa byety barkw, lëe tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo big lo Jesús. Kok xtsele nii chakwty xaa ladx ni nody xaa leñ tu yu, sink lady paa no xaa. ²⁸ Lëe xaa psoxib lo Jesús, aan lëe xaa kwchuptsyë, chëb xaa:

—Jkaaldyoo naa, Jesús, Xiñ Dios nii sob kpa. Xñabaa nii ksaksidyoo naa.

²⁹ Singo chëb xaa porñee lëe Jesús kwnabey nii kchoo kyalbini mal go leñ styoo xaa. Ndaly vuilt psaksi kyalbini mal xaa, aan nikxe pxituu meñ niy xaa ni ña xaa con caden parñee kchoody xaa, lëew pchug xaa, aan lëe kyalbini mal go kuni xaa tañ.

³⁰ Lëe Jesús kwnabtiits lo xaa chëb:

—¿Cho lël?

Aan lëe xaa chëb:

—Ndaly lën.

Singo chëb xaa porñee ndaly kyalbini mal kwsëëb leñ styoo xaa. ³¹ Lëë kyalbini mal go kwnab nii kxaaldy Jesúso linfiern. ³² Aan como lëë tub tsoon ngutsy ncheno wagw chex kiy go, lëë kyalbini mal kwnab tiitspey lo Jesús par sëëbo leñ ngutsy ko. Aan lëë xaa pteedy tiitspey. ³³ Lëë kchë kyalbini mal go pchoo leñ styoo nguuy go, lëëw kwsëëb leñ ngutsy nii nche siko, aan lëë kchë ngutsy ko kukyab lo nis, aan lëë ma kuty.

³⁴ Lëë xaa nii xkyënap ngutsy pxooñ, kukni tiits kyedzy ni lëë xaa bitiits kchë nii kon xaa lo meñ nii ptsyool xaa nëz. ³⁵ Lëë meñ kukuy aan tsiñee lëë meñ ptsiñ laañee so Jesús, lëë xaa nii pchoo kyalbini mal leñ styoo sob lo Jesús. Nyaani chak xaa ni lëë xaa tse nakw xab xaa. Lëë meñ ptsyeb. ³⁶ Aan lëë xaa nii kon kchë ngo bitiits xa byak xaa nii kwyo kyalbini mal leñ styoo. ³⁷ Tsigo lëë kchë meñ Gerasa kwnab nii kpi Jesús tañ go, porñee tir ptsyeb me. Lëë Jesús byo barkw aan lëë xaa bi. ³⁸ Kokladzy xaa nii pchoo kyalbini mal leñ styoo nyinal xaa Jesús, per lëë Jesús psonëz xaa chëb:

³⁹ –Byey liidzyoo, aan bitiits xa beeñ kyak Diosoo.

Lëë xaa go sey aan tyub leñ kyedzy bitiits xaa xa beeñ kyak Jesús xaa.

Xiñ Jairo ni kwnaa nii kwseñ skiñ xab Jesús

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Tsiñee lëë Jesús ptsiñ stublad chu nistoo stub, xle meñ kuktsiilnëz meñ xaa, porñee kchësy meñ nche mbës xaa. ⁴¹ Lëë tu xaa nii lë Jairo nii xñabey leñ ktoo ptsiñ, aan lëë xaa psoxib lo Jesús parñee tsi Jesús lidzy xaa, ⁴² porñee lëë xiñtsyaap xaa nii

chap masy tu tsiipchop iz no nöz kyalkuty. Mëed tusy nak me lo xaa. Lëë Jesús si aan xtaagw kchë meñ nii sinal xaa.

⁴³ Lady kchë meñ go si tu kwnaa nii kokle tsiipchop iz xsyaknë me, xchoo me cheñ. Ndaly lo meñ nii chuñ rmedy kukxiñ me xtumi me aan byagty me. ⁴⁴ Lëë kwnaa go big nöz xitsy Jesús aan lëë me kwseñ skiñ xab xaa, aan wor go kazh lëë me byag cheñ.

⁴⁵ Lëë Jesús chëb:

—¿Cho kwseñ xabaa?

Aan como kchësy meñ chëb: “Lëdy lëë noow”, lëë Pedre chëb:

—Maestre, kchësy meñ xtaagw lii ni xchëöp lii.

⁴⁶ Per lëë Jesús chëb:

—No cho kwseñ naa, por byeñaa nii lëën beñ tu kyalntson.

⁴⁷ Tsiñee lëë kwnaa go kon nii chilody tsolan me, xisy me aan lëë me kuksoxib lo Jesús. Aan xña lo meñ lëë me pxobtol penak kwseñ me xaa ni lëë me chëb nii wor go kazh lëë me byak. ⁴⁸ Lëë Jesús chëb lo me:

—Xiñ, porñee bniladzyoo nii suuñ kyakaa lii, ngo nii lëël byak. Byey, pe tsinidre kikoo.

⁴⁹ Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë tu xaa nii pchoo lidzy xaa nii xñabey leñ ktoo ptsiñ, aan lëë xaa chëb lo xaa xñabey go:

—Lëë xiñtsyaapoo tse lox kuty. Kotsiiñtroo lo maestre.

⁵⁰ Lëë Jesús biño, aan lëë xaa chëb:

—Ktsyeebtyoo. Bniladzy nii lëë Dios kuuñ kyak xiño aan lëë me kyak.

⁵¹ Tsi lëë Jesús ptsiñ lidzy xaa go, xaktyee Pedre, ni Santiagw, ni Juan, ni xña meëd kwnaa go ni

pxosy me blaa xaa kwsëeb leñ yu. ⁵² Kchësy meñ nchenoyoon ni no kteenë por mëed kwnaa go, per lëe Jesús chëb:

—Koondy to. Kujty me, sink lëe me nixyesy.

⁵³ Kchësy meñ pxidzyny Jesús, porñee nan meñ nii kuty me. ⁵⁴ Lëe Jesús kwseñ ña me aan lëe xaa chëb:

—Mëed wiñ, lool xñen, kuxche.

⁵⁵ Lëe me pañ aan wor go kazh lëe me kuxche, aan lëe Jesús chëb:

—Kol ktee nii kaw me.

⁵⁶ Tir psee pxosy me, per lëe Jesús chëb nii ni tu cho lo kutiisty xaaw.

9

Lëe xpëedscuel Jesús chikluuy xtiits Dios (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Lëe Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëedscuel, aan lëe xaa ptee tiitspey lo xaa parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ ni kuuñ kyak xaa meñ xsyakñë. ² Lëe xaa pxaal xpëedscuel xaa parñee kluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ ni kuuñ kyak xaa meñ xsyakñë, ³ chëb xaa:

—Koydy to nii jkiiñ do nëz, ni yag nii ksoxka do, ni bols, ni kyaxtily, ni tumi, ni koydy to ladx par ktsyëe xab to. ⁴ Tsiñee ktsiñ do cualquier lidzy meñ, kol kwës siko axte nii kpi do kyedzy ko.

⁵ Deelñee no tu kyedzy nii kaklasty meñ knee meñ laañee kwës to, kol kchoo kyedzy ko, aan kol kwib yu nii xña niy do, parñee kyeñ meñ nii no xtol meñ.

⁶ Lëe xpëedscuel xaa kwey kchë kyedzy nii nche tañ go, bluuy xaa xa kteelaa Dios meñ ni beëñ kyak xaa meñ xsyakñë.

*Lëe Herodes chakladzy kan Jesús
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)*

⁷ Lëe rey Herodes biñ nii lëe meñ xseety Jesús ni kchësy nii chuuñtsyey Jesús, aan nandy Herodes pe kwxaak, porñee no meñ kwnee nii lëe Juan pañ.

⁸ No gaa meñ kwnee nii lëe profet Elías kwlañche, ni no meñ kwxaak nii tu profet nii biid penaadle pañ. ⁹ Per lëe Herodes chëb:

—Yuub naa kwnabey kwchug kik Juan. ¿Cho ngue tsigo tant xseety meñ?

Por ngo nii kokladzy Herodes nyan Jesús.

*Lëe Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)*

¹⁰ Tsiñee lëe xapostle Jesús bikche, lëe xaa bitiits kchë nii beeñtsyey xaa, aan lëe Jesús sini xaa tu kyedzy nii lë Betsaida. ¹¹ Per lëe meñ byeño, aan lëe meñ kunal. Lëe Jesús kaa kwnee lo meñ xa nak xkyalwnabey Dios ni lëe xaa beeñ kyak meñ xsyakñe.

¹² Lëe tse no ktsye tsi lëe ksa tsiipchop xpëëdsuel xaa big lo xaa chëb:

—Psonëz meñ parñee kyey meñ wxiladzy ni tsikyub meñ nii ktyaaw kyedzy ni kchë laañee sob yu, por ni tu cho kindy nu.

¹³ Lëe Jesús chëb:

—Lëe do wo, kol ktee nii kaw meñ.

Lëe xpëëdsuel xaa kwëb chëb:

—Kaayak kyaxtily ni chopak mël nooy noo, xakxe deelñee kyosyuuy noo nii kaw kchësy meñ re.

¹⁴ Siik kaay mily meñ, per lëe Jesús chëb lo xpëëdsuel:

—Kol këb lo meñ nii sob meñ choowptsii gaa meñ tub lugar.

¹⁵ Lëe xpëedscuel xaa psoob tiits aan loxsye kw-sob meñ, ¹⁶ lëe Jesús kwseñ ksa kaay kyaxtily go ni chop mël go, aan lëe xaa blëp lo kpaas par ktee xaa skizh lo Dios. Loxsye beñ grol xaaw, lëew pteedy xaa lo xpëedscuel xaa par kiisy xaaw lo meñ. ¹⁷ Kchësy meñ byëly, aan tsiñee lëe wagw kwlox ptyop tsiipchop tskwidy kyaxtily byuy.

*Lëe Pedre xñee nii Jesús nak Crist
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)*

¹⁸ Tu tse lëe Jesús noyutiitsni Dios nonsy, aan lëe xpëedscuel xaa nche lo xaa. Lëe xaa kwnabtiits, chëb xaa:

—¿Cho xñee meñ dyon nii nakaa?

¹⁹ Lëe xpëedscuel xaa kwëb chëb:

—No meñ xñee nii lii nak Juan Bautist, no gaa meñ xñee nii lii nak profet Elías, ni no stubla meñ xñee nii no cho tu profet nii pañ nakoo.

²⁰ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lëe dook, ¿pe nan do cho nakaa?

Aan lëe Pedre kwëb chëb:

—Lii nak Crist, Xiñ Dios.

*Lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)*

²¹ Per lëe Jesús psaan kazh tiits nii ni tu cho lo këbty xaaw.

²² Ni lëe xaa chëb nii tir mban tedy mguiy nii pxaal Dios, ni ksaldy xaa kol xaa, ni xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley. Lëe meñ kuty xaa, per tse nii loxo tson kpidz lëe xaa kpañ.

²³ Ni lëe gak Jesús chëb lo kchësy meñ:

—Deelñee no tu do chakladzy tso xladaa, no nii ksaan do kchë nii xyostyoo do, ni no nii tse con tse tedy to kyalnë parñee kchilo kiidnal do naa. ²⁴ Por lëe kchë xaa nii choxko kteelaa xkyalmbañ lo kyalkuty kety. Per lëe xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëe xaa kpañ, porñee xniladzy xaa xtitsaa. ²⁵ ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ meñ tyub kislyu, lëetyak lëe meñ kety? ²⁶ Deelñee no cho xteladzy chan naa ni xteladzy chon xtitsaa, lëe mguiy nii pxaal Dios kteladzy kan kchë meñ go tsiñee lëe xaa kiid con xkyalwnabey Dios ksa xaa angly. ²⁷ Xsobaa nii no meñ nii nche nu kejty axte nii kan meñ xkyalwnabey Dios.

Lëe Jesús xtsyëëlo

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Tse nii kwlox xon kpidz nii bitiits Jesús kchë ngo, lëe xaa kwey tu kik kiy kukutiitsni xaa Dios ksa xaa Pedre, Santiagw ni Juan. ²⁹ Mentre lëe Jesús noyutiitsni Dios, lëe lo xaa ptsyëë ni lëe xab xaa byak nguitsy ni lëew bibëly. ³⁰ Aan lëe chop xaa ptsiñ chutiitsni xaa. Moisés ni Elías nak chop xaa go. ³¹ Xpibëly xaa. Lëe xaa bitiits nii lëe Jesús kety Jerusalén. ³² Nikxe kwyo mgaal lo Pedre ksa xcombañer, lëe xaa kwchena, aan lëe xaa kon nii xpibëly Jesús ni xpibëly xaa nii bitiitsni Jesús. ³³ Tsiñee lëe chop xaa go no kpi lo Jesús, lëe Pedre chëb:

—Maestre, ¡xaatke mbëë nche no nu! Lëe noo ksa tson yu yagxiidy: tuwo par lii, stuwo par Moisés, stuwo par Elías.

Per nandy Pedre penak kwnee xaa singo. ³⁴ Lëe Pedre bii nonee tsiñee lëe tu xkey ptaagw laañee

nche xaa. Lëe xaa kwnity lo xkey go, aan lëe xaa ptsyeb. ³⁵ Lo xkey go pchoo tsiy tu xaa nii chëb:

—Lëe xiñaa nrii. Naa kwle xaa. Kol jkëetyag xtiits xaa.

³⁶ Loxsye biñ xaa tsiy xaa nii kwnee, lëe xaa kon nii xaktyee Jesús so. Koñee kwneedy xaa, ni tu cho lo bitiisty xaa kchë nii kon xaa.

Lëe Jesús chuuiñ kyak tu xaa wiñ

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Tsiñee lëe lyu byaani, lëe Jesús byety kiy ksa xpëedscuel aan lëe tubtsoon meñ kuktsiilnëz xaa.

³⁸ Lady kchë meñ go no tu xaa nii nguiedzy kwnee chëb:

—Maestre, të kanoo xiñganaa. Mëed tusy nak xaa lon. ³⁹ Per lëe tu kyalbini mal xsaksi xaa, xkuptyew xaa, ni xchono xaa lyu, ni xkwiiw pt-siiñ chuw xaa, aan xlaadyo xaa. ⁴⁰ Lëen tse kwnab lo xpëedscueeloo nii ngwii xaa kyalbini mal go, per pchilody xaa.

⁴¹ Tsiñee lëe Jesús chëb:

—¡Natsypee nguiedzy styoo do ni xnilasty to Dios! ¿Axte pa wor këb ñe nii lëen ksaladzy lëe do? ¿Pa slal tiemp no nii kxekwaa lo do? Tëni xiñoo nu dyon.

⁴² Tsiñee lëe xaa wiñ go big lo Jesús, lëe kyalbini mal pchon xaa lyu, aan lëe xaa kutyë stub. Per lëe Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go, ni lëe xaa beeñ kyak xaa wiñ go, aan ndaan xaa sikni pxosy xaa xaa. ⁴³ Kchësy meñ psee kon xkyalntson Dios.

Lëe Jesús xñee stub nii lëe xaa kety

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Mentre lëe meñ nche ksee kon kchë nii beeñtsyey Jesús, lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

44 –Kol jkëetyag nii kniyaa lo do, aan knitylasty to nii lëe mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ.

45 Per byeñdy xaa nii chëb Jesús, porñee blaady Dios nyeñ xaaw, aan ptsyeb xaa nyabtiits xaa lo Jesús xa nak tiits ko.

¿Cho mastre non?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Lëe xpëedscuel Jesús bislo ptilytiits dyon cho xaa nak xaa nii mastre non. 47 Tsi lëe Jesús byeñ xa no kik xaa, lëe Jesús kwtsyetsy tu xaa wiñ, aan lëe xaa pso xaa wiñ go kwi xaa, 48 ni lëe xaa chëb:

–Kchë meñ nii kantsi xaa wiñ re porñee xni-ladzy meñ xtitsaa, chantsi meñ go naa, ni chantsi meñ go xaa nii pxaal naa. Por ngo, tu xaa nii pa nondy lady to nak xaa nii mastre non.

Meñ nii xlëedy lo no no xlad no

(Mr. 9:38-40)

49 Lëe Juan chëb:

–Maestre, lëe noo ptyon tu xaa nii xkwii kyal-bini mal aan xseety xaa lël, per lëe noo pkaw, porñee nody xaa lady no.

50 Lëe Jesús chëb:

–Jkady tow, por kchë xaa nii xlëedy lo do no xfavor do.

Lëe Jesús chakntseeb lo Santiagw ni lo Juan

51 Worñee lëe Jesús mer kyëp kpaá, lëe xaa kwloo valor lo xaa, aan lëe xaa si Jerusalén. 52 Lëe xaa pxaal xaa nii kwtenech lo xaa par kyub xaa go laañee kwës xaa xtañ meñ Samaria. 53 Per kwnëdy meñ Samaria ndee laañee ngwës xaa, porñee byeñ meñ nii Jerusalén si xaa. 54 Tsiñee lëe xpëedscuel Jesús nii lë Juan ni Santiagw kon ngo, lëe xaa chëb:

—Jesús, ¿pe chakladzyoo nii kñab noo kxaal Dios ki par knitylo kchësy meñ re?

⁵⁵ Lëë Jesús byoogw, aan lëë xaa kwëntseeb lo xpëëdscuel xaa. ⁵⁶ Loxsye ngo lëë xaa si stu kyedzy.

Meñ nii kokladzy nyinal Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Nëz no xaa, lëë tu xaa chëb lo Jesús:

—Xey, chakladzyaa sënala lii laañee tsityoo.

⁵⁸ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Chap mëz kyoplyoo ni chap mguinë pchoos, per lëë mguiy nii pxaal Dios ni laañee kxiladzy xaa xisy wiñ chapy xaa.

⁵⁹ Lëë Jesús chëb lo stu xaa nii so siko:

—Tënal naa.

Per lëë xaa go kwëb chëb:

—Xey, blaa kajkeetsy kaazhaa pxosyaa.

⁶⁰ Lëë Jesús chëb:

—Blaa jkeetsy meñ kutysaa meñ meñ kuty. Lii nii xcueentoo kukluuy xtiits Dios lo meñ.

⁶¹ Lëë stu xaa chëb:

—Xey, chakladzyaa sënala lii, per blaa kaknin tiits lidzyaa.

⁶² Lëë Jesús chëb:

—Kchë xaa nii xsyeñ ña rad aan xuy xaa tublad, xkiinëdy xaa par kyë xaa tsiinë laañee xñabey Dios.

10

Lëë Jesús pxaal meñ kukluuy xtiits Dios

¹ Lëë Jesús kwle stsongaly ptsiipchop meñ, aan chop kaa chop kaa meñ pxaal xaa nech tsi kchë kyedzy nii no tsi xaa. ² Lëë xaa chëb lo meñ go:

—Nak meñ nii no laañee tsi do sinak tsiñee lëe kwlaap mer kislo aan kindy ndaly xaa nii kyë tsiñ. Por ngo no nii kñab to lo Dios nii kxaal xaa xaa nii kluuy xtiits xaa lo meñ. ³ Lëen xal lëe do laañee no meñ ntseeb nii ntseeb si ntseeb kchë ma tox nii chuty mëkwxiiily. ⁴ Koydy to bols ni tumi ni kyalkidy, ni jkëëptyuxty to meñ nëz parñee klyëëdy to. ⁵ Tsiñee sëeb to tu leñ yu, kol nab nii kakni Dios meñ nii no leñ yu go. ⁶ Aan deelñee jkëëtyag meñ nii no yu go nii kñee do, lëe nii kwnab to kak cumplir, per deelñee jkëëtyagty meñ gow, kakty nii kwnab to cumplir. ⁷ Kol kwës tugak yu, ni kol kaw ni kol ki nii kneestyee meñ, por nongual kazh xaa nii xkyë tsiñ. Ktsëëlejty to laañee kwës to. ⁸ Tsiñee ktsiñ do tu kyedzy nii ksal meñ do, kol kaw nii kneetsy meñ, ⁹ ni kol kuuñ kyak kchë meñ xsyakné nii no siko, ni kol këb nii lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey meñ. ¹⁰ Per deelñee ktsiñ do tu kyedzy nii ksaldy meñ do, kol kchoo aan kol këb lo meñ: ¹¹ “Axte xkiti nii pkaay niy noo xkwib noo parñee kyeñ do nii no xtol do. Per kol kaknan nii lëe xkyalwnabey Dios merle klyañche lo do.” ¹² Nli xñen nii tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy ntseebre castigw nii tedy meñ go que nii tedy meñ Sodoma.

Kyedzy nii xsoobty tiits

(Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Chooksye lëe doy meñ Corazín ni chooksye lëe do meñ Betsaida! Por deelñee nyan meñ Tiro ni meñ Sidón kchë kyalntson nii kon do, tselye kokw meñ go ladx nchog ni tselye kwsob meñ go nëb lo xkiti parñee kluuy meñ go nii ptikche meñ go styoo lo Dios. ¹⁴ Por ngo, tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy

ntseebre castigw nii tedy to que nii tedy meñ Tiro ni meñ Sidón. ¹⁵ Lëë lii nii nol Capernaum, ¿pe nladzyoo nayak tir klaa soboo? Klaadyoo gon, por lëël kyab laañee mastre nxity.

¹⁶ 'Kchë meñ nii xkëëtyag nii xñee do xkëëtyag xtiitsaa, per lëë meñ nii xsaldy lëë do, ni naa xsaldy meñ go. Aan deelñee xsaldy meñ naa, xsaldyak meñ xaa nii pxaal naa.

Lëë meñ nii pxaal Jesús bikche

¹⁷ Lëë ksa tsongaly ptsiipchop xaa nii kukluuy xtiits Dios bikche aan xle xaa chëb xaa:

—Jesús, axte kyalbini mal psoob xtiits noo tsiñee pseety noo lël.

¹⁸ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xñee do, por konaa xa pchingaa xaatox leñ kpaal sinak tsiñee xyab tu nkwsiy. ¹⁹ Por lëën bnetsy tiitspey lo do parñee subniy do mëel ni subniy do mëkwkyoow, ni parñee kuñ do gan lo xaatox, aan ni tu pe kakty to. ²⁰ Per kledy to porñee xsoob kyalbini mal xtiits to, sink kol kle porñee lëë lë do kë lo kitsy nii ngotsey Dios kpaal.

Lëë Jesús xtee skizh lo Dios

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Lëë Jesús ble, aan por Kyalbini Ntson nii no leñ styoo xaa lëë xaa chëb:

—Xnetsyaa skizh lool, Tat Tios, por lii xñabey kpaal ni lii xñabey kislyu, ni kwloolanoo xtiitsoo lo meñ nyaani ni lo meñ chak parñee kluuylo lo meñ ndoladzy. Singo Tat Tios beeñtsyeyoo, porñee singo kwlaño styool.

²² 'Lëë Tat Tios bneetsy kchë nii chap xaa lon. Ni ni tu cho xyumbeydy kaa xiñ Tat Tios. Xaktyee

Tat Tios sye xyuumbey xaa. Singo gak kaa Tat Tios, xaktyee xiñ xaa ni meñ nii kwe xiñ xaa schilo kyuumbey xaa.

²³ Lëë Jesús byoogw aan nonstyee lo xpëedscuel xaa chëb xaa:

—Dichos meñ nii chan kchë nii chan do. ²⁴ Por nli xñen nii ndaly profet ni ndaly rey kokladzy nyan nii chan do, per kondy xaaw. Ni ndaly xaa kokladzy nguëëtyag nii xkëëtyag to, per pkëëtyagty xaaw.

Xcuent tu xaa Samaria

²⁵ Lëë tu maestre ley kunee lo Jesús, aan parñee kuñ xaa Jesús preb, lëë xaa chëb:

—¿Pe cos kuuñtsyeyaa parñee jkan kyalmbañ nii xnitylody?

²⁶ Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Pe cos xñabey xley Moisés?

²⁷ Lëë maestre ley chëb:

—Lo ley xñee: “Pkëstyoo xDioosoo tyub styool, ni tyub xkyalmbañoo, ni tyubñaa fuersy nii nol, ni tyub xkyalcheeñoo. Ni pkëstyoo meñ sinak xkëstyool lii.”

²⁸ Lëë Jesús chëb:

—Nli singo xñeew. Deelñee suuñtsyeyoo kchë ngo, skaal kyalmbañ nii nitylody.

²⁹ Per parñee këb meñ nii buen xaa, lëë xaa chëb:

—Kwnë dyon cho jkëstyoon.

³⁰ Tsigo lëë Jesús bitiits nrii lo xaa, chëb Jesús:

—Tu xaa name pchoo xaa Jerusalén, si xaa Jericó. Aan lëë ngbaan pchoo lo xaa nëz, aan axte ladx nii no lady xaa kwlan ngbaan ni ptee ngbaan xcheñ xaa. Casy beety ngbaan xaa. ³¹ Siko nix xaa tsiñee lëë tu pxosy kwtedy nëz ko. Per tsi lëë

pxosy kon xaa, lëe pxosy kwte tublad. ³² Singo gak beeñtsyey tu xaa nii chuñ yudar pxosy tsiñee kon xaa xaa nii psaksi ngbaan. Lëe xaa kwte tublad. ³³ Per tsi lëe tu xaa Samaria nii kwtedy nëz ko kon xaa nii psaksi ngbaan, lëe xaa pkëstyoo xaa, ³⁴ ni lëe xaa big beeñ xaa xaa go rmedy con aceit ni viñ, ni lëe xaa pchal ladx laañee bnek. Loxsye ngo lëe xaa psoob xaa go lady xkway xaa, aan lëe xaa kuni xaa tu posad par kan xaa xaa. ³⁵ Lëe byaani lyu lëe xaa Samaria kwlii tumi aan lëew pteedy xaa lo xaa nii xtee posad, chëb xaa: “Kon xaa re, aan deelñee jkaady tumi re, na tsiñee kpikchen kizhaa nii kak falt.”

³⁶ Tsigo lëe Jesús chëb lo maestre ley:

—Lo ksa tson xaa nii kwtedy dyon, ¿cho xaa pkëstyoo xaa nii psaksi ngbaan?

³⁷ Lëe maestre ley chëb:

—Xaa nii blis xaa.

Lëe Jesús chëb:

—Singo no nii kuuñtsyeyoo.

Lëe Jesús chi lidzy Marty ni Mariy

³⁸ Lëe Jesús pkaa nëz, aan lëe xaa ptsiñ tu kyedzy nii no tu kwnaa nii lë Marty. Lëe me ptee lidzy me kwläs xaa. ³⁹ Aan lëe pël Marty nii lë Mariy kwsob lo Jesús par jkëetyag me nii xñee xaa. ⁴⁰ Per lëe Marty singootyee no xmandad me, lëe me big lo Jesús, chëb me:

—Xey, ¿pe ni tu pe sinidy kikoo nii lëe pëlaa psaan kchë mandad lon? Kudzy lo me kuñ me naa yudar.

⁴¹ Per lëe Jesús chëb:

—Marty, por ndaly cos nol kyalnë, ⁴² per tugak cos precisy. Lëë Mariy kwle cos ko, aan ni tu cho kladyo lo me.

11

*Lëë Jesús xluuy xa kutiitsni meñ Dios
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Tu vuelt lëë Jesús noyutiitsni Dios. Tsi lëë xaa byal, lëë tu xpëëdsuel xaa chëb:

—Jesús, beeñ kseedy lëë noo kutiitsni noo Dios sinak beeñ kseedy Juan xpëëdsuel.

² Tsigo lëë Jesús chëb:

—Tsiñee kutiitsni do Dios, kol këb:
Tat Tios, lii nii soboo kpaal, xñab noo nii kchë meñ
kuuñ ksak lii,
ni xñab noo nii ktsiñ tse nii kñabeyoo.

³ Bneetsy nii tyaaw noo natse.

⁴ Beeñ noo perdón sinak chuuñ noo perdón meñ
nii xko falt loo noo.
Klaadyoo jkaal xaatox lëë noo parñee kyaabty noo
lo tol.

⁵ Lëë gak Jesús chëb:

—Kol tsoo ksoob noo nii chap to tu amigw, aan tsi do lidzy xaa wrol kyool, këb to: “Kwlóotiñ tson kyaxtily lon, ⁶ por lëë tu xamigwaa kwlañche lidzyaa, aan kindy pe ktedyaa kaw xaa.” ⁷ Kñëdy xamigw to gon: “Kuuñ klëëdyoo naa. Lëen tse psugw chilidzyaa ni lëen nix ksa xiñaa. Chilody kaschen par pe knetsyaa nii jkiiñoo.” ⁸ Nli xñen nii nikxe nii nyakty to xamigw xaa, lëë xaa tsische, por lëë do kulii xkaal xaa aan lëë xaa kneetsy kchë nii jkiiñ do. ⁹ Kol nab nii jkiiñ do lo Dios tsiin kneetsy xaaw, kol kyub cos tsiin ktsyol dow, ni kol

jkëëptyux chu yu tsiin kyalyo. ¹⁰ Por kchë meñ nii xñab cos xkaaw, ni kchë meñ nii xyub cos xttyolo, ni kchë meñ nii xkëëptyux chu yu lëew xyaly.

¹¹ ¿Pe no tu do dyon xyax xtee tu mëel lo xiñ do tsiñee xñab xaa tu mël? ¹² ¿Ni pe no do xtee tu mëkwkyoow tsiñee xñab xiñ do tu tsit? ¹³ Kol kyeñ gaanoo nii nikxe mal do, per xtee do cos buen lo xiñ do. ¿Pe lëedyxe Tat Tios nii sob kpaasigo kteejty Kyalbini Ntson lo meñ nii kñabo?

*Lëe meñ xñee nii xaatox nakni Jesús
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)*

¹⁴ Lëe Jesús kwlii kyalbini mal leñ styoo tu ngop, aan lëe ngop bislo kwnee. Kchësy meñ psee kon ngo, ¹⁵ per no meñ kwnee:

—Beelzebú, xaa nii xñabey lo kchësy kyalbini mal, ptee tiitspey lo xaa gue par kwii xaa kyalbini mal.

¹⁶ No gaa meñ kokladzy nii nyuuñtsyey xaa tu kyalntson leñ kpaasigo parñee kuñ meñ xaa preb. ¹⁷ Per como nan xaa pe xsya styoo meñ go, lëe xaa chëb:

—Ni tu kyedzy nii nak chop tiy gon xtiydy. Lëew xnitylo, aan kchë yu nii no leñ kyedzy ko xyab lady xcombañer. ¹⁸ Singo gak xaatox deelñee kak xaa chop tiy, ¿xa kchilo kñabey xaa? Lëen xñee kchë nrii porñee xñee do nii lëe Beelzebú bneetsy tiitspey lon par kwii kyalbini mal. ¹⁹ Deelñee singo xsyak to, ¿cho xtee tiitspey lo xaa nii nak ksa do tsigo par kwii xaa kyalbini mal? Sikokesy nagon xluuy nii nandy to pe xñee do. ²⁰ Per deelñee por xkyalwnabey Dios xkwii kyalbini mal, lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey lo do.

21 'Tsiñee lëe tu xaa ndaan chap kiib ni xkyënap lidzy, segur nak kchë nii no leñ lidzy xaa. 22 Per deelñee tsi stu xaa nii mastre ndaan lo xaa, aan kla xaa kiib nii xtaan xaa, lëe xaa kiisy kchë nii chap xaa go lo xcombañer xaa.

23 'Kchë xaa nii nody xfavoraa, chiidnidy xaa meñ lon, sink lëe xaa xsëëbtañ meñ, porñee xlëe xaa lon.

Kyalbini mal nii xpikche

(Mt. 12:43-45)

24 'Tsiñee lëe tu kyalbini mal xchoo leñ styoo meñ, lëew xkyënsë tañ xyubo dyon pa kwëso. Per deelñee xtsyoldy laañee kwëso, lëew xñee: "Lëen kpikche lidzyaa laañee pchon." 25 Tsiñee lëe kyalbini mal go xtsiñ, chano nii lëe leñ styoo meñ nii pchoow tse nak sinak tu yu nii kal lik blyoob ni kwxixkwaa. 26 Tsigolëew chikyub skadzy kyalbini nii mastre mal, aan lëew xsyëëb leñ styoo meñ go ksaw, aan mastre mban xtyedy meñ go.

Dichos meñ nii xsoob xtiits Dios

27 Mentre lëe Jesús nonee kchësy ngo, lëe tu kwnaa nii no lady meñ chëb:

—¡Dichos kwnaa nii kop lii ni pkadzy lii!

28 Lëe Jesús chëb:

—¡Mastre dichos meñ nii xkëëtyag xtiits Dios, ni xsoob xtiits xaa!

Lëe meñ chakladzy kan tu kyalntson

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Lëe meñ ptyopre, aan lëe Jesús chëb:

—Lëe meñ mal nii no natiemp chakladzy kan tu kyalntson, per ni stu kyalntson kantre meñ re. No nii ksaladzy meñ nii beeñtsyey Jonás. 30 Por sinak

nii kunee gak Jonás lo meñ Nínive, sëednee mguiy nii pxaal Dios lo meñ natiemp. ³¹ Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy lëë kwnaa nii kok rey xtañ meñ Sabá jkëëkiy meñ nii no natiemp, por sit pchoo me par jkëëtyag me xtiits rey Salomón, aan mastre precisy nii xñen que kchë xkyalchak rey Salomón. ³² Wi meñ Nínive jkëëkiy meñ nii no natiemp tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy, por ptikche meñ Nínive styoo lo Dios worñee biñ meñ Nínive nii kwnee Jonás, aan mastre precisy nii xñen que nii kwnee Jonás.

Bini nii no leñ styoo meñ

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Ni tu meñ xkëëdy bini par kolan meño leñ tu cajón, sink lëë meñ xsoobo tu laañee ksaaniw lo kchë meñ nii sëëb leñ yu. ³⁴ Nak mëlo do sinak tu bini nii xsaani leñ styoo do. Deelñee nxiñdy mëlo do, tyub leñ styoo do nyaani. Per deelñee nxiñ mëlo do, tyub leñ styoo do nguey. ³⁵ Kol kap cuent nii kyuydy bini nii no leñ styoo do. ³⁶ Por deelñee tyub leñ styoo do no bini, kindy nguey leñ styoo do, aan singo mod lëë do kan nyë kchë cos, sinak tsiñee xsaani tu bini lo do.

Lëë Jesús xkëëkiy xaa fariseo ni maestre ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Tsiñee lëë Jesús lox kwnee, lëë tu xaa fariseo kuni Jesús lidzy par kaw Jesús. Lëë Jesús kwsëëb leñ yu aan lëë xaa kwsob lo mezh. ³⁸ Aan psee xaa fariseo kon xaa nii kwtiibty Jesús ña antes nii kaw xaa. ³⁹ Per lëë Jesús chëb:

—Kchësy to siñee nak to meñ fariseo nyë xkiib to vas nii xtyëë nii chi do, ni xkiib to kyon nii xtyëë nii chaw do, per lëë leñ styoo do kaktsë kchë clasy

cos mal. ⁴⁰ ¡Nguey do! ¿Pe nandy to nayak nii xaa nii psaa gak lëë do psaa xkyalmbañ do? ⁴¹ Kol ktee nii chap to lo meñ nii no lyaadzy tsiin kyak nyë do.

⁴² ¡Chooksye lëë doy, meñ fariseo nii xtiix to puxtily ni xtiix to rud ni kchë clasy kizh nii xsaakon do lo Dios, per xsaldy to xkyalxtisy Dios ni xkyal-wkëstyoo xaa! Ngo mastre precisy, per ksaandy to nii kokon do cos lo Dios.

⁴³ ¡Chooksye lëë doy, meñ fariseo nii chakladzy to sob to laañee xsyob meñ non leñ ktoo, ni choki do jkëëptyux meñ do pal nëz!

⁴⁴ ¡Chooksye lëë doy!, porñee nak to sinak paa nii nyoody, aan xyeñdy meñ xsyub niy meño.

⁴⁵ Tsigo lëë tu maestre ley kwëb chëb:

—Maestre, wi loo noo gon pxiñoos tiits por kchë nii kwneel.

⁴⁶ Per lëë Jesús chëb:

—¡Chooksye lëë doy, maestre ley nii chakladzy to kuuñtsyey meñ cos nii ni tu cho chilody kuuñtsyey, aan lëë lëë do xteejty to nii kuuñtsyey dow!

⁴⁷ ¡Chooksye lëë doy nii xsaas do chu xpaa kchë profet nii beety pxusykoltoo do! ⁴⁸ Por singo mod lëë do xluuy nii byo ni beeñtsyey pxusykoltoo do styoo do, por lëë xaa beety, aan lëë do xsaas chu paa.

⁴⁹ ¡Por ngo nladzy Dios: “Lëen kxal profet ni apostle, aan lëë meñ kuty xaa, ni lëë meñ kyënlaag xaa.” ⁵⁰ Lo meñ nii nche natiemp kuuñkiy Dios kchë profet nii noyuty meñ destye nii kwche kislyu, ⁵¹ destye Abel axte Zacarías, xaa nii beety meñ kexka lo pkoog leñ lidzy Dios. Kyëkiy meñ nii nche natiemp.

⁵² '¡Chooksye lëe doy, maestre ley nii chuuñ xcheñ do xtiits Dios, aan xyeñdy tow, ni xlaady kaa to kyeñ meño!

⁵³ Tsiñee lëe Jesús lox kwnee kchë ngo, lëe maestre ley ni lëe xaa fariseo blëe. Aan ndaly nii kwnabtiits xaa lo Jesús par kisyedy xaa xaa.

⁵⁴ Nladzy xaa nyuun knee xaa Jesús tu tiits nii nchilo nguëkiy xaa Jesús.

12

Lëe Jesús xñee nii chilody jkyeetsy cos

¹ Mentre gaa lëe meñ ptyopbe, lika xtyaagw meñ. Tsigo lëe Jesús kwnee klo lo xpëedscuel, chëb xaa:

—Kol kap cuent nii kakty to sinak xaa fariseo, por chuuñsyedy xaa nii xñee xaa. ² Por nody ni tu cos ngueetsy nii kchukëdy, ni nody ni tu cos nii chak tsilaan nii kak ndoondy. ³ Singo gak kchë nii kwnee do lo nguey, lëew kñee meñ xña lo xbini ngbidz. Nikle gaa kchë nii kwnee tsilaan do worñee nyoogw yu, lëe meñ tsëp kik lidzy aan lëew kuptsyë meñ.

Cho no nii ktsyeb meñ

(Mt. 10:28-31)

⁴ 'Ktsyebty to xaa nii chuty, por tsiñee lox kuty xaa lëe do chilodre pe kuñ xaa lëe do. ⁵ Sink kol ktsyeb xaa nii schilo kuty lëe do ni schilo kxaal lëe do linfiern. Xaa go kol ktsyeb.

⁶ '¿Pe lëdy xaktyee chop centab nayak non kaay mguñ wiñ?, aan ni tu ma xnitylasty Dios. ⁷ Lëe lëe do axte kits kik to ngab lo Dios. Por ngo, ktsyebty to, por mastre non do lo mguñ.

*Meñ nii xchoo xfavor Crist
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Nli xñen nii kchë meñ nii kchoo xfavoraa lo kistryu re schon xfavor meñ go tsi lëë meñ go klyañche lo xangly Dios. ⁹ Per lëë meñ nii kchoody xfavoraa lo kistryu re, ni naa kchoody xfavor meñ go lo xangly Dios.

¹⁰ Axte meñ nii ko falt lo mguiy nii pxaal Dios kuñ Dios perdón, per kuñdy xaa perdón meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson.

¹¹ Tsiñee lëë meñ tsini lëë do leñ ktoo ni tsikso lëë do lo xaa xñabey par jkëëkiy meñ do, pe tsinidy kik to nii dyon xa kñee do o pe këëb kaa to. ¹² Por tsiñee tsitsib kñee do, lëë Kyalbini Ntson kñë pe cos këb to.

Xcuent tu rikw

¹³ Tsigo lëë tu xaa nii no lady meñ chëb lo Jesús:
—Maestre, kudzy lo betsyaa nii kuuñ grol xaa nii psaan pxosyaa loo noo.

¹⁴ Lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Cho në lool nii xtisyaa o xaa nii gaa chuuñ grol cos nakaa?

¹⁵ Lëë gak Jesús chëb:
—Kol kap cuent. Kak kpiñdy to, por syoobty no kistryu re parñee tsyaap no tubtsoon cos.

¹⁶ Loxsye ngo lëë xaa pso cuent re, chëb xaa:
—Kwyo tu rikw nii singootyee kok xkwa, ¹⁷ aan nladzy rikw: “¿Xa kuñaa? Kindy pa kotseyaa nii ptyop lo xkwaan.” ¹⁸ Aan lëë gak rikw chëb: “Nanaa xa kuñaa. Lëën ktsily yu nii chotsey nii xtyop lo xkwaan, aan lëën ksa stu nii mastre ngol, parñee kotseyaa kchë nii ptyop lo xkwaan ni kchë nii chaapaa leeño. ¹⁹ Loxsye ngo misme naa këp

lon: Biño gaanoo. Pxiladzy ni ble, por skaa kchë nii chapoo par kaawoo ni kil ndaly iz.” ²⁰ Per lëe Dios chëb: “Natsypee ngueyoo. Na kyool kazh lëel kety. Aan ¿cho kyaani kchë nii ngotseyoo?” ²¹ Singo xtsyool meñ nii xtop cos lo kislyu re, per lëe lo Dios, ni tu pe chapy meñ go.

*Chantsi Dios xiñ
(Mt. 6:25-34)*

²² Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Lëen xñe kchë nrii lo do parñee tsody to kyalnë nii dyon pe kaw do par kpañ do, ni tsody to kyalnë nii dyon pe kakw to. ²³ Por mastre non kyalmbañ lo nii ktyaaw, ni mastre non xcuerp no lo ladx. ²⁴ Kol kan myak gaanoo. Chandy ma, ni xlaapy ma, ni xkotseydy ma nii ktyaaw, per lëe Dios xyaan ma. Aan ¡mastre non do lo ma! ²⁵ Nikxe xaapre gaa tsoxko do, per ni tu wor chilody kiskool do lo tse nii no kpañ do. ²⁶ Deel ni ngo chilody to kuuñtsyey do, ¿penak nii choxko do por cos nii jkiiñ do?

²⁷ Kol kuy gaanoo xa xroob kyoo aan xkyëdyo tsiin ni xkibtyo ladx. Aan ni rey Salomón kokwty tu ladx ntson nii ntson si ntsono. ²⁸ Deelñee Dios tsigo busy xkakw xab kchë kizhyë nii no tañ aan xlyëdyak lëew chek lo ki, ¿penak nii xnilasty to nii lëe Dios jkakw xab to? ²⁹ Por ngo, kteenëdy to nii dyon pe kaw do o ki gaa to. ³⁰ Kchësy cos re no meñ nii xnilasty Dios kyalnë, per lëe lëe do nanle Tat Tios nii sob kpaa pe cos chak falt lo do. ³¹ Kol kuuñtsyey nii xñabey Dios tsiin kxaal xaa kchë nii jkiiñ do.

*No nii kto meñ xcheñ
(Mt. 6:19-21)*

³² Ktsyebty to, por nikxe ndalydy to, lëe Tat Tios bneetsy tiits nii wi do kñabey. ³³ Kol kto kchësy nii chap to, ni kol kteedyo lo meñ nii no lyaadzy, aan kol kweek mbës ngoch nii koxy, por ndaly nii jkaa do kpa, aan kindy nkwxog siko ni kindy ngbaan. ³⁴ Por laañee no nii chap to siko xyo styoo do.

Dichos mos nii xkwena

³⁵ List kol kwe, kol kakw xab to, ni kol jkëe xbini do. ³⁶ Kol kwe si xkwe mos nii këmbës patrón nii si lo tu kyalwtsiilña, parñee siikñee kseetsy patrón chu yu, lëe mos kxalyo. ³⁷ Dichos mos nii nixna tsiñee lëe patrón kpikche, por nli xñen nii lëe patrón këb lo xaa: “Kwsob lo mezh”, aan lëe patrón kyë nii kaw xaa. ³⁸ Dichos mos nii nixna nikxe ktsiñ patrón wrol kyool o wor tempran gaa. ³⁹ Ni nli gaa xñen nii deelñee kyeñ tu xpixwan yu pa wor tsi ngbaan lidzy xaa, klaady xaa sëeb xaa. ⁴⁰ Singo gak, lëe do, ligier kol kak, por lëe mguiy nii pxaal Dios kiid mer worñee pe sidy kik to.

*Mos nii xsoob tiits ni mos nii xsoobtyo
(Mt. 24:45-51)*

⁴¹ Tsigo lëe Pedre kwnabtiits lo Jesús chëb:
—¿Pe nonsy loo noo psool cuent re ote wi lo kchësy meño yak?

⁴² Lëe Jesús chëb:

—¿Cho xsaan patrón lidzy dyon tsiñee lëe xaa xchoo? ¿Pe lëdy nayak xsaan xaa tu mos nii xsoob tiits parñee kyaan mos ko kchë meñ nii xkyë tsiñ lo xaa? ⁴³ Dichos mos nii xyaani lidzy xpatrón deelñee tsiñee kpikche patrón, kan xaa nii lëe mos

ko beeñtsyey kchë nii kwnabey xaa. ⁴⁴ Nli xñen, nii lëe patrón kèb lo xaa: “Kop cuidad kchësy nii chaapaa.” ⁴⁵ Per deelñee mal mos ko ni nan xaa nii xtse si xpatrón xaa, lëe xaa ksaksi kchë meñ nii xkyë tsiñ lo xpatrón xaa, ni lëe xaa tso wagw ni lëe xaa kyë kunip. ⁴⁶ Per mer tse nii pe sinidy kik xaa, lëe xpatrón xaa ktsiñ, aan lëe patrón ksaksi xaa sinak xsaksi patrón kchë mos nii xsoobty tiits.

⁴⁷ 'Deelñee nan mos pe cos chakladzy patrón, aan xsoobty mos tiits, ndaly golp jkaa mos. ⁴⁸ Per deelñee nandy mos pe cos chakladzy patrón aan ko mos falt, xisy golp jkaa mos. Por deelñee ndaly nii byaani meñ, ndaly nii kak wnaab lo meñ. Deelñee ndaly gaa cos nan meñ, ndaly nii no kuuñtsyey meñ.

Lëe Jesús chuñ meñ chop tiiy
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'Lëen syely kuñ kyalxtisy lo kislyu. Nak nii kuuñtsyeyaa sinak tsiñee chek ki, ni jxsyaak gaan naaty tsek kaa kislyu! ⁵⁰ No nii teedyaa lo tu kyalnë dox, aan jmban xtee styoon nii lëen ktsyool kyalnë go! ⁵¹ Këbty to tsaaplaa syelyaa lo kislyu re parñee tsodre tily. Lëdyo gon, sink lëen syelyni tily. ⁵² Por destye natse, deelñee no kaay meñ tu yu, lëe meñ kak chop tiiy. Tublad tso tson meñ, lëe stublad tso chop meñ. ⁵³ Lëe mëedpkiy ktilyni pxosy, ni lëe mëed kwnaa ktilyni xñaa, ni lëe nkwxizh ktilyni xñaatsaap.

Lëe Jesús chak ntseeb lo meñ
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo meñ:

—Tsiñee chan do nii lëe xkey no nëz laa chaasy ngbidz, xñee do lëe kyo kyab, aan nli gaa xyabo. ⁵⁵ Singo gak tsiñee xpi me nëz kyety xñee do lëe naay kak, aan nli gaa chako. ⁵⁶ ¡Nguey do! Deelñee xyeñ do xa chak leñ kpaá tsiñee lëe kyo kyab, ni xyeñ do xa chak lo kislyu tsiñee lëe naay kak, ¿penak nii xyeñdy to xa nak kchë cos nii noyak natiemp?

Ptee nii kwnee lo meñ nii xlëe lool
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Penak nii xyeñdy to pe cos nongual kuuñtsyey do? ⁵⁸ Deelñee xkëëkiy tu xaa lëe do aan chakladzy xaa tsikso xaa lëe do lo xtisy, kol nee lo xaa lëe ka bii xteedyo tiits. Por deelñee kyab to ña xtisy, lëe xtisy këb lo mayor: “Kol ko xaa gue skiib”, aan lëe xaa ko lëe do skiib. ⁵⁹ Aan xsobaa nii kchoodyoo skiib axte nii kizhoo lal nii kñab xaa lool.

13

Lëe meñ nii ktikchedy styoo lo Dios kety

¹ Misme tse go lëe bla xaa kukan Jesús aan lëe xaa bitiits nii lëe Pilat beety bla meñ Galilea aan lëe xaa pkots xcheñ meñ go xcheñ ma nii kwlokon xaa. ² Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nladzy to nayak nii ptsyool xaa go ngo porñee mastre no xtol xaa que xtol xaa xtañ xaa. ³ Lëdyo gon. Ni lëen xñe kaazhkaa lo do nii deelñee kpikchedy styoo do lo Dios, wi do kety. ⁴ ¿Ni pe nladzy to nii mastre no xtol ksa tsiimtson xaa nii byab yu ngol nii lë Siloé lady que xtol kchësy meñ nii no Jerusalén? ⁵ Lëdyo gon. Ni lëen xñe kaazhkaa

lo do nii deelñee kpikchedy styoo do lo Dios, wi do kety.

Xcuent yag yegw nii xkyëdy nex

⁶ Lëe Jesús bitiits nrii lo meñ, chëb xaa:

—Tu xaa name sob tub xan yag yegw lady xyag uv xaa, aan lëe xaa kukuy dyon pe kē yegw low, aan ni tu yegw ptsyoldy xaa. ⁷ Tsigo lëe xaa chëb lo xaa nii xkyënap kchë xyag uv xaa: “Buy gaanoo, lëew kak tson iz nii xyely kyubaa yegw lo yag re, per lo ksa iz ko ni tu xnexo karty kawaa. Pchugo masy, por xaktyee xlyëw lo kwaa.” ⁸ Per lëe xaa nii xkyënap kwaa kwëb chëb: “Xey, psaansyew na iz. Lëen ksoly xano ni lëen ko pyëëb xano, ⁹ tsiin tsaaplaa skyë nex low singo. Aan deelñee kyëdyo, mansye kchugloo.”

Lëe Jesús beeñ kyak tu kwnaa

¹⁰ Tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiin lëe Jesús beeñ kseedy meñ leñ ktoo. ¹¹ Aan lady kchësy meñ no tu kwnaa nii kwlox tsiimtson iz xsyaknä. Tu kyalbini mal beeñ me chop xkwaa, aan pchilodre nyak tubli me. ¹² Tsiñee lëe Jesús kon me, lëe xaa kwtsyetsy me aan lëe xaa chëb:

—Kwnaa, lëel byak, xsyaknëdroo.

¹³ Tsigo lëe xaa pxob ña xaa lady me, aan wor go kazh lëe me byak tubli, aan lëe me bislo biily me lay lo Dios. ¹⁴ Per lëe xaa nii xñabey leñ ktoo blëe, porñee beeñ kyak Jesús me tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiin, aan lëe xaa chëb lo meñ:

—Xoop kpidz nonguial kak tsiin. Kol tē leñ tse go par kak to rmedy, kiiyty to tse nii chakty tsiin.

¹⁵ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Mal do. ¿Pe chinidy to xyosy to kunis nayak o xburr gaa to nikxe chakty tsiin? ¹⁶ Lëe kwnaa re gon lo xtiiy Abraham sëed me, aan kok tsiimtson iz nii nguëetuu xaatox me lo kyalkits re. ¿Pe nonguialdy nayak laa me nikxe tse nii chakty tsiin nak?

¹⁷ Tsiñee lëe Jesús chëb ngo, lëe xaa nii xlëe lo xaa pteladzy, per kchësy meñ ble kon kyalntson nii beeñtsyey xaa.

Xa nak laañee xñabey Dios
(Mt. 13:31-33; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Lëe gak Jesús chëb:

—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey Dios dyon, ni pe cos chak si chako? ¹⁹ Nako gon sinak tu medzy martas nii chan meñ lo kwaa aan tsiñee lëew chak lal tu yag, lëe mguin xko xipchoos loo go.

²⁰ Lëe gak Jesús chëb:

—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey Dios dyon?
²¹ Nako gon sinak levadur nii xkëe kwnaa tson lmud riñ par tsobe kchësy kobyi.

Puert nya
(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Worñee lëe Jesús no nëz si xaa Jerusalén, beeñ kseedy xaa meñ kyedzy ni tañ nii kwtedy xaa.

²³ Aan lëe tu xaa kwnabtiits lo xaa chëb:

—Xey, ¿ndalydy meñ lë xtyelaa lo tol?

Lëe Jesús chëb:

²⁴ —Kol ktee nii sëeb to laañee xñabey Dios, por nako sinak tu puert nya aan ndaly meñ kakladzy sëeb, per kchilodyo. ²⁵ Loxsye ksuugw xpixwan yu puert, deelñee kyaan do ley lëe do këb: “Xey, pxaly chu yu syëeb noo.” Per lëe xaa këe lo

do: “Nandyaa cho xaa do.” ²⁶ Tsigo lëe do këb: “Ptyaawni noo ni ptyowni noo lii, ni beñ kseedyoo meñ nëz laa no noo.” ²⁷ Per lëe xaa kyëb këñ xaa: “Lëen niyle nii nandyaa cho xaa do. Kol kyey por ngoptol do.” ²⁸ Tsigo lëe do koon ni lëe do kaw lay do tsiñee kan do nii lëe Abraham ni lëe Isaac ni lëe Jacob ni lëe kchësy profet ncheno laañee xñabey Dios, aan lëe do byaan ley. ²⁹ Por ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu sob kaw laañee xñabey Dios. ³⁰ Tsiñee lëe tse go tsitsib ndaly xaa nii nyats chak nina kyablyu parñee ktaan xaa nii mban nina.

*Lëe Jesús xteenë por meñ Jerusalén
(Mt. 23:37-39)*

³¹ Loxsye ngo lëe bla xaa fariseo ptsiñ, aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—Bi nu, porque lëe Herodes chakladzy kuty lii.

³² Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol tsi aan kol këb lo mëz wnee xuuy go: “Natsesy ni kxesey kwini kyalbini mal ni kuuñ kyakaa meñ xsyaknë, widzy lëen kyal.” ³³ Per no nii ktsiñaa laañee san natse, kxe ni widzy. Por ni tu profet chilody kety deelñee sody xaa Jerusalén.

³⁴ ¡Chooksye lëe doy nii no do Jerusalén! ¿Penak nii chuty to profet ni penak nii xlaal kyo do xaa nii xaal Dios lo do? ¡Ndaly vult kokladzyaa ndopaa to sinak xtop nguidy xoob xiñ leñ xikw, per kwnëdy to! ³⁵ Lëe na lëe xkyedzy to kyaanladzy. Ni kpikchedre kan do naa axte tse nii lëe do këb: “Skizh Dios, xaatke buen xaa nii pxaal xaa.”

14

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xchooki

¹ Tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ lëe Jesús kwey wagw lidzy tu xaa nii xñabey lo meñ fariseo, aan lëe stubla xaa fariseo bleetsy xaa. ² Siko lëe Jesús kon tu xaa xsyakñe nii xchooki. ³ Lëe Jesús kwnabtiits lo maestre ley ni lo xaa fariseo chëb:

—¿Pe nongual dyon kak tu xaa xsyakñe rmedy tse nii chakty tsiñ ote nongualdyo yak?

⁴ Per ni tu xaa kwneedy. Tsigo lëe Jesús kwseñ xaa xsyakñe go aan loxsye been kyak xaa xaa, lëe xaa chëb: “Byey.” ⁵ Ni lëe xaa chëb lo meñ fariseo:

—Deelñee kyab tu xiñ do o tu xyosy kaa to leñ tu kyeech nxity, ¿pe kwiidy to xaa nayak ni pe kwiidy to ma nikxe chakty tsiñ tse go?

⁶ Aan ni tu xaa pchilody pe nyëb.

Meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña

⁷ Tsiñee kon Jesús nii kchësy xaa nii koktsyetsy xkwe yagxily nii xsyob xaa non, lëe xaa ptee tu consef lo meñ chëb xaa:

⁸ —Tsiñee tsi do laañee chak tu kyalwtsiilña, sobty to laañee xsyob xaa non, por toontlaa tsi stu xaa nii mastre non lo do. ⁹ Aan kñe xaa nii kwtsyetsy lëe do: “Pte xlugaaroo lo xaa re.” Tsigo lëe xkyalto do kchoo por lëe do tsisob axte lultime bankw. ¹⁰ Masy tsiñee tsi do lo tu lni, kol sob axte lultime bankw parñee tsiñee kan xaa nii kwtsyetsy lëe do to, kñe xaa: “Penak nii soboo ske. Tësoboo axte klaa.” Singo mod xña lo kchësy meñ lëe do klisklaa xaa. ¹¹ Porque kchësy xaa nii xalyga chak nyaa kyablyu aan lëe xaa mban kyak klaa.

¹² Lëe gak Jesús chëb lo xaa nii kwtsyetsy xaa:

—Tsiñee kuuñlool tu siily o tu xtsee gaa, kwëstyoo xamiigwoo, ni betsyoo, ni meñ liidzyoo, ni meñ rikw nii no kex chiliidzyoo, por toontlaa kwetsyak xaa lii aan singo mod lëe xaa ktikche favor nii beeñtsyeyoo. ¹³ Masy tsiñee kuñoo tu lni, kwtsyetsy kchë meñ prob, ni meñ nii chilody së, ni meñ nii chandy. ¹⁴ Por chilody ktikche meñ go kyalnsaak ko lool, per lëe Dios kuuñ kle lii ni lëe xaa ktikche favor go lool tse nii lëe xaa kuuñ kpañ meñ kuty nii beeñtsyey kyalbuen.

Xcuent xaa nii beeñlo tu niskwaan

¹⁵ Loxsye biñ meñ ngo, lëe tu xaa nii wi sob lo mezh chëb lo Jesús:

—Dichos meñ nii chaw laañee xñabey Dios.

¹⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Tu xaa name beeñlo xaa tu niskwaan aan ndaly lo meñ chëb xaa nii tsi meñ wagw. ¹⁷ Tsiñee lëe xwor wagw kol, lëe xaa pxaal xmos xaa kukëb lo meñ nii koktsyetsy: “Kol të por lëe niskwaan lox koklo.” ¹⁸ Per xaal xaal nii chëb meñ parñee tsidy meñ. Klosy lo tu xaa nii kwey mos chëb: “Lëen kal lox kwxi tublë lyu, aan no nii kakuyaa loo go. Chilody kan.” ¹⁹ Lëe stu xaa chëb: “Lëen kwxi kaay nëz yosy aan lëen kakuñ ma preb. Chilody kan.” ²⁰ Lëe stu xaa chëb: “Lëen kal ptsiilña. Chilody kan.” ²¹ Tsiñee lëe mos bikche, lëe xaa chëb kchë nii chëb meñ, aan lëe xaa nii pxaal xaa blëe. Tsigo lëe xaa chëb lo xmos xaa: “Sinusy kwey kchë nëz yu ni nëzniy nii no leñ kyedzy, aan tëni kchë meñ prob, kchë meñ nii chilody së, ni meñ cigw.” ²² Blyëedyako, lëe mos chëb: “Xey, lëen beeñtsyey nii kwnabeyoo naa, aan lëe lugar bii

no.” ²³ Tsigo lëe xaa chëb lo mos: “Kwey nëz nii xchoo chu kyedzy ni kwey kchë skiñ kwraly, aan tēni xoo stubla meñ parñee kyaktsë lidzyaa. ²⁴ Por ni tu meñ nii kwtsyetsyaa klo kawdy niskwaan nii beeñloon.”

Meñ nii chakladzy kak xpëëdsuel Jesús

²⁵ Ndaly meñ kunal Jesús aan lëe xaa byoogw chëb xaa:

²⁶ —Deelñee no tu xaa nii sëednal naa aan mastre xkëstyoo xaa pxosy xaa que naa o mastre gaa xkëstyoo xaa xña xaa, tsiil xaa, xiñ xaa, betsy xaa ni psyañ xaa, o xkëstyoo gaa xaa lëe xaa, chilody kak xaa xpëëdsuelaa. ²⁷ Ni chilody kaa kak meñ xpëëdsuelaa deelñee tejty meñ lo kyalnë ni deelñee kiidnaldy meñ naa. ²⁸ Deelñee no tu do chakladzy ksa tu yu ngol, ¿pe xsyobty to nayak kwii do cuent parñee kan do dyon pe slëb to ksaalo dow? ²⁹ Por deelñee xaktyee kyeen do cimient, aan lëbty to ksaalo dow, kchësy meñ nii kano kxidzini lëe do, ³⁰ këb meñ: “Lëe xaa re bislo nsaa lidzy, per kwlëbty xaa nsaalo xaaw.” ³¹ O deelñee gaa no tu rey nii tsiktily contre stu rey, ¿pe xsyobty xaa nayak kwii xaa cuent parñee kan xaa dyon pe slëb tsiil mily soldad nii chap xaa ktily contre kaly mily xsoldad stu rey? ³² Aan deelñee kyeen xaa nii lëbty xsoldad xaa, bii sitre sëed stu rey, lëe xaa kxaal xaa nii tsikëb: “Masy kwës tily.” ³³ Singo tsigo busy, deelñee ksaandy to kchë nii chap to, chilody kak to xpëëdsuelaa.

*Tsiñee nxiytre sedy
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)*

³⁴ 'Buen sedy. Per deelñee ksaan sedy xinxiyo, ¿xa kyak nxiyo stub? ³⁵ Lëew ksyëëb porñee ni par lyu ni par pyëëb xkiiñdyo. Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

15

Xcuent xaa nii xtsil xpëkwxiiily
(Mt. 18:10-14)

¹ Lëe xaa nii xtop tumi nii xyey Roma ni lëe stubla xaa ngoptol big par jkëëtyag xaa xtiits Jesús. ² Por ngo lëe xaa fariseo ni lëe maestre ley kwneenë Jesús, chëb xaa:

—Xtsiil lsa xaa gue meñ ngoptol ni chaw xaa ksa xaa meñ go.

³ Tsigo lëe Jesús pso tu cuent lo meñ chëb xaa:

⁴ —Deelñee chap to tu kyoow mëkwxiiily dyon, aan xnity to tu ma, ¿pe xsaandy to stap kalypt-siipkee ma nii kwnijty tañ nayak, aan chikyub to ma nii kwnity, axte nii xtsil do ma? ⁵ Aan tsiñee lëe ma xtsil do, xle do xob to ma chu yañ do, ⁶ aan tsiñee lëe do xtsiñ lidzy to, xtop to kchë xamigw to ni kchë meñ nii no kexka chilidzy to, aan xñee do: “Kol kle lon, por lëen ptsil mëkwxiiily nii kwnity.” ⁷ Nli xñen nii mastre kak wle kpaas por tu meñ ngoptol nii ktikche styoo lo Dios que por tapkalyptsiipkee meñ buen nii xkiiñdy ktikche styoo lo Dios.

Xcuent kwnaa nii xtsil xcentab

⁸ 'Kol tsoo kso no xcuent tu kwnaa nii chap tsii pes plat, aan xnity me tuwo. ¿Pe xkëedy me bini nayak ni pe xloobty me yu ni pe xkyëkyubty mew axte nii xtsil mew? ⁹ Aan tsiñee lëew xtsil me, xtop

me kchë xamigw me ni meñ nii no kexka chilidzy me, aan xñee me: “Kol kle lon, porque lëen ptsil pes plat nii bnityaa.” ¹⁰ Nli xñen nii singo gak xle kchë angly nii no kpaá tsiñee xtikche tu xaa ngoptol styoo lo Dios.

Xcuent xaa nii beeñ perdón xiñgan

¹¹ Lëe gak Jesús bitiits nrii lo meñ, chëb xaa:

—Tu xaa name chap xaa chop xaa wiñ, ¹² aan lëe xaa nii mastre nyab chëb lo pxosy: “Pa, neetsy kchë nii xyalaa.” Tsigo lëe pxosy xaa kwtiisy kchë nii chap. ¹³ Kok xtsedyako lëe xaa nii mastre nyab pto kchësy nii pchal, aan con tumi go lëe xaa si stu tañ nii sit. Siko pxiñ xaa kchë xtumi xaa laañee xkaatyee. ¹⁴ Per tsiñee lëe xaa lox pxiñ xtumi xaa, lëe kpiñ kwyo tañ go, aan lëe xaa kwte kpiñ. ¹⁵ Tsigo lëe xaa kunab tsiñ lo tu xaa nii no tañ go, aan lëe xaa go pxaal xaa lo kwaa kukap xaa ngutsy. ¹⁶ Ptee gan xaa nyaw xaa nii chaw ngutsy, per ni tu cho pteejtyo. ¹⁷ Lëe lultime nladzy xaa: “¡Blaktre gaa meñ nii kë xtsiñ pxosyaa na axte xyely chaw, lëe naa na noteedy kpiñ nu! ¹⁸ Lëen kya lidzy pxosyaa, aan këpaa: Papá, kwlon falt lool ni lo Dios. ¹⁹ Nonguialtre kakaa xiñoo. Beeñ cuent nii sinak tu xmoosoo nakaa.” ²⁰ Loxsy ngo lëe xaa pkaa nëz, lëe xaa sey lidzy pxosy xaa.

’Bii sitre siid xaa tsiñee lëe pxosy xaa kon xaa, aan lëe pxosy xaa pkëstyoo xaa. Lëe xaa kwloo corr kuktsiil nëz xaa xiñ xaa, aan lëe xaa kwteetsy xaa, ni lëe xaa taw pxit kwesy xaa. ²¹ Tsigo lëe xiñ xaa chëb: “Papá, kwlon falt lo Dios ni lool. Nonguialtre kakaa xiñoo.” ²² Per lëe pxosy xaa chëb lo xmos: “Sinusy kol kwii ladx buen jkakw to

xaa, kol ko tu nily ña xaa, ni kol jkëe lab xaa. ²³ Kol tëni tu becerr nii xro aan kol kuty ma, por ìlëe no tyaaw ni lëe no kuuñ lni! ²⁴ Por nladzyaa te kuty xiñaa, per kujty xaa. Kwnity xaa, per lëe xaa ptsil.” Aan lëe lni bislo.

²⁵ Mentre lëe stu xiñgan xaa nii nak xaa kol këno tañ. Tsiñee lëe xaa bikche, lëe xaa biñ ti ni lëe xaa kon nii lëe wyëe kayak. ²⁶ Lëe xaa kwtsyetsy tu mos, aan lëe xaa kwnabtiits pe cos chak. ²⁷ Tsigo lëe mos chëb: “Lëe betsyoo blañ, aan lëe pxoosyoo kwnabey kuty becerr xro, porñee mbëe blañ xaa ni ndaan xaa.” ²⁸ Per lëe betsy kol xaa blëe, aan kwnëdy xaa nyo xaa yu. Por ngo lëe pxosy xaa pchoo kwnee lo xaa. ²⁹ Tsigo lëe xaa chëb lo pxosy xaa: “Nanoo gon blaktre iz nojkiiñaa lool ni nanoo nii tugak xsobaa xtiitsoo, aan ni tu chiv wiñ karty kneetsyoo par kawnin xamigwaa. ³⁰ Lëe nana nii blañ xiñoo nii kukxiñ xtumil lo kwnaa nii xkwe pal nëz, lëel chuty becerr xro par lëe xaa.” ³¹ Tsigo lëe pxosy xaa kwëb chëb: “Xiñ, lii tugak so lon, ni kchësy kaa nii chaapaa xcheñoo nako. ³² Per no nii kuuñ no lni ni kle no, por lëe betsyoo nii kwxaak no kuty bikche. Kwnity xaa, per lëe xaa ptsil lo no.”

16

Xcuent mos nyaani

¹ Lëe Jesús bitiits nrri lo xpëedscuel, chëb xaa:

—Tu xaa rikw name kop xaa tu mos, aan lëe meñ kuni tiits lo xaa nii lëe mos ko no kxiñ xtumi xaa. ² Tsigo lëe patrón kwtsyetsy mos ko, aan lëe xaa chëb lo xaa: “¿Pe nli kchë nii këjkëekiy meñoo dyon? Bneetsy cuent dyon xa si lo xtsiiñoo, porque

chilodre kyëel tsiin lon.” ³ Tsigo nladzy mos ko: “¿Pe kuñaa na busy na nii lëë xpatrónaa kwii naa lo tsiin? Nodyaa fuersy par kyën tsiin tañ, aan xte-ladzyaa kñabaa limosn. ⁴ Nanaa xa kuñaa parñee tso cho lidzy ktsiiñaa tsiñee lëë xpatrónaa kwii naa lo tsiin.” ⁵ Tsigo lëë xaa kwtsyetsy tuga tuga meñ nii nsëeb lo xpatrón xaa. Klosy lo tu xaa nii ptsiñ chëb xaa: “¿Palal nsëëboo lo xpatrónaa?” ⁶ Lëë xaa go kwëb chëb: “Nsëbaa tu kyoow barrily aceit.” Tsigo lëë mos nii sinoy cuent chëb: “Naa xpagareel aan pkëe stuwo nii xaktyee choowptsi barrily aceit nsëëboo.” ⁷ Loxsye ngo lëë xaa kwnabtiits lo stu xaa, chëb xaa: “Liik, ¿palal nsëëboo?” Lëë xaa go kwëb: “Nsëbaa tu kyoow lmud xobxtily.” Tsigo lëë mos chëb: “Naa xpagareel aan pkëe stuwo nii xaktyee tapkaly lmud xobxtily nsëëboo.” ⁸ Psee patrón kon nii singootyee nyaani mos mal go. Nli xñen nii mastre nan meñ nii xyuumbeydy Dios xa nak cos nii chak lo kislyu re que meñ nii xyuumbey Dios.

⁹ Kol kiisy kchë nii chap to lo kislyu re parñee kap to amigw, parñee tso cho kneetsy laañee kwës to kpaá tsiñee lëë kchë nii chap to lox.

¹⁰ Kchë xaa nii chap cuidad cos nikxe ndalydyo, sap cuidad xaa cos ndaly, per lëë xaa ni chap cuidajty cos xisy, xa kap cuidad xaa cos ndaly. ¹¹ Deelñee chap cuidajty to cos nii no lo kislyu re, ¿cho lëe nii knee cos nii nli non lo do? ¹² Aan deelñee chap cuidajty to xcheñ meñ, ¿cho lëe nii kneetsy nii jkaa do?

¹³ Ni tu cho chilody kyë tsiin chop lo patrón. Por neñdy slëë xaa lo tu xaa, lëë lo stu xaa kle xaa. O

neñdy kaa ngui kuñ xaa xtsiiñ tu xpatrón xaa, aan ksaldy xaa stu xaa. Por ngo chilody ksoob to xtiits Dios deelñee tumi tugak sini kik to.

¹⁴ Pxidzy xaa fariseo nii tir xyo tumi styoo biñ nii kwnee Jesús. ¹⁵ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Chakladzy to nii këb meñ nii buen do, per nan Dios pe cos xsya styoo do. Por kchësy nii xsyak meñ non pa nondyo lo Dios.

Xley Moisés ni xkyalwnabey Dios

¹⁶ Lëë xley Moisés ni lëë kchë profet bluuy xtiits Dios axte tse nii lëë Juan biid. Destye tse go lëë meñ xkëetyag xa nak laañee xñabey Dios aan xoo xsyëëb meñ siko.

¹⁷ Ni tu letre nii kë lo ley kyaanlasty. Kchësyo kak cumplir. Por nli xñen nii masy ngandy nitylo kislyu ni nitylo kpaa que nii kyaanladzy ley.

Kyalwsëëb tsiil

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Deelñee klaa tu xaapkiy tsiil, aan ktsiilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa. Singo gak xaa nii ktsiilña tu kwnaa nii psëëb tsiil le, tol chuñ xaa.

Rikw ni Lázaró

¹⁹ Tu rikw name nonsyke ladx non ni ladx ngui chakw xaa, aan ksatyee tse chuñ xaa lni. ²⁰ Kwyo gak tu prob nii pcholë Lázaró. Xyodz lady xaa aan chisob xaa nëb lo lyu chilidzy rikw. ²¹ Kokladzy prob re nyëly con cos nii xlyaal leñ xmez h rikw. Aan axte mëkw big kwlee lady xaa laañee xyodz. ²² Lëë tu tse lëë prob kuty, aan lëë angly kukni xaa laañee no Abraham kpaa. Lëë rikw kutyak, aan lëë xaa pkyeetsy. ²³ Aan mentre lëë rikw no

te mban laañee xyey meñ nii chety, lëe xaa blis lo xaa aan lëe xaa kon nii lëe Lázaro so lo Abraham. ²⁴ Tsigo lëe xaa kwchuptsyë, chëb xaa: “Tat Abraham, pkëstyoo naa. Pxaal Lázaro tsijkadz xaa punt xkweñ lo nis aan kiid ksalyu xaa lo ludzyaa, porque tir mban no teedyaa lo ki re.” ²⁵ Per lëe Abraham kwëb chëb: “Xiñ, psaladzy gaanoo nii mbëe kwtedyoo lo kislyu, lëe Lázaro mban kwtedy xaa. Lëe na mbëe notedy xaa nu, lëe lii mban notedyoo. ²⁶ Ni chilody gaaw, por tir ngol yoo nii kë groltyee, aan chilody kiid meñ nii no nu ske, ni meñ nii no gaa ske chilody kiid nu.” ²⁷ Tsigo lëe rikw chëb: “Xñabaa lool tsigo busy, Tat Abraham, nii kxaaloo Lázaro lidzy pxosyaa, ²⁸ parñee kñee xaa lo kaay betsyaa nii byaan tsiin kiijty xaa laañee sinriityee mban noteedyaa.” ²⁹ Tsigo lëe Abraham chëb: “Lëe nii pkëe Moisés ni pkëe kchë profet byaanle. ¡Ksal xaa kchë ngo!” ³⁰ “Ksaldy xaaw”, chëb rikw, “per deelñee kyaklo tu xaa nii kutyle lo xaa, spikche styoo xaa lo Dios.” ³¹ Lëe Abraham chëb: “Deelñee chaklasty xaa ksäl xaa xley Moisés ni kchë nii pkëe profet, nikxe kpañ tu meñ kuty, kpikchedy styoo xaa.”

17

Xaa nii xsyaab meñ lo tol
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Tugak ktee tiits nii kyab meñ lo tol, per ¡brobsye xaa nii ksyaab meñ lo tol! ² Masy buen kxituu tu kyomoliñ yañ xaa aan tsikchon meñ xaa lo nistoo

que nii kuñ xaa xtol meñ nii xniladzy xtitsaa. ³ Kol kap cuent.

⁴ Deelñee ko betsy to falt lo do, kol nee lo xaa, aan deelñee kpikche styoo xaa, kol kuñ xaa perdón. ⁴ Nikxe ko xaa falt lo do kadzy vuelto tu kpidz, deelñee ksa kadzy vuelto ko kiid nē xaa lo do: “Kpikchedraa kon falt lool”, no nii kuñ do xaa perdón.

Nii schilo kuuñtsyey meñ nii xniladzy

⁵ Lëe apostle chëb lo Jesús:

—Chakladzy noo nii mastre kniladzy noo Dios.

⁶ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Deelñee niladzy to Dios, xisy wiñak, nikxe nyak xkyalwniladzy to lalak tu medzy martas, nchilo nyëb to lo yag re: “Bichee nu aan kusob lo nistoo”, aan lëe yag nsoob xtiits to.

Nii nongual kuuñtsyey mos

⁷ Deelñee chap to tu mos nii chikon o chikap kaa ma, ¿pe xñee do lo xaa nayak tsiñee xpikche xaa: “Kwte tē soboo kaawoo”? ⁸ Lëdyo gon, sink xñee do lo xaa: “Beeñlo tu xtseen ni kwteë nii kawaa ni kin. Loxsye kawaa schilo soboo kaawoo ni kil.” ⁹ Aan ni skizh xteejty to lo mos nii beeñtsyey kchë nii kwnabey do. ¹⁰ Singo gak lëe do, tsiñee lox kuuñtsyey do kchë nii xñabey Dios to, no nii këb to: “Mos nii pa xkiiñdy nak no, por xaktyee nii pchilo lo no beeñtsyey no. Beeñtsyeytre no pe stu cos.”

Lëe Jesús chuñ kyak tsii xaa xsyaknë

¹¹ Lëe Jesús kwte laañee ntsiil meñ Samaria ni meñ Galilea worñee lëe xaa si Jerusalén, ¹² aan lëe tsii xaa xsyaknë nii xyodz lady kuktsiilnëz Jesús

kyedzy nii ptsiñ Jesús, per big kexyty xaa, ¹³ sink lëë xaa kwchuptsyë, chëb xaa:

—¿Jesús, lii nii nakoo maestre, pkëstyoo lëë noo!

¹⁴ Tsiñee lëë Jesús kon ksa xaa go, lëë Jesús chëb:

—Kol tsi lo pxosy.

Aan nëz si xaa lëë xaa byak. ¹⁵ Tsiñee kon tu xaa xsyaknë go nii lë xaa byak, lëë xaa bikche xtee xaa skizh lo Dios. ¹⁶ Aan lëë xaa psoxib lo Jesús, axte pkiitsy kë xaa lyu par ktee xaa skizh ni lëëw na xaa Samaria nak xaa. ¹⁷ Tsiñee lëë Jesús chëb:

—¿Pe lëdy tsii xaa xsyaknë nawen byak? ¿Ko skee xaa? ¹⁸ ¿Nonsy xaa sit re nawen bikche ktee skizh lo Dios?

¹⁹ Lëë Jesús chëb lo xaa nii byak ko:

—Kuso aan byey. Por porñee bniladzyoo ngo nii lëëi byak.

Xa kñabey Dios

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Lëë xaa fariseo kwnabtiits lo Jesús pa wor klyañche xkyalwnabey Dios aan lëë Jesús chëb:

—Kiiyty xkyalwnabey Dios parñee kan dow. ²¹ Ni tu cho kñëdy lo do: “Lëëw nrii”, o “Lëëw nrek kaa.” Por lëë xkyalwnabey Dios kwlañchel lo do.

²² Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:

—Sitsib tse nii lëë do kakladzy kan do mguiy nii pxaal Dios lo kislyu, aan kandy to xaa. ²³ No meñ kñë lo do: “Lëë xaa so nu”, o “lëë gaa xaa so nek.” Per tsidy to ni tsinaldy to meñ go. ²⁴ Porque sinak tsiñee nyoo xbëly yë nkwsiy tyub leñ kpa, singo kak mguiy nii pxaal Dios tsiñee lëë xaa kiid stub.

²⁵ Per no nii te kazh xaa kyalnë ni ksaldy meñ nii no natiemp xaa. ²⁶ Sinak kok xtiemp Noé, singo

gak kak tsiñee lëe mguiy nii pxaal Dios kiid stub. ²⁷ Tiemp ko lyaadzy wagwsye ni lyaadzy nii kisy meñ kwyo meñ, ni kyalwtsiilñasy kuni kik meñ, axte tse nii lëe Noé byo leñ barkw, aan lëe kchësy meñ go kuty lo kyo. ²⁸ Singo gak kok xtiemp Lot: lyaadzy wagwsye ni lyaadzy nii kisy meñ kwyo meñ, ni wtosy ni wsisy kuni kik meñ. Lyaadzy konsye ni lyaadzy yusy kwyo meñ. ²⁹ Per tsiñee lëe Lot pchoo leñ kyedzy Sodoma, lëe ki ni kyo lëe nii xsaay byab kpa, aan kchësy meñ go kuty. ³⁰ Singo kak tsiñee lëe mguiy nii pxaal Dios kpikche.

³¹ 'Tse go deelñee no cho do so kik yu aan no xcheñ do leñ yu, kyejty to par kwii dow. Deelñee no gaa to so tañ, kpikchedy to kyey do lidzy to. ³² Kol ksaladzy nii ptsyool tsiil Lot. ³³ Kchë xaa nii kakladzy kteelaa xkyalmbañ kety. Per lëe xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëe xaa kpañ.

³⁴ 'Kyool go deelñee nix chop xaa lo tugak lon, lëe Dios koy tu xaa, per lëe xaa ksaan stu xaa. ³⁵ O deelñee gaa kë chop kwnaa wëet, lëe xaa koy tu me aan lëe xaa ksaan stu me. ³⁶ Singo gak deelñee kë chop xaa tsiil tañ, lëe tu xaa kyooy, aan lëe stu kyaan.

³⁷ Tsigo lëe meñ chëb:

—¿Pa kak kchësy nrii?

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Laañee kaa ma kuty ktyop pech.

18

Xcuent tu kwnaa viud

¹ Loxsye ngo lëe Jesús pso tu cuent lo xpëedscuel parñee këb xaa nii ktsagty xpëedscuel xaa, sink

tugak kutiitsni xaa Dios axte nii ktikche Dios lo xtiits xaa. ² Sinrii sē lo cuent ko:

—Tu kyedzy name kwyo tu xtisy nii ptsyebty Dios ni psaldy meñ. ³ Leñ kyedzy ko gak kwyo tu kwnaa viud nii kunab kyalxtisy lo xtisy parñee ksaksi xaa meñ nii xlëe lo me. ⁴ Xtse kwë me, per psaldy xtisy me. Lëe lultime nladzy xaa: “Nikxe nii xtsyeebtyaa Dios ni xsaldyaa meñ, ⁵ per como kety kety chiid kisyedy me naa, lëen kcho xfavor me parñee kiijtre me, por toontlaa kloox me xpciensyaa.”

⁶ Lëe Jesús chëb:

—Singo gon chëb xtisy mal. ⁷ ¿Lëe Dios dyon pe kchoody xaa xfavor meñ nii xnïladzy xtiits xaa nayak deelñee tsel kyool xñab meñ kyalxtisy lo xaa? ¿Slaa xaa nawen kyëmbës meñ go xaa? ⁸ Klyëedy xaa gon, lëe xaa kchoo xfavor meñ go. Per tsiñee lëe mguiy nii pxaal Dios dyon kiid, ¿pe bii sanre xaa meñ nii xnïladzy xtiits Dios lo kislyu re?

Xaa fariseo ni xaa nii xtop tumi

⁹ Lëe Jesús pso cuent re par xaa nii xsyak nii tir buen aan xsyablyu los demasy meñ, chëb xaa:

¹⁰ —Tu vuelte kwey tu xaa fariseo ni tu xaa nii xtop tumi nii xyey Roma lidzy Dios par kutiitsni xaa Dios. ¹¹ Lëe xaa fariseo kwsoli aan lëe xaa chëb lo Dios: “Tat Tios, xnetsyaa skizh lool, porñee naktyaa sinak xaa nii nak ngbaan, ni xaa mal, ni naktyaa sinak xaa nii no tsiil aan choni stu kwnaa, ni porñee naktyaa sinak xaa nii xtop tumi nii so ske. ¹² Naa chawdyaa chop vuelte tu leñ xmal par kuuñ ksakaa lii ni chuñaa kchëe nii xtsiñaan tsiit tant aan xtedyaa tu tanto jkiin liidzyoo.” ¹³ Lëe xaa

nii xtop tumi nii xyey Roma kwsosit aan byaxy xaa nlis xaa lo xaa kpaas, sink lëe xaa xtee golp styoo xaa xñee xaa lo Dios: “¡Tat Tios, pkëstyoo naa, por tu ngoptol nakaa!” ¹⁴ Nli xñen nii tsi lëe xaa nii xtop tumi nii xyey Roma bikche sey lidzy, lëe Dios beeñ xaa perdón, per lëe xaa fariseo kokty xaa perdón. Por lëe kchë xaa nii xaly chak nyaa kyablyu aan lëe xaa nii mban chak kyak klaa.

Lëe meñ chini xaa wiñ lo Jesús

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Wi xaa wiñ kuni meñ lo Jesús parñee kxob Jesús ña kik xaa wiñ. Per lëe xpëedscuel Jesús kwëntseeb lo meñ nii kuni xaa wiñ. ¹⁶ Per lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Kol klaa kiid xaa wiñ lon. Jkady tow, por kchë meñ nii nak sinak xaa wiñ kyey laañee xñabey Dios. ¹⁷ Nli xñen nii deelñee knilasty meñ xtiits Dios sinak xnildazy tu xaa wiño, sëëbty meñ laañee xñabey Dios.

Lëe Jesús chutiitsni tu rikw

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Lëe tu xaa xñabey chëb lo Jesús:

—Maestre buen, ¿pe cos kuuñtsyeyaa parñee jkan tu kyalmbañ nii nitylody?

¹⁹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii xñeel nii buenaa? Tugak xaa buen no. Lëe xaa go nak Dios. ²⁰ Nanloo nii xñabey xley Dios: “Kyubtyoo stu kwnaa deelñee no tsiiloo, kujtyoo, kwandyoo, kñeedyoo tiits kizh par ksaksil meñ, ni psal pxoosyoo ni xñaal.”

²¹ Lëe xaa go chëb:

—Kchësy ngo noyuuñtsyeyaa destye nii nakaa xaa wiñ.

²² Tsiñee biñ Jesús nrii, lëe xaa chëb:

—Tu cos bii chakoo falt: pto kchësy nii chapoo aan pkadyo lo meñ prob tsiin kchilo kapoo cos kpa. Loxsye ngo tē aan tēnal naa.

²³ Per tsiñee lëe xaa go biñ ngo, mban ptee styoo xaa, porñee tir rikw xaa. ²⁴ Tsiñee kon Jesús nii mban kok xaa, lëe Jesús chëb:

—¡Xaatee ngan sēeb rikw laañee xñabey Dios!

²⁵ Masy ngandy sēeb tu camey xan tu kyeech kuzh que nii sēeb tu rikw laañee xñabey Dios.

²⁶ Kchësy meñ nii biñ ngo chëb:

—¿Cho lēe nii telaa lo tol tsigo?

²⁷ Lëe Jesús chëb:

—Chilody telaa meñ nonsy, per lëe Dios kteelaa meñ.

²⁸ Tsigo lëe Pedre chëb:

—Lëe noo psaan kchësy nii koop noo aan lëe noo syoopnaal lii.

²⁹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii kchë xaa nii psaan lidzy, tsiil, o betsy, o pxosy, o xiñ gaa par sēeb xaa laañee xñabey Dios, ³⁰ ndaly re nii jkaa xaa lo kislyu re aan lëe lo stu kislyu nii nare sēed lëe xaa jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.

Lëew xyon vuelt nii lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety (Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Lëe Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëedscuel tublad, aan lëe xaa chëb lo xaa:

—Chan do gon nii lëe no syo Jerusalén, aan siko lëe kchësy nii pkëe profet nii ktsyoolaa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios kak cumplir. ³² Lëe meñ jko

naa ña meñ sit, ni lëe meñ kityni naa, lëe meñ kotsyetsy naa, ni lëe meñ kchoo mxeñ lon. ³³ Lëe meñ kiñ naa ni lëe meñ kuty naa, per tse nii loxo tson kpidz lëen kpañ.

³⁴ Per byeñdy xpëedscuel Jesús ngo, por nonsyke cos ngano. Nandy xaa penak chëb Jesúsó.

*Lëe Jesús chuuñ kyak tu ciegw
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)*

³⁵ Lëe Jesús mer ktsiñ Jericó, aan lëe tu ciegw sob kex chu nëz xñab limosn, ³⁶ tsiñee lëe ciegw biñ nii singootyee ndaly meñ xtyedy, lëe xaa kwnabtiits penak nii singootyee xtye meñ. ³⁷ Lëe meñ chëb lo xaa nii lëe xaa Nazaret nii lëe Jesús sitedy siko.

³⁸ Aan lëe xaa kwchuptsyë chëb xaa:

—¡Jesús, lii nii nakoo xiñ David, pkëstyoo naa!

³⁹ Kchësy meñ nii sinech kwëntseeb lo xaa parñee nyoogw chuw xaa, per lëel mastre kwchuptsyë xaa xñee xaa:

—¡Lii nii nakoo xiñ David, pkëstyoo naa!

⁴⁰ Lëe Jesús kwsotse, aan lëe Jesús chëb:

—Kol tëni xaa nu dyon.

Tsiñee lëe ciegw ko ptsiñ kex, lëe Jesús chëb lo xaa:

⁴¹ —¿Pe cos chakladzyoo?

Lëe ciegw ko chëb:

—Xey, chakladzyaa nii kña lon stub.

⁴² Lëe Jesús chëb:

—¡Lëe lool kña! Lëel byak, por bniladzyoo nii suuñ kyakaa lii.

⁴³ Wor go kazh lëe lo ciegw ko byak, aan lëe xaa sinal Jesús xtee xaa skizh lo Dios. Wi kchësy meñ nii kon ngo ptee skizh lo Dios.

19

Jesús ni Zaqueo

¹ Lëe Jesús ptsiñ Jericó aan lëe xaa kwte leñ kyedzy. ² Leñ kyedzy ko kwyo tu xaa rikw nii pcholë Zaqueo. Lëe xaa kwnabey lo xaa nii xtop tumi nii xyey Roma. ³ Kokladzy xaa nyuumbey xaa Jesús, per pchilodyo porñee tir ndaly meñ aan tir wiich Zaqueo. ⁴ Por ngo lëe xaa kwloo corr kwnech xaa, aan parñee kchilo kan xaa Jesús, lëe xaa kwyëp tu lo yag nii sob laañee notedy Jesús. ⁵ Tsiñee lëe Jesús sitedy xan yag ko, lëe xaa blëp lo lo yag, aan lëe xaa chëb:

—Zaqueo, sinusy byety ske, por no nii kwësaa liidzyoo natse.

⁶ Lëe Zaqueo byety wxooñ, aan xle xaa lëe xaa kuni Jesús lidzy xaa. ⁷ Tsiñee kon meñ ngo, lëe meñ kwneenë Jesús, xñee meñ nii lëe xaa kwlës lidzy tu ngoptol. ⁸ Lëe Zaqueo kuso, aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—Xey, lëen jkady grol kchë nii chaapaa lo meñ prob. Ni deelñee no cho lo kwlaanaa pe tu cos, lëen ktikche tap lal nii kwlaanaa.

⁹ Lëe Jesús chëb:

—Lëe Dios pteelaa kchë meñ nii no lidzy xaa re natse, por wi xaa ngab lo xtiyy Abraham. ¹⁰ Por lëe mguiy nii pxaal Dios sëed kyub ni sëed kteelaa kchë meñ nii no xtol.

Xcuent tumi

¹¹ Lëe meñ pkëetyag kchë nii kwnee Jesús, aan lëe xaa pso tu cuent, porñee lëe xaa mer ktsiñ Jerusalén, aan nladzy meñ nii lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey, ¹² chëb xaa:

—Tu vuela name kwyo tu xaa non nii no kak rey, per no nii tsi xaa tu kyedzy sit parñee kak xaa rey. ¹³ Per antes nii kchoo xaa, lëe xaa kwtsyetsy tsi xaa nii xkyë tsiñ lo xaa, aan lëe xaa ptee deel palal gaa tumi lo xaa go, chëb xaa: “Kol kyë dilgenty con tumi re axte nii kpikchen.” ¹⁴ Per como xtilyni meñ kyedzy xaa, lëe meñ kyedzy pxaal bla xaa nii kukëb: “Chaklasty noo nii kak xaa gue xrey noo.” ¹⁵ Per lëe xaa kok rey, aan tsiñee lëe xaa bikche xkyedzy xaa, lëe xaa kwnabey kok tsyetsy ksa xaa nii ptee xaa tumi lo parñee kaknan xaa palal beeñ catu xaa go gan. ¹⁶ Lëe tu xaa nii ptsiñ klo chëb: “Xey, lëe tumi nii bneetsyoo lon broob, lëew byak tsi.” ¹⁷ Tsiigo lëe rey chëb: “Buen ngo. Tir xaa tsiñ nakoo. Ngui beeñ tsiñoo tumi wiñ nii kwaan. Por ngo lëel kak xtisy. Tsi kyedzy kñabeyoo.” ¹⁸ Lëe stu mos ptsiñ chëb: “Xey, lëe tumi nii bneetsyoo lon broob, lëew byak kaay.” ¹⁹ Lëe rey chëb lo xaa: “Lëel kak xtisy. Kaay kyedzy kñabeyoo.” ²⁰ Lëe stu mos ptsiñ aan lëe xaa chëb: “Xey, lëe xtumil nrii. Lëew pkën lo tu bayjan. ²¹ Porñee ptsyee-baa lii, ni nanaa nii tir ntseeboo, por xtopoo nii kwleektyoo ni xlaapoo laañee kondyoo.” ²² Tsiigo lëe rey chëb: “Maaloo, misme xtiitsoo pteekyo lii. Deelñee nanoo nii tir ntseebaa, ni nanoo nii xtopaa nii kwlektyaa nii xlaapaa laañee kondyaa, ²³ ¿penak kulodyoo xtumin bankw parñee neetsylo tyub xiño na nii lëen bikche?” ²⁴ Aan lëe rey chëb lo xaa nii nche siko: “Kol kla tumi lo xaa gue, aan kol kteedyo lo xaa nii nroob tumi ptsiñaa.” ²⁵ Tsiigo lëe meñ chëb: “Xey, per con nrooble tumi kwaa xaa.” ²⁶ Lëe rey kwëb chëb: “Lëe meñ nii chaple

cos jkaarew, per lëe meñ nii ni tu pe chapty, axte nii wiñ nii chapsye meñ go kpichee.” ²⁷ Loxsye ngo lëe xaa chëb: “Kol tēni kchē xaa nii koklasty nyakaa rey, aan xña lon kol kuty xaa.”

*Lëe Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)*

²⁸ Loxsye bitiits Jesús kchē ngo, lëe xaa pkaa nēz par ktsiñ xaa Jerusalén. ²⁹ Tsiñee lëe xaa ptsiñ kex laañee ntsiil meñ Betfagé ni meñ Betania xan kiy nii lē Olivos, lëe xaa pxaal chop xpëēdscuel xaa, ³⁰ chëb xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nyoo nu, aan tsiñee ktsiñ do, lëe do kan nii lëe tu burr kētuu. Ni tu cho karty sob lady ma. Kol klaa ma aan kol tēni ma. ³¹ Aan deelñee kñabtiits meñ lo do penak nii xlaa do ma, kol kēb nii naa jkiiñ ma.

³² Lëe xpëēdscuel Jesús kwey, aan lëe xaa ptsyol burr nii chëb Jesús. ³³ Lëe xaa no klaa burr tsiñee lëe xpixwan ma chëb:

—¿Penak xlaa do ma?

³⁴ Tsigo chëb xaa:

—Lëe xmaestre noo jkiiñ ma.

³⁵ Lëe xaa biy burr aan tsiñee ptsiñ xaa lëe xaa pxob xab xaa lady ma parñee sob Jesús ma. ³⁶ Aan tyub nēz nii notedy Jesús ptañ meñ xab. ³⁷ Aan tsiñee lëe xaa sisëëb chex kiy nii lē Olivos, lëe meñ nii ksa xaa si bislo xle ni xtee skizh lo Dios por kchē kyalntson nii beeñtsyey Jesús. ³⁸ Nguieex kwnee meñ:

—¡Lëe Dios pxaal tu xaa nii kak xrey no! ¡Byinayk rey! ¡Skizh Dios nii sob kpaal!

³⁹ Tsigo lëe bla xaa fariseo nii no lady meñ chëb lo Jesús:

—Maestre, kwëntseeb lo xaa nii sëednal lii parñee kñeedre xaa.

⁴⁰ Per lëe Jesús chëb:

—Deelñee kyoogw chuw kchë meñ re, lëe kyo kñee xcuent meñ.

⁴¹ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ kexka Jerusalén, lëe xaa biiñ por kchë meñ nii no leñ kyedzy ko, ⁴² chëb xaa:

—¡Chooksye lëe doy, naaty xaatsye nyeñ do xa nak xkyalwtelaa Dios siquier natse! Per lëe na chilody kyeñ dow ni chilody kan dow. ⁴³ Por sitsiñ tse nii lëe xaa nii xlëe lo do ksuugw kwraly lëe do, aan klaady xaa kchoo meñ ni klaady xaa sëeb meñ, ⁴⁴ ni lëe xaa knitylo xkyedzy to. Ni tu kyo kyaandy lady xcombañero, kchësyo nitylo. Ni lëe xaa kuty meñ, por byeñdy to nii kokladzy Dios ndeelaa lëe do.

Lëe Jesús xlëe lo meñ leñ lidzy Dios

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Loxsye ngo lëe Jesús kwsëeb leñ lidzy Dios aan lëe xaa kwlii kchësy meñ nii no wto siko, ⁴⁶ chëb xaa:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee nii laañee kiid kutiitsni meñ Dios nak lidzy Dios, per lëe do byuño lidzy ngbaan.

⁴⁷ Ksatyee tse beeñ kseedy Jesús meñ leñ lidzy Dios. Aan lëe xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley ni xaa xñabey nii no kyedzy kwëkyub dyon xa kuty xaa Jesús. ⁴⁸ Per pchilodyo, porñee kchësyo meñ pkëetyag nii bluuy Jesús.

20

Xkyalwnabey Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Tu tse mentre lëë Jesús noyuuñ kseedy meñ leñ lidzy Dios, lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley ni lëë bla xaa kol ptsiñ, ² aan lëë xaa chëb lo Jesús:

—¿Cho bnee tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?

³ Lëë Jesús chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Kol në dyon: ⁴ ¿cho pxaal Juan dyon biid kchoobnis xaa? ¿Pe Dioso, ote cholsye meño yak?

⁵ Lëë xaa bislo xtilytiits lsa xaa, xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: “¿Penak tsgo nii bnilasty to nii bluuy xaa?”

⁶ Aan chilody tyeesy no nii meñ lo kislyu re pxaal Juan, por suty meñ no lo kyo. Por kchësy meñ xniladzy nii xtiits Dios bluuy Juan.

⁷ Por ngo lëë xaa chëb lo Jesús nii nandy xaa cho pxaal Juan biid kchoobnis Juan. ⁸ Tsgo lëë Jesús chëb:

—Per ni naa tsgo busy kniydy dyon cho bneetsy tiitspey lon.

Xcuent xaa nii beeñ tsiñ yag uv

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Loxsye ngo lëë Jesús pso stu cuent lo meñ, chëb xaa:

—Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv, aan lëew ptee xaa kompaniy lo xaa nii kuuñ tsiñoo, aan lëë xaa si laa sit. ¹⁰ Tsi lëë xtiemp uv kol, lëë xaa pxaal tu xmos xaa siknab nii xyal xaa lo xaa nii beeñ

tsiiñ, per lëe xaa go ptee xcheñ xmos xaa, aan lëe xaa psonëz xaa singosy. ¹¹ Tsigo lëe xpixwan yag uv pxaal stu mos, per singo gak kwlootsyetsy xaa nii beeñ tsiin mos ko aan loxsye ptee xaa xcheñ xaa, lëe xaa psonëz xaa singosy. ¹² Lëe xpixwan yag uv bikche pxaal stu mos, per lëe xaa nii beeñ tsiin ptee xcheñ xaa, aan lëe xaa psonëz xaa.

¹³ "Tsigo nladzy xpixwan uv: "Lëe nana ¿pe kuñaa?" Lëe lultime, lëe xaa pxaal xiñgan xaa nii xkëstyoo xaa. Nladzy xaa stsyeb xaa tsiin xiñgan xaa. ¹⁴ Per tsiñee lëe xaa tsiin kon xiñgan xaa, lëe xaa tsiin chëb lo xcombañer: "Lëe xaa gue kyaani xkwaa pxosy. Kol tsoo kuuty no xaa tsiin kyaani now." ¹⁵ Lëe xaa kwlii xiñgan xpixwan uv lo kwaa, aan lëe xaa beety xaa.

¿Pe në do dyon pe cos kuuñtsyey xpixwan uv xaa nii beeñ tsiin xkwaa xaa? ¹⁶ Lëe xaa gon kuty ksa xaa tsiin go, aan lëe xaa ktee xkwaa xaa lo stu xaa tsiin.

Tsiñee biñ meñ ngo, lëe meñ chëb:

—¡Nëdy Dios ngo!

¹⁷ Lëe Jesús buy lo meñ aan lëe xaa chëb:

—¿Penak tsigo nii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii lëe kyo nii psëeb xaa nii xsaay byak tu kyo nii mastre xkiiñ?

¹⁸ Deelñee kyab meñ lady kyo go, lëe meñ go kak byuy. Per deelñee kyab kyo go lady meñ, ni kak nyoody pa kuty meñ.

¹⁹ Wor go kash kokladzy xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley nyaasy xaa Jesús, porñee byeñ xaa nii contre lëe xaa pso Jesús cuent ko. Per byaxty xaa, porñee ptsyeb xaa meñ.

Tumi nii chazh lo xtisy

(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

²⁰ Por ngo lëë xaa pxaal bla xaa nii chak si chak xaa buen kukleetsy Jesús, parñee kyub xaa dyon pe cos jkëëkiy Jesús tsiin jko xaa xaa ña xtisy. ²¹ Lëë xaa chëb lo Jesús:

—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel. Xsaldyoo nii xñee meñ ni xseedyoo xa chak meñ. Liisy xluuyoo xa kpañ meñ sinak xñabey Dios. ²² Kwnë dyon pe nongual tizh no tumi nii xtop xtisy Roma, ote nongualdyo yak.

²³ Lëë Jesús byeñ pe cos no styoo xaa, por ngo lëë Jesús chëb:

²⁴ —Kol kluuy tu pes lon dyon.

Loxsye buy Jesús, lëë xaa chëb:

—¿Chonre dyon kë loo go, ni cho lë kë nu?

Lëë xaa chëb:

—Lëë xtisy Roma ni lë xaa kë loo go.

²⁵ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol kizh nii nsëëb to lo xtisy Roma tsigo busy, ni kol kizh kaa nii nsëëb to lo Dios.

²⁶ Aan pchilody nyuuñ knee xaa tu cos nii nchilo nguëëkiy xaa Jesús. Lëël lëë xaa psee biñ xaa nii kwnee Jesús, aan kwneedre xaa.

Lëë xaa saduceo chutiitsni Jesús

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Lëë bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëë xaa saduceo xñee nii kpañdy meñ kuty, por ngo lëë xaa kukëb lo Jesús:

²⁸ —Maestre, lëë Moisés chëb nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëëdy kety xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa nii psaan xaa deelñee chapty me mëed, parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëed.

²⁹ Tu vuela name kwyo tu xaa nii kop xoop betsy aan lëe xaa ptsiilña. Per blyëedy lëe xaa kuty, aan como kopty tsiil xaa mëed, ³⁰ lëe tu betsy xaa ptsiilña tsiil xaa aan lëe xaa kutyak. ³¹ Singo gak ptsyool stu betsy xaa. Ksa kadzy xaa ptsiilña me, per ni tu xaa psaandy mëed. ³² Lëe byalo wi kwnaa go kuty. ³³ Kwnë na dyon cho xaa kyaani kwnaa go tsiñee lëe meñ kuty kpañ, deelñee ksa kadzy xaa ptsiilña me.

³⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lo kislyu re busy xtsiilña mguiy ni xtsiilña kwnaa, ³⁵ per lëe meñ nii kchal kpañ kpaa, ni mguiy ni kwnaa gaa ktsiilñadre. ³⁶ Por kejtrey meñ go, sink lëe meñ go kak sinak angly ni lëe meñ go kak xiñ Dios porñee lëe Dios kuuñ kpañ meñ go. ³⁷ Ni axte Moisés kaa xluuy lo no nii nli xpañ meñ kuty por worñee kon xaa yakitsy nii noyek xñee xaa nii lëe Dios nak xDios Abraham, xDios Isaac ni xDios Jacob. ³⁸ Aan Dios gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink xDios meñ mbañ nak xaa, porque par Dios kchë meñ nii kuty mbañ.

³⁹ Tsigo lëe bla maestre ley chëb:

—Maestre, buen ptikcheel lo xtiits xaa nii kwn-abtiits lool.

⁴⁰ Aan byaxtre meñ nyabtiits pe stu cos lo Jesús.

¿Cho lo xtiy sëed Crist?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo meñ:

—¿Penak dyon xñee do nii lo xtiy rey David sëed Crist?, ⁴² con misme David na pkëe leñ kitsy nii kë salmos sinrii:

Chëb Dios lo xaa nii xñabey naa:

“Kwsob kwın nēzli,

⁴³ axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo kchē meñ nii xlēē lool.”

⁴⁴ ¿Xa kchoo Crist lo xtiiy rey David, deelñee misme rey David xñee nii lēē Crist xñabey lo xaa?

Nii chuuñtsyey maestre ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Kchēsý meñ nche jkēētyag nii nonee Jesús aan lēē xaa chēb lo xpēēdsuel xaa:

⁴⁶ —Kol kap cuent lo maestre ley, por xtsiladzy xaa kakw xaa ladx non, ni chakladzy xaa nii jkēēptyux meñ xaa laañee ktsyooltyee meñ xaa lo kiy. Tsiimpee xsyob xaa laañee xsyob xaa non leñ ktoo, ni tsiñee chi xaa tu wagw, laañee xsyob xaa non xsyob xaa. ⁴⁷ Ni xla xaa lidzy kwnaa viud, aan parñee kēb meñ nii tir buen xaa, xsyo xaa chool xaa tu lay nii xyaldy kaa. Por ngo mastre ksaksi Dios xaa.

21

Kwnaa viud nii kwloo tumi alcansiy

(Mr. 12:41-44)

¹ Lēē Jesús no kuy xa xko meñ rikw tumi alcansiy ² tsiñee lēē tu kwnaa viud nii tir prob ptsiñ, aan lēē me kwloo chop centab cobre nii xisy non leñ alcansiy. ³ Tsigo lēē xaa chēb lo xpēēdsuel xaa:

—Nli xñen lo do nii mastre nroob tumi nii kwloo kwnaa viud re alcansiy que kchē nii kwloo meñ rikw. ⁴ Por kchēsý meñ xko tumi nii chuñ sobre alcansiy, per lēē me, lo xkyalprob me, lēē me kwloo kchēsý tumi nii nseñ me alcansiy.

*Lëe Jesús xñee nii lëe lidzy Dios nitylo
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)*

⁵ Lëe meñ ncheyutiits nii tir ngui kchë kyo nii nyaa lidzy Dios ni tir ngui xixkwaaw, tsiñee lëe Jesús chëb:

⁶ —Sitsiñ tse nii lëe kchë nii nche kuy do nitylo. Ni tu kyo kyaandy lady xcombañero. Kchësyo nitylo.

*Kyalnë nii ktsyool meñ
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)*

⁷ Loxsyë ngo lëe xpëëdscuel Jesús chëb:

—Maestre, ¿pa wor kak kchë nii kwneel? ¿Xa mod kyeeñ noo nii lëew mer kak?

⁸ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol kap cuent parñee jkëëtidy meñ do. Por ndaly xaa nii kakladzy kak sinakaa kiid, aan lëe xaa kñë nii lëe xaa nak Crist ni lëe xaa kñë nii lëe wor kutsiñ, per tsinaldy to xaa. ⁹ Tsiñee kon do nii lëe guerr ni tily noyak, ktsyebty to. Por singo no nii kako, per nitylody kaa kislyu.

¹⁰ Tsigo lëe xaa kwnee re chëb xaa:

—Lëe kchë kyedzy nii nche lo kislyu ktily lsa ni lëe kchë xaa xñabey ktily. ¹¹ Ndaly laañee kni xu dox, ni lëe kpiñ kiid ni lëe kyalkits kiid, ni lëe meñ kan cos ntseeb leñ kpa.

¹² Per antes nii kak kchësy cos re, lëe meñ kñaaasy lëe do. Aan lëe meñ tsini lëe do lo xaa nii xñabey leñ ktoo, ni lëe meñ ko lëe do skiib, axte lo rey ni lo xtisy tsikso meñ do por naa. ¹³ Siko stedyo tiits kñee do lo meñ cho nakaa. ¹⁴ Kol ktee nii pe tsinidy kik to nii dyon pe këb to o xa ksoli gaa to, ¹⁵ porque naa ksyab leñ kik to pe cos këb to lo xaa nii xlëe lo

do. Aan kxekwty xaa con xaaw ni chilody kaa kñë xaa nii buendyo por nonsyke tiitsliw. ¹⁶ Misme pxosy to, betsy to, xaa lidzy to ni xamigw to kak niladzy lëë do. No do axte kuty xaa, ¹⁷ ni kchësy kaa meñ klëë lo do porñee xsoob to xtitsaa. ¹⁸ Per ni tu pe kakty to por ni tu kits kik to knekty. ¹⁹ Kol kxekw tsiin telaa do.

²⁰ 'Tsiñee kan do nii lëë xaa nii noy kiib nche kyako Jerusalén, klyëëdy lëëw nitylo. ²¹ Tse go deelñee nche do Judea, kol kxooñ, kol tsëp kiy. O deelñee gaa nche do Jerusalén, kol kchoo kyedzy, ni deelñee nche do tañ, kyedy to kyedzy. ²² Porque ntseeb kak tse go, por lëë kchë nii kë leñ xkitsy Dios kak cumplir. ²³ ¡Brob kchë kwnaa nii nak xiñ tse go o xkadzy kaa mëed! Por tir mban tedy meñ tse go ni lëë meñ ktsyool tu kyalnë dox. ²⁴ No meñ kety con spad, no gaa meñ kyooy xoo tyub lo kislyu. Aan lëë meñ sit kyëpkyety leñ kyedzy Jerusalén axte ksa tse nii ktee Dios tiitspey.

*Lëë mguiy nii pxaal Dios kiid stub
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)*

²⁵ 'Kchë meñ ni nche lo kislyu jkan kik ni ktsyeb por kchë señ nii ko ngbidz, mëë, mëly ni por kchë xbi nistoo. ²⁶ Lëë meñ jkyey tseb por nandy meñ pere kak lo kislyu. Por axte wi kpaal kni. ²⁷ Axte tsigolye lëën kchukë lo xkey con tu kyalwnabeyaa ni tu kyalntsonaa, por naa nak mguiy nii pxaal Dios. ²⁸ Tsiñee lëë kchë cos re kislo, kol ko nguiool styoo do ni kol klis kik to, porque klyëëdy lëë do telaa.

²⁹⁻³⁰ 'Kol ksaladzy gaanoo nii tsiñee lëë yag yegw o stu gaa yag xkë peñ, xyeñ do nii lëë xtiemp kyo

sëed yob. ³¹ Singo gak tsiñee kan do nii lëe kchë cos nii psetyaa noyak, kol kaknan nii lëe xkyalwnabey Dios mer klyañche.

³² Por nli xñen nii antes nii kety kchë meñ nii no natiemp lëe kchë cos re kak. ³³ Stedy kpaan ni stedy kislyu, per lëe xtitsaa tejtyo.

³⁴ Kol kap cuent klaady to jkyedzy styoo do lo nip o lo kchë gaa cos nii no lo kislyu re, por toontlaa kyeñdy to tsitsib tse go. ³⁵ Por nako sinak tu tramp. Por kchë meñ nii nche lo kislyu kan nii kak tse go. ³⁶ Kol kyëmbës tse go ni tugak kol nab lo Dios nii kteelaa xaa lëe do lo kchë cos ntseeb nii kiid ni parñee kchilo kpig to lon.

³⁷ Yutsye beñ kseedy Jesús meñ leñ lidzy Dios, lëe kyool lëe xaa kuktseñ kiy nii lë Olivos. ³⁸ Aan silyga xtsiñ meñ leñ lidzy Dios parñee jkëetyag meñ xtiits xaa.

22

Lëe Judas xyub dyon xa kyab Jesús ña xaa xñabey (Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Lëe paskw sëed yob. Lo lni go xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur. ² Aan lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe maestre ley byub dyon xa kuty Jesús, per pchilodyo porñee ptsyeb xaa meñ.

³ Lëe xaatox kwsëeb leñ styoo Judas. Xpëedscuel Jesús nak Judas. Iscariote kwnee meñ lo Judas.

⁴ Aan lëe Judas kwey lo xaa nii xñabey pxosy ni lo xaa nii xkyënap lidzy Dios parñee këb xaa dyon xa jkaa Jesús. ⁵ Ble xaa go lo Judas, aan lëe xaa chëb nii stee xaa tumi. ⁶ Byo xtiits xaa go styoo Judas. Por ngo lëe xaa bislo byub xaa xa jkaa Jesús

tu laañee kindy meñ parñee jko xaa Jesús ña xaa xñabey.

*Lultime paskw nii kwte Jesús ksa xpëëdsuel
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1Co.
11:23-26)*

⁷ Lëe paskw kol. Lo lni go xtyaaw kyaxtily nii xkyedy levadur, ni chuty meñ mëkwxiiy. ⁸ Por ngo lëe Jesús chëb lo Pedre ni lo Juan:

—Kol tsikuuñlo nii tyaaw xtsee no na paskw.

⁹ Lëe xaa kwnabtiits chëb xaa lo Jesús:

—¿Pa kyokuuñloo noow?

¹⁰ Tsiigo lëe Jesús chëb:

—Tsiñee ktsiñ do leñ kyedzy, lëe do kan tu xaa nii nsob yañ tub che nis. Kol tsinal xaa axte laañee ktsiñ xaa, ¹¹ aan kol këb lo xpixwan yu: “Lëe maestre pxaal lëe noo parñee kñabtiits noo pa sob yu laañee kawxtsee xaa ksa xpëëdsuel xaa na paskw.” ¹² Lëe xaa kluuy tu cuart ngol nii sob kik lidzy xaa, xixkwaalew. Siko kol kuuñlo nii tyaaw xtsee no.

¹³ Lëe xpëëdsuel xaa si aan lëe xaa ptsil yu nii chëebpee Jesús, aan lëe xaa beeñlo nii kak xtsee paskw.

¹⁴ Tsiñee lëe xwor xtsee kol, lëe Jesús kwsob lo mezh ksa xaa apostle. ¹⁵ Aan lëe Jesús chëb:

—¡Penaadle non gan kawnin lëe do na paskw antes nii ketyaa! ¹⁶ Por axte nii klañche xkyalwn-abey Dios kuña paskw stub.

¹⁷ Loxsye ngo lëe xaa kwseñ tu vas viñ, aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëe xaa chëb:

—Kol ki nrii ni kol kiisyo lo xcombañer do. ¹⁸ Por ni xñen nii kidraa viñ sink lëen kwës axte klyañche xkyalwnabey Dios.

¹⁹ Lëe Jesús kwseñ tu kyaxtily, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëew beeñ grol xaa, aan lëew pteedy xaa lo xpëedscuel xaa chëb xaa:

—Lëe xcuerpaa nrii. Kol kawo parñee ksaladzy to naa, por lëen kety parñee telaa do.

²⁰ Singo gak tsiñee lëe xtsee kwlox, lëe xaa kwseñ tu vas viñ aan lëe xaa chëb:

—Tu cheña nrii. Lëew kxee parñee kpily xtol do.

²¹ Lëe na lëe xaa nii kakniladzy naa sob lo mezh nu. ²² Per no nii ktsiiña laañee pxaal Dios naa. Per jbrobsye xaa nii kakniladzy naa!

²³ Tsigo lëe xpëedscuel xaa bislo xñabtiits lo xcombañer dyon cho xaa kokniladzy Jesús.

Cho mastre non

²⁴ Lëe xpëedscuel Jesús ptilytiits parñee kaknan dyon cho xaa mastre non. ²⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nan do gon xa chuuñtsyey xaa nii xñabey lo kistryu ni nan do nii chakladzy xaa nii këb meñ nii tir buen xaa. ²⁶ Per lëe lëe do nody nii kak to singo, sink deelñee no tu do chakladzy kñabey no nii kak to sinak tu xaa nii xsoob tiits ni sinak tu xaa wiñ. ²⁷ Kol nê dyon cho mastre non, ¿pe xaa nii xsyob lo mezh chawo ote xaa nii xkyë niskwaano yak? ¿pe lëdy xaa nii xsyob lo mezh nak xaa non? Per lëe naa, lëen no lady to sinak tu xaa nii chuñ mandad.

²⁸ 'Ni kon gaa to kchë kyalnë ptyoolaa aan psaaandy to naa. ²⁹ Por ngo lëen knetsy kyalwnabey lo do sinak nii bneetsy Tat Tioso lon, ³⁰ aan lëe do kaw ni lëe do ki laañee xñabeyaa ni lëe do

sob parñee kñabey do lo ksa tsiipchop tiy meñ nii no tañ Israel.

*Lëe Pedre këb nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)*

³¹ Loxsye ngo lëe Jesús chëb:

—Simon, lëe xaatox gon kwnab lëe do parñee kuxso xaa to sinak xchooxso xobxtily. ³² Per lëen kwnab lo Dios nii kakni xaa lii, parñee kchosody styool kaazhkaa, aan tsiñee lëe styool kpikche, pchooblady styoo xcombañeroo parñee kchosody styoo xaa.

³³ Tsigo lëe Simon Pedre chëb:

—Nikle win tso skiib, ni nikxe kety no tusyke, per ksandyaa lii.

³⁴ Per lëe Jesús chëb:

—Pedre, na kyool kakh tson vuelk këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.

³⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Tsiñee pxalaa lëe do sin bols, ni sin tumi, ni sin kyalkidy, ¿pe no dyon pe cos kok falt lo do?

Tsigo lëe xpëedscuel xaa chëb:

—Ni tu pe kokty falt.

³⁶ Lëe Jesús chëb:

—Lëe na, deelñee no cho do chap bols, kol koyo, ni kol koy tumi. Aan deelñee chapy to spad, kol kto xchaket to aan kol si tuwo. ³⁷ Por no nii kak cumplir xkitsy Dios nii xñee nii win pkab lady xaa mal. Kchë laañee chakyety nii ktsyoolaa kak cumplir.

³⁸ Lëe xpëedscuel xaa chëb:

—Maestre, lëe chop spad xoob nu.

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol ksaano.

Lëe Jesús chutiitsni Dios

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Loxsye ngo lëe Jesús si kiy nii lë Olivos aan lëe xpëedscuel xaa sinal. ⁴⁰ Tsiñee lëe xaa ptsiñ siko, lëe xaa chëb:

—Kol kutiitsni Dios parñee kyabty to lo tol.

⁴¹ Aan lëe xaa kwsë lal laañee xyab tu kyo tsiñee xkëe meño, aan lëe xaa psoxib par kutiitsni xaa Dios, ⁴² chëb xaa:

—Tat Tios, pteelaa naa lo kyalnë re, per kuuñtsyedyoo nii chakladzyaa, sink beeñtsyey nii chakladzyoo.

⁴³ Ngo nonee xaa tsiñee lëe tu angly byety kpaan par ktee xfuersy xaa. ⁴⁴ Lo xkyalnë Jesús mastre chutiitsni xaa Dios, aan axte lo lyu byab nis nii psinis xaa, xñaw si xña cheñ.

⁴⁵ Tsiñee lëe xaa lox bitiitsni Dios, lëe xaa sey laañee nche xpëedscuel xaa. Per ksasy xpëedscuel nche nixyesy, porñee tir xteenë xaa. ⁴⁶ Tsigoo lëe xaa chëb:

—¿Penak nche nixyesy to? Kol tsische aan kol kutiitsni Dios, parñee kyabty to lo tol.

Lëe meñ xñaasy Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Lëe Jesús bii nonee, tsiñee lëe tubtsoon meñ ptsiñ. Lëe xpëedscuel xaa nii pcholë Judas nech lo meñ, aan lëe xaa ptee tu pxit kwesy Jesús, ⁴⁸ per lëe Jesús chëb:

—Judas, ¿con tu pxit nawen jkol naa ña meñ re?

⁴⁹ Tsiñee lëe xaa nii nak ksa Jesús kon nii ktsyool Jesús, lëe xaa chëb:

—¿Pe stiily noo con spad?

⁵⁰ Aan lëe tu xaa nii nak ksa Jesús biswee tu xmos xaa nii mastre non lo pxosy, pchug xaa tyag xaa nii sob nëzli. ⁵¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol ksaan.

Lëe xaa kwseñ tyag mos ko, aan lëew beëñ kyak xaa. ⁵² Loxsye ngo lëe xaa chëb lo xaa nii xñabey lo pxosy, ni lo xaa nii xkyënap lidzy Dios, ni lo xaa kol nii sinaasy xaa:

—¿Penak nii sëëdxi do naa con spad ni yag nyak xaa ngbaan? ⁵³ Ksatyee tse kwyon lady to leñ lidzy Dios, aan kwnaasty to naa. Per nyoo nii lëe xaatox xchëep lëe do nina.

Lëe Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Lëe meñ kwnaasy Jesús, aan lëe meñ kuni xaa lidzy xaa nii mastre non lo pxosy. Lëe Pedre kunal sit sit. ⁵⁵ Lëe meñ psaay ki groltyee lo ley. Aan wi Pedre kwsob lady meñ go chu ki. ⁵⁶ Siko sob Pedre tsiñee lëe tu kwnaa nii xkyë tsiñ siko kon xaa aan lëe me chëb:

—Wi meñ gue nak ksa Jesús.

⁵⁷ Per lëe Pedre chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

⁵⁸ Kok xtsedyako, lëe stu xaa nii so siko kon Pedre, aan lëe xaa chëb:

—Wil lë no xlad Jesús.

Per lëe Pedre chëb:

—Lëdyo.

⁵⁹ Nonsyak koko tu wor, lëe stu xaa chëb:

—Soot paa gon nii wi xaa gue no xlad Jesús, por xaa Galilea xaa.

⁶⁰ Per lëe Pedre chëb:

—Nandyaa pe cos xñeel.

Aan wor go kazh, mentre lëe Pedre bii nonee, lëe tu nguidy kol pkwetsy. ⁶¹ Tsigo lëe Jesús psu-ugw lo buy lo Pedre. Lëe Pedre gaa psaladzy nii chëb Jesús: “Na kyool kazh tson vuilt këeboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.”

⁶² Lëe Pedre pchoo siko aan lëe xaa biin.

Xaa nii ptee xcheñ Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Lëe xaa nii kwënap Jesús ptee xcheñ xaa ni kwtsityni xaa xaa. ⁶⁴ Ni ptse xaa lo Jesús, aan xñee xaa:

—¡Kwnë dyon cho kwtiñ lii!

⁶⁵ Ni kwlootsyetsy xaa Jesús. Ndaly nii chëb xaa lo xaa.

Lëe Jesús so lo xaa xñabey

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Tsiñee lëe lyu byaani lëe xaa kol ni lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe maestre ley ptyop, aan lëe xaa kuni Jesús lo stu xaa nii mastre non, aan siko lëe xaa chëb lo Jesús:

⁶⁷ —Kwnë dyon pe lii nak Crist.

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Deelñee kniyaa na nii naaw, knilasty to xtitsaa.

⁶⁸ Deelñee gaa kñabtiitsaa tu pe cos lo do, kñëdy tow.

⁶⁹ Per destye nina lëen soob kwi Dios nëzli.

⁷⁰ Loxsye ngo lëe xaa xñabey chëb:

—¿Lii tsigo busy nak Xiñ Dios?

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Misme lëe do xñee nii naaw.

⁷¹ Tsigo lëe kchë xaa go chëb:

—¿Pa jkiiñre gaa no testigw? Misme lëe no ptyon pchoo kchë tiits re chuwxaa.

23

Lëe Jesús so lo Pilat

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Lëe xaa pchoo siko aan lëe xaa kuni Jesús lo Pilat, ² chëb xaa:

—Lëe xaa re pkaa loo noo. Lëe xaa noyuñ xkyedzy noo chop tiiy, xñee xaa nii nody nii tizh noo tumi nii xtop xtisy Roma, ni xñee xaa nii lëe xaa nak Crist nii kak rey.

³ Lëe Pilat chëb lo Jesús:

—¿Pe nli lii nak xrey meñ Israel?

—Misme chuwoo pchoo nii naaw —chëb Jesús.

⁴ Tsigo lëe Pilat chëb lo xaa nii xñabey lo pxosy ni lo meñ kyedzy:

—Nody xfalt xaa re.

⁵ Per nguiedzy chëb xaa xñabey:

—Con kchë xiwseedy xaa lëe xaa noyuñ meñ chop tiiy. Galilea bislo xaa, lëe na lëe xaa kwlañche Judea.

Lëe Jesús so lo Herodes

⁶ Tsiñee biñ Pilat ngo, lëe Pilat kwnabtiits dyon pe xaa Galilea nak Jesús. ⁷ Lëe xaa xñabey chëb nii lëew, aan lëe Pilat pxaal Jesús lo Herodes porñee lëe Herodes xñabey Galilea aan lëe xaa so Jerusalén leñ tse go. ⁸ Tsiñee lëe Herodes kon Jesús, lëe xaa ble porñee penaadle kokladzy xaa nyan xaa Jesús, porñee biñ xaa kchë nii beeñtsyey Jesús aan kokladzy xaa nyan xaa tu kyalntson. ⁹ Ndaly nii kwnabtiits Herodes, per koñee kwëbty Jesús.

¹⁰ Aan wi xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley nii tugak xkëëkiy Jesús nche siko. ¹¹ Lëë Herodes kwtsityni Jesús ksa xsoldad ni lëë xaa pkakw Jesús ladx nii chakw rey. Loxsye ngo lëë Herodes pxaal xaa lo Pilat stub. ¹² Tse go lëë Herodes ni lëë Pilat bnee buen, por klo xñee lsady xaa.

*Lëë meñ chakladzy nii kyë Jesús lo crusy
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)*

¹³ Loxsye ngo lëë Pilat ptop kchë xaa nii xñabey lo pxosy, ni kchë xaa nii nak xtisy ni kchësy meñ kyedzy. ¹⁴ Aan lëë xaa chëb:

—Lëë do gon biidni xaa re lon, në do nii lëë xaa noyuñ meñ chop tiy. Aan xña lo do gon lëë xaa beeñ kñelin, per nldy ngo xaa kchë falt nii xkëëkiy do xaa. ¹⁵ Nikle gaa Herodes, byeñ xaa nii nody xfalt xaa re. Por ngo lëë xaa ptikche xaa nu stub. Kol kan gaanoo nii ngody xaa falt nii tsigal kety xaa. ¹⁶ Lëen ksaksi xaa, aan loxsye ngo lëë xaa klaan.

¹⁷ Porñee tsiñee chak paskw, nak xmod Pilat klaa xaa tu xaa nii no skiib par kuuñ ksak xaa styoo meñ kyedzy. ¹⁸ Per nguiedzy chëb meñ:

—¡Beety xaa gue, aan blaa Barrabás!

¹⁹ Lëë Barrabás no skiib por tu tily nii kok leñ kyedzy, ni porñee beety Barrabás tu meñ.

²⁰ Kokladzy Pilat nlaa xaa Jesús. Por ngo kwnee xaa lo meñ stub. ²¹ Per mastre nguieex chëb meñ:

—¡Pkëë xaa lo crusy! ¡Pkëë xaa lo crusy!

²² Lëew byon vuilt nii xñee Pilat lo meñ:

—¿Per pe cos nak xfalt xaa? Karty ko xaa tu falt nii tsigal kety xaa. Lëë xaa ksaksin, aan loxsye ngo lëë xaa klaan.

²³ Per loñee singootyee nguiedzy kwnee meñ nii no nii kyë Jesús lo crusy, lëe nii kokladzy meñ kok. ²⁴ Lëe Pilat beeñtsyey nii kokladzy meñ. ²⁵ Aan loxsye blaa xaa xaa nweety bñech nii no skiib, lëe xaa pko Jesús ña meñ.

Lëe Jesús kë lo crusy

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Tsiñee lëe soldad sijkëe Jesús lo crusy, lëe xaa kwnaasy tu xaa Cirene nii lë Simoñ, nii bikche tañ, aan lëe xaa pkoy xaa xicrusy Jesús. Loxsye ngo lëe xaa bneechlo Jesús.

²⁷ Ndaly meñ ni ndaly kwnaa choon ni chuptyë sinal xitsy Jesús. ²⁸ Per lëe Jesús byoogw, aan lëe xaa chëb:

—Kchësy to siñee nak to kwnaa Jerusalén, koondy to por naa, sink kol koon por lëe do ni por xiñ do. ²⁹ Porque sitsiñ tse nii lëe meñ këb: “Dichos kwnaa nii chilody kap mëed ni dichos kwnaa nii pkasty mëed.” ³⁰ Ni lëe meñ këb lo kiy: “Kol kyab lady noo.” Ni lëe meñ këb lo tañ: “Kwloolan lëe noo.” ³¹ Por deelñee ptsyoolaa kchë kyalnë re nii nakaa sinak tu yag mbañ, ¿xa lë nii xña kyalnë ktsyool do nii nak to sinak tu yag pidzy?

³² Wi chop xaa mal kuni xaa kyë lo crusy ksa Jesús. ³³ Tsiñee lëe xaa ptsiñ laañee lë Calavera, lëe xaa pkëe Jesús lo crusy, ni lëe xaa pkëe chop xaa mal go kwi Jesús, tu xaa nözli, stu xaa nözpeg.

³⁴ Aan lëe Jesús chëb:

—Tat Tios, beeñ kchë xaa re perdón, porque nandy xaa pe cos chuuñtsyey xaa.

Aan lëe soldad kwloo xab Jesús rif parñee dyon cho xaa kchalo. ³⁵ Lëe meñ kukuy aan axte wi kchë xaa xñabey kwtsityni xaa xñee:

—Pteelaa xaa meñ. Kyety xaa lo crusy na dyon deelñee nli nii lëe xaa nak Crist nii pxaal Dios.

³⁶ Wi soldad kwtsityni Jesús. Ptee xaa viñ nyi lo Jesús, ³⁷ ni chëb xaa lo xaa:

—Deelñee nli lii nak xrey meñ Israel, pteelaa lii.

³⁸ Ni kwë blalan tiits kik xicrusy Jesús nii xñee: “Lëe xaa re nak xrey meñ Israel.”

³⁹ Wi tu xaa mal nii kwë kwi xaa kwlootsyetsy xaa chëb:

—Deelñee nli nii lii nak Crist, pteelaa lii ni pteelaa lëe noo.

⁴⁰ Per lëe stu xaa mal nii wi kë lo crusy kwëntseeb lo xcombañer chëb:

—¿Pe xtsyeebtyoo Dios nawen? ¿Pe xyeñdyoo nayak nii lo crusyak kël? ⁴¹ Lëe no busy porñee beeñ no mal ngo no tizh no xfalt no lo crusy. Per lëe xaa re, ni tu pe karty kuuñtsyey xaa.

⁴² Tsigo lëe xaa chëb lo Jesús:

—Psaladzy naa tsiñee lëel sob kñabeyoo.

⁴³ Lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii natse kazh lëel së kyo no kpaal.

Xkyalkuty Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Tsiñee kol xwe ngbidz lëe lo kislyu pkyey, aan lëew byaani axte las tres. ⁴⁵ Ni lëe lo ngbidz pkyey ni lëe ladx nii kë leñ lidzy Dios pchos nsoli.

⁴⁶ Loxsye ngo lëe Jesús kwchuptsyë ni lëe xaa chëb:

—Tat Tios, kokni xkyalbinin.

Aan lëe xaa kuty.

⁴⁷ Tsiñee lëe xaa nii xñabey lo soldad kon kchë nii kok, lëe xaa biily lay lo Dios, chëb xaa:

—Nli nii kwyody xtol xaa re.

⁴⁸ Kchësy meñ nii kwey ni kon kchë nii kok xyaasy styoo bi. ⁴⁹ Per lëe kchësy xaa nii byuum-bey Jesús ni kchë kwnaa nii pchoonal xaa destye Galilea kwche sit buy.

Lëe Jesús xkyeetsy

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Kwyo tu xaa buen nii pcholë José. Xaa Arimatea xaa. Judea ngab xkyedzy xaa. Wi xaa kwyo lady xaa xñabey nii no Israel. ⁵¹ Kwëmbës xaa nii klyañche xkyalwnabey Dios. Por ngo nii byody kchë nii beeñtsyey xaa xñabey styoo xaa. ⁵² Lëe xaa kwey lo Pilat, aan lëe xaa bnab xcuerp Jesús. ⁵³ Loxsye blity xaa xcuerp Jesús lo crusy, lëew pchal xaa tu sávana, aan lëe xaa kujkeetsy Jesús tu leñ paa nii ndeeñ lo kyo. Ni tu cho karty jkyeetsy leñ paa go. ⁵⁴ Mer tse nii kxe kxiladzy meñ lo tsiñ nak tse go, por ngo lëe meñ nowxixkwaa.

⁵⁵ Lëe kwnaa nii pchoonal Jesús destye Galilea kukuy pa pkyeetsy Jesús, ni lëe me kon xa kwyo xcuerp Jesús paa. ⁵⁶ Tsiñee lëe me ptsiñ chu yu, lëe me pxixkwaa ngwaan nii xlyaa nex, aan lëe me pxiladzy tse nii chakty tsiñ, por singo xñabey xley Moisés.

24

Lëe Jesús xpañ

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Per tsi lëe tse nii xiladzy meñ lo tsiñ kwtedy, lëe kwnaa go si chu paa silyga. Noy me ngwaan

xlyaa nex nii pxixkwaa me. ² Tsiñee lëe me ptsiñ, kon me nii xoobtre kyo nii ntse chu paa xlugaro. ³ Lëe me kwsëeb leñ paa, per kondy me xcuerp Jesús. ⁴ Por ngo, tir ptsyeb me, nandy me pe kwxaak me, tsiñee kolpsyee lëe me kon nii lëe chop mguiy so lo me nonsyke ladx xpibëly nakw xaa. ⁵ Lo xtseeb ko lëe me pkiits kë lyu, per lëe chop xaa go chëb lo me:

—¿Penak nii sëed kyub to tu meñ nii mbañ lady meñ kuty? ⁶ Kindy meñ nii xyub to nu, lëe me pañ. Kol ksaladzy nii kwnee me lo do worñee bii no me Galilea. ⁷ Kwnee me nii no nii kyab me ña meñ ngoptol, ni lëe meñ jkëe me lo crusy, per tse nii loxo tson kpudz lëe me kpañ.

⁸ Tsigo lëe kwnaa go psaladzy xtiits Jesús, ⁹ aan tsi lëe me bikche chu paa, lëe me kukso cuento lo ksa tsiptub apostle ni lo meñ nii nak ksa Jesús. ¹⁰ Lëe María Magdalena, ni Xwan, ni Mariy xña Jacob, ni stubla kwnaa kunitiits lo apostle. ¹¹ Per kwxaak apostle nii chak wety me aan bnilasty xaa xtiits me.

¹² Per lëenlëdy lëe Pedre kwey chu paa, aan tsiñee lëe xaa buy leñ paa, xaktyee ladx nii pchal Jesús kon xaa. Loxsyee ngo lëe xaa sey chu yu aan psee xaa kon xaa kchë nii kok.

*Chop xpëedscuel Jesús nii kwey Emaús
(Mr. 16:12-13)*

¹³ Misme gak tse go lëe chop xpëedscuel Jesús no nëz si Emaús. Tsiptub mily metre nak nëz tsiñee xchoo meñ Jerusalén. ¹⁴ Chutiits xaa kchë nii kok Jerusalén. ¹⁵ Lëe xaa pkaa lo Jesús aan lëe xaa si

ksa xaa. ¹⁶ Per nikxe kon xaa Jesús, pchilody nyeñ xaa nii Jesús. ¹⁷ Lëë Jesús chëb lo xaa:

—¿Pe cos chutiits to dyon na nii sëed to nëz?
¿Penak nii mban chak to?

¹⁸ Tsigo lëë tu xaa nii lë Cleofas chëb:

—¿Nandyoo nawen pe cos kok Jerusalén leñ tse re, aan kwlësoo Jerusalén?

¹⁹ Lëë Jesús chëb:

—¿Pe cos kok?

Aan lëë xaa chëb:

—Nii ptsyool Jesús Nazaret wo. Tu profet nii kwnee xtiits Dios kok xaa ni kon gaa meñ nii nakni Dios xaa, por kchë nii beeñtsyey xaa. ²⁰ Per lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa xñabey kwnab nii kyë xaa lo crusy par kety xaa. ²¹ Nladzy noo nii lëë xaa ndeelaa xkyedzy noo. Per natse chak tson kpidz nii ptsyool xaa singo. ²² Per lëë bla kwnaa nii no lady noo ptseb lëë noo, por lëë me kwey chu paa nasilytoo, ²³ aan como kintre xcuerp Jesús leñ paa, lëë me byood chu yu. Aan lëë me bitiits nii lëë chop angly byaklo lo me aan lëë angly chëb nii mbañ Jesús. ²⁴ Loxsye ngo lëë bla xcombañer noo kwey chu paa, aan kon xaa nii nli xtiits kwnaa go, per kondy xaa Jesús.

²⁵ Tsigo lëë Jesús chëb:

—¡Natsypee nguey do ni natsypee neñ do par kniladzy to kchë nii kwnee profet! ²⁶ ¿Pe nody nayak nii tedy Crist kchë kyalnë re antes nii kyëp xaa kpaa?

²⁷ Loxsye ngo lëë Jesús beeñ kseedy chop xaa go, bluuy xaa xlibre Moisés laañee xñee kchë nii ktsyool Crist ni bluuy xaa kchë libre nii pkëë profet.

²⁸ Tsiñee lëe xaa ptsiñ kyedzy nii si xaa, lëe Jesús beeñ nii koñee lëe xaa ndyedy. ²⁹ Per lëe xaa pkwëes Jesús, chëb xaa:

—Kwlës, porque lëe tse ptsye, aan lëe lyu mer jkyey.

Lëe Jesús kwsëeb par kwës xaa. ³⁰ Aan tsiñee lëe xaa nche sob lo mezh, lëe Jesús kwseñ kyaxtily, aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëe xaa beeñ grol kyaxtily aan lëew pteedy xaa chop lo xaa go. ³¹ Wor go lëe lo xaa byaly, aan lëe xaa byeñ nii Jesús. Per pchilodre nyan xaa Jesús. ³² Tsigo xñeesy xaa:

—¿Pe lëdy gaanoo lika xyan leñ styoo no worñee bluuy xaa xkitsy Dios lo no nëz?

³³ Lëenlëdy lëe xaa pkaa nëz, sey xaa Jerusalén. Tsiñee ptsiñ xaa, lëe ksa tsiptub apostle ni lëe meñ nii nak ksa xaa tse pkaal lsa. ³⁴ Lëe meñ go chëb lo xaa:

—Nli nii lëe Jesús pañ, por lëe Simoñ kon xaa.

³⁵ Tsigo lëe chop xaa go bitiits xa ptsyool xaa nëz, ni lëe xaa bitiits xa byakpey xaa Jesús worñee beeñ grol Jesús kyaxtily.

*Lëe Jesús xyaklo lo xpëedscuel
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ Lëe chop xaa go bii noyutiits ngo tsiñee lëe Jesús kwso groltyee lady xaa chëb:

—Kakni Dios to dyon.

³⁷ Kchësy xaa ptsyeb porñee nladzy xaa te pesyo.

³⁸ Per lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii singueetyee xtsyeb to, ni penak nii xkan kik to? ³⁹ Kol kuy ñan gaanoo ni kol kuy

niyaa. Naaw. Kol seeñ naa. Non tsit ni kë pëëlaa, aan lëë pesy gon nodyo tsit ni kë pëëldyo.

⁴⁰ Loxsye chëb xaa ngo, lëë xaa bluuy ña xaa ni lëë xaa bluuy niy xaa. ⁴¹ Per como singootyee xle xpëëdscuel xaa, lika bnilasty xaaw, por ngo lëë Jesús chëb:

—¿Pe cos chap to tyaaw no?

⁴² Tsigo lëë xaa ptee tublë mël pkyee lo Jesús, ⁴³ aan xña lo xaa lëë Jesús taw ma. ⁴⁴ Loxsye ngo lëë Jesús chëb:

—Worñee bii non lady to niyaa nii kchësy nii xseety xley Moisés, ni profet, ni kchë nii kë leñ kitsy nii kë salmos ktsyoolaa. Lëë na lëëw kok cumplir.

⁴⁵ Tsigo lëë Jesús bluuy xa nak kitsy nii kë xtiits Dios aan lëë xaa byeño, ⁴⁶ chëb Jesús:

—Kël nii lëë Crist kety, ni kël nii tse nii loxo tson kpidz lëë xaa kpañ. ⁴⁷ Ni kël nii lëë meñ Jerusalén ni lëë meñ nii nche tyub lo kislyu jkëëtyag xtiits Dios tsiin ktikche meñ styoo lo Dios parñee kpily xtol meñ. ⁴⁸ Aan lëë do kñee kchë nii kon do. ⁴⁹ Por lëë do jkaa nii kneetsy Tat Tios. Naa kxalo. Per kchoody to leñ kyedzy Jerusalén. Kol kwës axte nii jkaa do Kyalbini Ntson nii sëed kpa.

Lëë Jesús xyëp kpa

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Lëë Jesús kuni kchë xpëëdscuel axte Betania, aan lëë xaa blis ña xaa par kuuñlay xaa xpëëdscuel xaa. ⁵¹ Aan mentre noyuuñlay xaa xaa, lëë xaa byëp kpa. ⁵² Loxsye biily mëëdscuel lay lo Jesús, lëë xaa sey leñ kyedzy Jerusalén xle xaa, ⁵³ aan sob sobsye tse kwey xaa lidzy Dios par ktee xaa skizh.

**Tiits nii xnee kyalmbañ; El Nuevo
Testamento en el zapotec de Quioquitani
New Testament in Zapotec, Quioquitani-Quierí
(MX:ztq:Zapotec, Quioquitani-Quierí)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Quioquitani-Quierí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Quioquitani-Quierí

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

b875d83b-1345-50dd-9fb2-879c17bf285a